

---

7. semester – efterår 2015

Evt. spørgsmål ang. pensum bedes rettet direkte til underviser

Indholdsfortegnelse

Semesterplan for 7. semester 2015 Psykologi.....	2
Introduktion	2
Kursusmodul Psykologisk Praksis og Interventionsmetode:	8
Kursusmodul: Psykologisk testning.....	13
Kursusmodul: Den psykologiske profession.....	21
Kursusmodul: Videregående Anvendt Psykologi (VAP) Børnesprogklinikken (10 ECTS).....	28
SAP Børnesprogklinikken (5 ECTS).....	33
Kursusmodul: Videregående Anvendt Psykologi (VAP) Pædagogisk Psykologi - PPSA (10 ECTS).....	35
SAP: Supplerende Videregående Anvendt Pædagogisk Psykologi (5 ECTS)	42
Kursusmodul: Videregående Anvendt Psykologi (VAP) ved Klinik for handicap- og rehabiliteringspsykologi (KHARE) (10 ECTS).....	46
SAP (KHARE) Supplerende anvendt handicap- og rehabiliteringspsykologi (5 ECTS)	57
Kursusmodul: Cultural Psychology and Social Practice VAP (10 ECTS).....	61
SAP Cultural Psychology and Social Practice 2015 (5 ECTS)	73
Kursusmodul (VAP) Videregående Anvendt Psykologi (Klinisk Hverdagspsykologi) (10 ECTS).....	75
SAP Klinisk Hverdags Psykologi (KHP) (5 ECTS).....	76
Kursusmodul: Videregående Anvendt Psykologi (VAP) UK-V (10 ECTS)...	78
SAP - Universitetsklinikken (5 ECTS).....	86
Kursusmodul: Videregående Anvendt Psykologi (VAP) KAIO C4u Clinic Counseling Consultation Coaching (10 ECTS)	90
SAP C4u KAIO (5 ECTS).....	97
Kursusmodul: Videregående Anvendt Psykologi (VAP) Neuropsychology and neuroscience	99
SAP Neuropsychology and neuroscience (5 ECTS).....	104

Semesterplan for 7. semester 2015 Psykologi

Introduktion

Version og dato: version 2. 04-05-2015

Skole: SEF

Studienævn: Psykologi

Studieordning: Studieordning for kandidatuddannelsen 2015

Ankerlærer: Ole Michael Spaten (oms@hum.aau.dk), træffetid efter aftale, telefonid alle hverdage kl. 8-9

Overordnet semesterbeskrivelse:

Uddannelsens 7. semester udgøres af fem obligatoriske moduler:

- Psykologisk praksis og interventionsmetode
- Psykologisk testning
- Den psykologiske profession
- Videregående anvendt psykologi (VAP)
- Supplerende anvendt psykologi (SAP)

Faglig progression og kompetencer:

Kandidatuddannelsen i psykologi er en forskningsbaseret heltidsuddannelse, som skal give den studerende grundlag for udøvelse af psykologfaglige erhvervsfunktioner og kvalificere til optagelse på en ph.d.-uddannelse.

Uddannelsen er modulopbygget og på 7., 8., og 9. semester indgår den studerende i et struktureret kandidatforløb – et professionsprogram – på 7. semester er modulet videregående anvendt psykologi (VAP). Udover det valgte professionsprogram, skal den studerende på 7. semester samtidig vælge en grundlæggende indføring i et andet professionsprogram – supplerende anvendt psykologi (SAP) samt deltage i de anvendelsesorienterede tre obligatoriske fag: psykologisk praksis og intervention, psykologisk testning samt den psykologiske profession. Nærmere om alle disse elementer på de følgende sider.

Semesterets organisering og forløb:

De fem obligatoriske moduler på 7. semester:

1. Videregående Anvendt Psykologi (VAP) består af følgende:

- Universitetsklinikken (UK V)
- Klinisk Hverdags Psykologi (KHP)
- Pædagogisk Psykologi i Socialt arbejde (PPSA)
- Børnesprogklinikken (BspK)
- Cultural Psychology (CP)
- Klinik for Handicap og Rehabiliteringspsykologi (KHARE)
- Clinic Counselling Coaching Consultation (C4u - KAIo)
- Neuropsykologi (Neuro)

2. Supplerende anvendt psykologi (SAP)

- Består af en delmængde af VAP (typisk halv pensum og antal gange), som tilbydes studerende udenfor programmet.
- Hvert program tilbyder noget undervisning, som kan vælges af (næsten) alle = SAP og noget der primært er for deltagerne på programmet = VAP. Professionsprogrammerne ligger to og to, så der er et andet program, en studerende ikke kan vælge SAP i, men resten kan vælges.

3. Psykologisk Praksis og Interventionsmetode

4. Psykologisk Testning

5. Den Psykologiske Profession

Forventninger om arbejdsfordeling:

Studiet er et intensivt fuldtids studie (37 ugentlige timer), og arbejdsindsatsen hen over semestret vil således svare til dette. Der vil dog igennem semestret være dage, hvor de studerende ikke har forelæsninger eller workshopaktiviteter, men disse dage er at betragte som forberedelsesdage til forelæsningerne og i en del af disse vil der være arbejde i grupper. Læs beskrivelserne under de enkelte moduler.

Semesterbeskrivelse

Modul: Videregående anvendt psykologi (VAP)

I dette modul udbydes der kurser omfattende disciplinerne klinisk psykologi, organisations- og arbejdspsykologi, samt pædagogisk psykologi samt andre relevante discipliner og dertil knyttede strukturerede professionsprogrammer.

For hver disciplin omfatter kurset:

- Centrale aktuelle teorier om disciplinens anvendte psykologi
- Centrale aktuelle teorier med fokus på disciplinens psykologiske praksis
- Centrale teoretiske problemstillinger i relation til psykologisk udredning og undersøgelse inden for disciplinen
- Centrale teoretiske problemstillinger i relation til psykologisk intervention inden for disciplinen.

Mål

Den studerende skal gennem modulet opnå

Viden om

- og forståelse af disciplinens centrale og aktuelle teorier om anvendt psykologi baseret på højeste internationale forskning indenfor området
- og forståelse af de centrale og aktuelle udrednings- og undersøgelsesmetoder indenfor disciplinen
- og forståelse af sammenhængen med disciplinens psykologiske problemstillinger og de relevante almene teorier
- og forståelse af egne faglige kvalifikationer ift problemfelter i området

Færdigheder i

- at kunne vurdere og vælge mellem de centrale og aktuelle teorier om praksis
- at kunne anvende relevante metoder og redskaber til undersøgelse
- at kunne formidle den forskningsbaserede viden om disciplinen på en reflekteret og diskuterende vis

Kompetencer til

- selvstændigt at kunne identificere problemstillinger som er relevante for området
- at forbinde disciplinens anvendte psykologiske problemstillinger med almenpsykologiske teorier
- at skabe et overblik over egne faglige kvalifikationer i forhold til problemfelter inden for disciplinen med henblik på videre faglig kvalificering

Modul: Supplerende anvendt psykologi (SAP)

I dette modul udbydes der kurser omfattende disciplinerne klinisk psykologi, organisations- og arbejdspsykologi, samt pædagogisk psykologi. Endvidere kan der udbydes kurser i andre relevante discipliner.

For hver disciplin omfatter kurset:

- centrale aktuelle teorier om disciplinens anvendte psykologi
- centrale teoretiske problemstillinger i relation til psykologisk udredning og undersøgelse inden for disciplinen

Mål

Den studerende skal gennem modulet opnå

Viden om

- og forståelse af disciplinens centrale og aktuelle teorier om anvendt psykologi baseret på højeste internationale forskning indenfor området
- og forståelse af de centrale og aktuelle udrednings- og undersøgelsesmetoder indenfor disciplinen
- og forståelse af sammenhængen med disciplinens psykologiske problemstillinger og de relevante almene teorier

Færdigheder i

- at kunne vurdere og vælge mellem de centrale og aktuelle teorier om praksis
- at kunne formidle den forskningsbaserede viden om disciplinen på en reflekteret og diskuterende vis

Kompetencer til

- selvstændigt at kunne identificere problemstillinger som er relevante for området

Modul: Psykologisk praksis og intervention

I forbindelse med modulet udbydes der et kursus med forelæsninger og interventions-øvelsesseminarer. Deltagelse i seminarerne er obligatorisk og en forudsætning for at kunne deltage i modulets prøve.

Kurset omfatter:

- Teori vedrørende den professionelle samtale i individuel, gruppemæssig og organisationsmæssig sammenhæng
- Teori omkring interventionsmetoder, klassisk og aktuel status
- Forskning i psykologisk praksis og intervention

De obligatoriske interventions-øvelsesseminarer omfatter:

- Introduktion til og træning i interventionsmetoder og samtaletekniske færdigheder i professionelt øjemed

-
- Indføring i en eller flere specifikke interventions- og samtaletekniske metoder

Mål

Den studerende skal gennem modulet opnå

Viden om

- Og forståelse af teori og metoder vedrørende psykologisk praksis og intervention
- Og forståelse af forskellige teoretiske rammer omkring praktisk samspil i interventionssituationer
- Og forståelse af forskning i den professionelle samtale og interventionsmetoder

Færdigheder i

- anvendelsen af interventionsmetoder og samtaletekniske færdigheder
- og grundlæggende praktisk erfaring med etablering af professionelle relationer og håndteringen af den psykologfaglige samtale
- at etablere en tryk, og veldefineret ramme, setting og kontrakt for arbejdet

Kompetencer til

- at skelne imellem de teoretiske og praktiske aspekter ved forskellige interventions- og samtaletekniske metoder
- at reflektere over processen og sin egen andel samt gøre sig etiske overvejelser i forhold til den professionelle samtale
- at reflektere over professionelle relationer og kommunikative aspekter af samtalen

Modul: Psykologisk testning

I forbindelse med modulet udbydes der et kursus med forelæsninger og testøvelsesseminarer. Deltagelse i seminarerne er obligatorisk og en forudsætning for at kunne deltage i modulets prøve.

Kurset omfatter:

- Introduktion til forskellige psykologiske testtyper herunder kognitive, personligheds og sociometriske tests
- Gennemgang af nogle af de mest almindelige tests
- Teori om forhold ved testning af særlige målgrupper, f.eks. børn

De obligatoriske testøvelsesseminarer:

- Øvelser i at kunne tilrettelægge anvendelsen af forskellige typer af test
- Øvelser i at kunne gennemføre mindre testforløb

Mål

Den studerende skal gennem modulet opnå

Viden om og forståelse af

- forskellige testtyper og de særlige vilkår ved testning af specielle målgrupper

-
- indsigt i konstruktionen af tests
  - testning som et af flere redskaber i personundersøgelser og ved belysning af teoretiske begreber

Færdigheder i

- og erfaring på begynderniveau med brug af nogle af de mest almindelige tests
- at kunne skabe alliance omkring testning og i at sætte testning i en relevant sammenhæng med anden psykologfaglig iagttagelse

Kompetencer til

- at danne sig overblik over og tilrettelægge brug af psykologiske tests
- at kunne vurdere og vælge egnede tests i forhold til en konkret psykologisk problemstilling

Modul: Den psykologiske profession

I forbindelse med modulet udbydes der et kursus. Kurset omfatter:

- Teori om den historiske udvikling af psykologiprofessionen og de samfundsmæssige vilkår for professionen
- Teori om professionsforskning og om studier af praksis
- Opfattelser af psykologifaglig kompetence
- Juridiske forhold vedrørende udøvelsen af den psykologiske profession
- Ethiske forhold vedrørende udøvelsen af den psykologiske profession.

Mål

Den studerende skal gennem modulet opnå

Viden om

- Og forståelse af de aktuelle krav og forventninger, som samfundet stiller til den psykologiske profession, og de historiske forudsætninger for disse krav og forventninger
- Og forståelse af forskellige traditioners opfattelse af psykologfaglig kompetence samt deres opfattelse af videnskabelighed i psykologfagligt arbejde

Færdigheder i

- at reflektere over de professionsmæssige forhold ved den psykologiske praksis
- at reflektere over valg mellem psykologfaglige teorier og metoder på et videnskabeligt grundlag
- at formidle omkring dilemmaer i valg af psykologfaglig tilgang til psykologer, andre fagfolk samt lægfolk

Kompetencer til

- at kunne identificere juridiske problemstillinger og det juridiske grundlag for udøvelse af den psykologiske profession
- at kunne identificere etiske principper samt forskelligartede anskuelsesmåder på professionen
- at forestå og gennemføre egen faglige videreudvikling

Detaljerede modulbeskrivelser – kursus:

Kursusmodul Psykologisk Praksis og Interventionsmetode: (5 ECTS)

Modulansvarlig: Ole Michael Spaten (oms@hum.aau.dk)

Undervisere:

Ole Michael Spaten, kursusansvarlig (oms@hum.aau.dk),

Bo Møhl, (bomoehl@hum.aau.dk)

Winnie Flensborg, (wif@hum.aau.dk)

Placering: 7. Semester KA-studerende

Type og sprog: Kursusmodul – Dansk

Antal forelæsningshold: 4 forelæsningshold som gennemføres i ugerne: 34 og 35

Fagbeskrivelse: Psykologisk Praksis og Interventionsmetode på 5 ECTS-point er placeret på uddannelsens 7. semester og omfatter:

- * Introduktion til og træning i interventionsmetoder og samtaletekniske færdigheder i professionelt øjemed
- * Teori vedrørende den professionelle samtale i individuel, gruppemæssig og organisationsmæssig sammenhæng
- * Indføring i en specifik interventions- og samtaleteknisk metode.

Mere specifikt omfatter kurset i psykologisk praksis og interventionsmetode følgende elementer:

Introduktion til og dernæst træning i anvendelsen af de interventionsmetoder og samtaletekniske færdigheder, der er en vigtig del af psykologers kvalifikationer. Hvad enten psykologer arbejder som behandler, konsulent, supervisor, eller lignende, og uanset om der arbejdes med individer, par, familier, grupper eller organisationer er der en række kvalifikationer, der er fælles. Overordnet handler det om at psykologen som professionel kan etablere en tryk, og veldefineret ramme, setting og kontrakt for arbejdet, som giver aktørerne arbejdsro og klarhed omkring samtalerens formål. Dernæst er det nødvendigt som professionel at kunne være til stede, lytte på flere planer, spørge og anvende en række interventionsformer, som fremmer et fælles reflekterende rum. Psykologen må endvidere kunne reflektere over processen og sin egen andel samt gøre sig etiske overvejelser.

Kurset tilstræber de studerendes tilegnelse af disse grundlæggende psykologfaglige og professionsorienterede færdigheden gennem træning af især psykoterapeutiske interventioner.

Kompetencemål: Når modulet er afsluttet, skal den studerende kunne demonstrere:

- * Grundlæggende praktisk erfaring med etablering af de professionelle relationer og håndteringen af den psykologfaglige samtale
- * Kendskab til de teoretiske og praktiske aspekter ved en specifik interventions- og samtaleteknisk metode
- * Evne til at reflektere over den professionelle relation og kommunikation.

Varighed og undervisningsform: Kurset gennemføres over fem intense forelæsnings- og workshopdage. Kurset veksler mellem teoretiske indlæg, demonstrationer i plenum, træning af samtaleteknik i mindre grupper samt plenumdrøftelse af gjorte erfaringer. Endvidere kan der indgå psykoterapi-videofilm.

Kurset består af forelæsninger og interventions-øvelsesseminarer. Deltagelse i seminarerne er obligatorisk og en forudsætning for at kunne deltage i modulets prøve.

Modulet afsluttes på 7. semester med:

En individuel intern 3-timers skriftlig prøve.

Prøven er en essay prøve.

- 1) Det er en forudsætning for deltagelse i prøven i psykologisk praksis og interventionsmetode, at den studerende forud har deltaget aktivt i interventionsøvelsesseminarer, hvilket indebærer mindst 75 pct. tilstedeværelse samt indløsning af samtlige opgaver, som stilles i tilknytning til interventionsøvelsesseminarer.
- 2) Undervisning i interventions-øvelsesseminarer er praktiske øvelser, som ikke kan erstattes af en prøve, jf. eksamensbekendtgørelsens § 13 stk. 3.

Tider: kl. (8)9-(15)16, afbrudt af 1 times frokost (aftales præcist med underviserne)

Da der er grænser for antallet af studerende pr. hold vil kurset blive afholdt over fire gange. Hold 1, 2, 3 og 4: i uge 34 og 35. Hold 1 den 17, 18, 19, 20 og 21. august. Hold 2 den 19, 20, 21, 24 og 25. august. Hold 3 den 21, 24, 25, 26 og 27. august. Hold 4 den 25, 26, 27, 28 og 29. august.

1.dag (OMS): De professionelle/psykologfaglige samtaler og de basale professionelle færdigheder

Dagen introducerer de forskellige samtaleformer og deres fælles ramme og kontraktforhold.

- Forskelle på den almindelige og den professionelle samtale
- Forskelle og ligheder mellem forskellige samtaleformer/opgaver (f.eks. konsultation, supervision, psykoterapi, rådgivning, undervisning)
- Setting

Endvidere introduceres og trænes de grundlæggende elementer i den professionelle

lytning og samtale, sådan som det er især er beskrevet i den rogerianske tradition og counseling.

- Kontakt
- Spejling
- Aktiv lytning
- Kropssprog
- Ubevidst kommunikation
- Om at lede og tage autoritet på sig
- Kontrakt og alliance

Øvelse med spejling og aktiv lytning. Setting, rammer, tid, etc.

Dag 1 trækker især på Clara Hill kapitel II Exploration Stage

2. Dag (OMS): Samtale og intervention i kritisk belysning og på systemteoretisk grund.

Studenteroplæg med kritiske vinkler på intervention efterfulgt af en bred præsentation af systemteoretiske grundbegreber, systemteoriens udbredelse og den teoretisk, historiske udvikling fra paradoksal intervention, det observerede system over det observerende system til irreverence og den narrative metafor.

- Strategisk intervention
- Neutralitet
- Cirkularitet
- Hypotesedannelse,
- Reflekterende team m.m..

Dagen forløber som en vekselvirkning mellem de studerendes oplæg, forelæsninger, øvelser i mindre grupper og samtale i plenum.

Dag 2 trækker især på artikler

3. - 4. dag (BM): To teori-praksisorienterede dage med fokus på afdækning af klientens situation, indsigt i klienten situation og intervention på baggrund af klienten situation.

En fortsættelse af træning af de basale professionelle færdigheder. Der vil være både et kognitivt og et dynamisk fokus:

- Anamnese optagelse
- Genogram og livsline
- Den kognitive model og caseformulering
- Dynamisk tilgang: klarifikation, konfrontation og tolkning
- Malans trekanter
- Valg af intervention
- Kliniske cases/eksempler
- Oplevelsesorienteret teknikker

Øvelse: Deltagerne skal parvis interviewe hinanden om personlig baggrund og opvækst og skal efterfølgende som en hjemmeopgave nedskrive dette som en slags journal. På baggrund af dette skal hver studerende forsøge at opstille genogram, livsline og formulering af terapeutisk fokus for den medstuderende, som de har interviewet. De studerende udveksler efterfølgende tolkningerne.

Dag 3-4 trækker især på artikler og kapitel III og IV Insight og Action Stage

5. dag (WF): Teori og praksis vedrørende den professionelle samtale i individuel, gruppemæssig og organisationsmæssig sammenhæng.

Den femte dag er virksomheden og arbejdslivet som helhed forståelsesrammen for teori og øvelser. Træningen af de professionelle færdigheder i psykologfaglig samtale fortsættes med fokus på integration af de tre faser i Hills samtalemodel.

Rammen er proceskonsultation i virksomheder og arbejdet med samspils-/ samarbejdsproblematikker ud fra en individuel, gruppemæssig og organisatorisk vinkel.

Der stilles skarpt på arbejdet i virksomheden, hvor psykologen indgår i organisatoriske processer såvel som gruppemæssige og individuelle problemstillinger.

Som baggrund for træningen anvendes en gennemgående case, som illustrerer arbejdet som intern psykolog eller ekstern konsulent i en virksomhed. Hvilke dilemmaer byder konstruktionen på og hvilke forskelle er der på at være virksomhedsintern psykolog/ekstern konsulent og psykolog med egen praksis.

Blandt væsentlige temaer kan nævnes: Magtrelationer, lederen som den 3. synlige eller usynlige part, gruppeintervention, organisatoriske implikationer, kontakt/kontrakt og definerings af relationen, setting og arbejdsmetode(r), metoder til afdækning/diagnostik i gruppeintervention.

Dag 5 trækker især på artikler og kapitel IV og V Action og Integration Stage

Litteratur (til alle dage grundbog og artikler):

Grundbogen

Hill, Clara E. (2014). *Helping skills. Facilitating exploration, insight and action*. (4. Ed.). Washington: American Psychological Ass. (p. 103-447).

samt i grundbogen Hill, Clara E. (2014). *Helping skills. Facilitating exploration, insight and action*. (4. Ed.). Washington: American Psychological Ass. (p. 1-102) som supplerende læsning

Tekster

Cecchin, G. (1987). Hypothesizing, Circularity, and Neutrality Revisited – an Invitation to Curiosity. *Family Process*, 26(4), 405-413.

Dreier, O. (1998). Client Perspectives and Uses of Psychotherapy. *The European Journal of Psychotherapy*, 1(2), 1-15.

Elsass, P. (1996). Narrativitet og grundmetaforer i psykoterapi. *Psyke & Logos*, 17, 114-125.

Foucault, M. (1997). *Psychiatric Power Ethics: Subjectivity and Truth. The essential works 1* (pp. 39-50). London: Penguin Books.

Palazzoli Selvini, M., Boscolo, L., Cecchin, G., & Prata, G. (1980). Hypothesizing, Circularity, Neutrality: Three Guidelines for the Conductor of the Session. *Family Process*, 19(1), 3-12.

Ricoeur, P. (1981). The question of proof in Freud's psychoanalytical writings *Hermeneutics and the Human Sciences* (pp. 247-273). Cambridge: Cambridge University Press.

Schilling, B. (1997). Reflekterende Teammetodik IN *Systemisk supervisionsmetodik* (pp. 165-184). København: Dansk Psykologisk Forlag.

Schein, Edgar H. (1988): *Process Consultation, volume I, Its Role in Organization Development*. Addison-Wesley Series: organization development (p. 117-147)

Supplerende læsning

Hill, Clara E. (2014). *Helping skills. Facilitating exploration, insight and action*. (4. Ed.). Washington: American Psychological Ass. (p. 1-102).

I alt 500 sider

Deltagere: 7. Semester KA psykologi studerende

Antal forelæsninger: 5 intensive kursusdage med følgende undervisere:

Ole Michael Spaten, kursusansvarlig,

Bo Møhl,

Winnie Flensburg,

Antal forelæsningshold: 4

Tider: kl. 9-16, afbrudt af 1 times frokost (tider aftales præcist med underviserne)

Da der er grænser for antallet af studerende pr. hold vil kurset blive afholdt over fire gange. Hold 1, 2, 3 og 4: i uge 34 og 35. Hold 1 den 17, 18, 19, 20 og 21. august.

Hold 2 den 19, 20, 21, 24 og 25. august. Hold 3 den 21, 24, 25, 26 og 27. august.

Hold 4 den 25, 26, 27, 28 og 29. august.

Prøveform: Aktiv deltagelse (og min. 75 pct. fremmøde) samt skriftlig prøve. Modulet afsluttes på 7. semester med:

En individuel intern 3-timers skriftlig prøve.

Prøven er en essay prøve.

- 1) Det er en forudsætning for deltagelse i prøven i psykologisk praksis og interventionsmetode, at den studerende forud har deltaget aktivt i interventionsøvelsesseminarer, hvilket indebærer mindst 75 pct. tilstedeværelse samt indløsning af samtlige opgaver, som stilles i tilknytning til interventionsøvelsesseminarer.
- 2) Undervisning i interventionsøvelsesseminarer er praktiske øvelser, som ikke kan erstattes af en prøve, jf. eksamensbekendtgørelsens § 13 stk. 3.

Kursusmodul: Psykologisk testning (5 ECTS)**Modulansvarlig:** Hanne Bruun Søndergaard Knudsen (Ole Michael Spaten)**Placering:** 7. Semester**Type og sprog:** kursusmodul, dansk**Omfang og forventning:** 9 forelæsnings/seminargange.**Deltagere:** 7. Semester**Antal forelæsninger/seminarer (og navn på underviseren):** Kristine Kahr Nilsson, Jens Østergaard Riis, Svend Erik Olsen, Hanne B.S.K./ Kristine Jensen de Lopéz, Winnie Flensborg, Mette Thuesen.**Antal forelæsningshold:** 1 forelæsningshold og 4 seminarhold.

De studerende inddeles i 4 hold á ca. 31 studerende – de samme grupper som i faget Samtaleteknik og intervention.

Psykologisk testning på 5 ECTS-points er placeret på uddannelsens 7. Semester. I forbindelse med modulet udbydes der et kursus med forelæsninger og testøvelsesseminarer. Deltagelse i seminarerne er obligatorisk og en forudsætning for at kunne deltage i modulets prøve.

Kurset omfatter:

- Introduktion til forskellige psykologiske testtyper herunder kognitive, personligheds og sociometriske tests
- Gennemgang af nogle af de mest almindelige tests
- Teori om forhold ved testning af særlige målgrupper, f.eks. børn

De obligatoriske testøvelsesseminarer:

- Øvelser i at kunne tilrettelægge anvendelsen af forskellige typer af test
- Øvelser i at kunne gennemføre mindre testforløb

Beskrivelse:

Formålet med kurset er, at deltagerne opnår et elementært kendskab til psykologisk testning. Der er ikke tale om en uddannelse i testning – denne opnås først gennem en god praktisk erfaring med tilhørende supervision efter endt uddannelse. Kurset er et grundlag at opbygge erfaring på, en kort introduktion til psykologisk testning, hvor der også vil være praktiske øvelser. På kurset gennemgås forskellige testtyper – både deres teoretiske grundlag, deres konstruktion, deres brug og deres resultater. Dette giver et grundlag for vurdering af anvendelsesområder for tests samt for kvalificeret stillingtagen til gyldigheden af de resultater, der opnås med testning.

Kompetencemål: Når modulet er afsluttet, skal den studerende kunne demonstrere

Viden om og forståelse af

- forskellige testtyper og de særlige vilkår ved testning af specielle målgrupper
- indsigt i konstruktionen af tests
- testning som et af flere redskaber i personundersøgelser og ved belysning af teoretiske [begreber]

Færdigheder i

- og erfaring på begynderniveau med brug af nogle af de mest almindelige tests
- at kunne skabe alliance omkring testning og i at sætte testning i en relevant sammenhæng med anden psykologfaglig iagttagelse [

Kompetencer til

- at danne sig overblik over og tilrettelægge brug af psykologiske tests
- at kunne vurdere og vælge egnede tests i forhold til en konkret psykologisk problemstilling]

Samlet litteraturliste:

Dansk Psykolog Forening (1998): Retningslinjer for brug af test i erhvervslivet. København: Dansk Psykologisk Forening, 1998. [14 s.].

Elsass, P. et al. (red.) (2006). Assessmentmetoder. Håndbog for psykologer og psykiatere. Dansk Psykolog Forlag. S. 597-604; s. 651-669 [25 s.]

Furnham, A.: (2008) "HR Professionals' Beliefs About, and Knowledge of Assessment Technique and Psychometric Tests". *International Journal of Selection and Assessment*, vol. 16 (nr. 3), 300-305 [5 sider].

Grove, W. M. et al.: (2000) Clinical Versus Mechanical Prediction. *Psychological Assessment*, 12, pp. 19-30 [11 sider].

Grønkjær, P. (1994): C. G. Jungs analytiske psykologi. En introduktion. (pp. 19-38). Gyldendal 1994. [19 s.].

Huizinga, M. & Smidts, D. (2011). Age-related changes in executive functions: a normative study with the Dutch version of the behavior rating inventory of executive function. *Child Neuropsychology*. 17: 51-66 [15 sider].

Jackson, C. (2002): Psykologisk testning. Kap. 4 (pp. 75-91), kap. 8 (pp. 171-181, samt pp 187-188) Psykologisk Forlag, 2002. [27 s.].

Mortensen et al. (1987). Rorschach-testning. En grundbog. Dansk psykologisk forlag. S.13-52; s.111-130 [58 sider]

Ivanouw, J. (2006). Psykometri (Kapitel 4, side 97-159). i Elsass, P., Ivanouw, J., Mortensen, E.L., Poulsen, S., og Rosenbaum, B. (2006). *Assessmentmetoder: Håndbog for psykologer og psykiatere*. København: Dansk Psykologisk Forlag. [62 sider]

Ivanouw, J., & Simonsen, E. (2010). De psykiatriske undersøgelsesmetoder og den psykologiske undersøgelse. (Kapitel 9, side 173-188). i Simonsen, E., & Møhl, B. (2010). *Grundbog i Psykiatri*. København: Hans Reitzel Forlag. [15 sider]

Jensen de López, K. & Knüppel, A. (2010). *Tilpasning, standardisering og validering af den danske version af Test for Reception of Grammar-2 (TROG2)*. I: Børnesprog – fra 12. Nordiske Symposium om Børnesprogforskning. (Vejleskov, H. (red.). Forlaget UCC. (side 47-55) [8 sider].

Ketelaars, M., Cuperus, J. M., van Daal, J., Jansonius, K. & Verhoeven, L. (2009). Screening for pragmatic language impairment: The potential of the children's communication checklist. *Research in Developmental Disabilities*, 30: 952-960 [9 sider].

Kousgaard, E. (2003) *50 år med intelligensprøven BPP*. Kbh.: Forsvarsakademiet, pp. 4-20 [17 sider].

Lezak, M.D.; Howieson, D.B.; Lorin, D.W. (2004). *Neuropsychological Assessment. (4th Ed)*. New York: Oxford University Press. Kapitel 4, 5. (pp. 86-132) [46 sider].

Lichtenberger, E.O., Kaufman, A.S.; (2013). *Essentials of WAIS-IV Assessment, 2nd ed.*. New York: John Wiley & Sons, Inc. (pp. 353-389).[36 sider]

Olsen, S. E.: (2005) *Fuldendelsestesten*. Kbh.: Notat Forsvarsakademiet. [26 sider].

Smedje, H., Broman, J.E., Hetta, J. & Knorrning, A.L. (1999). Psychometric properties of a Swedish version of the Strengths and Difficulties Questionnaire. *Journal of European Children and Adolescent Psychiatry*, 8 (2), 63-70 [7 sider].

Smedler, A. & Tideman, E. (2011). *At teste børn og unge. Om testmetoder i den psykologiske undersøgelse*. Hans Reitzels Forlag. (pp. 45-64, 99-114, 165-200) [69 s].

Toplak, M. E., West, R.F, Stanovich, K. E. (2013). Practitioner Review: Do performance-based measures and ratings of executive function assess the same construct? *Journal of Child Psychology and Psychiatry* 54:2, pp 131–143 [12 sider].

Videncenter for Professionel Personvurdering (2011): *Retningslinjer for kompetencer hos personer, der udfører erhvervsrettet personvurdering, 2011*. [15 s.].

I alt: 496 sider

Beskrivelse af de enkelte undervisningsgange med tilhørende litteratur:

Tidspunkter: torsdage mellem 12.30-16.15 samt fredage 8.15 - 12.00

1. gang: forelæsning for alle v/Kristine Kahr Nielsson: Psykometri og testkonstruktion (2 lektioner).

Denne forelæsning beskæftiger sig med konstruktion af psykologiske test. Først vil forskellige teoretiske og metodiske tilgange til test-konstruktion blive gennemgået. Dernæst vil der med afsæt i konkrete eksempler blive demonstreret, hvordan man kan undersøge målte fænomeners struktur ved brug af faktor analyse. Afslutningsvis præsenteres der en række metoder til vurdering af tests psykometriske egenskaber i forhold til standarderne om pålidelighed og gyldighed.

Litteratur:

Ivanouw, J. (2006). Psykometri (Kapitel 4, side 97-159). i Elsass, P., Ivanouw, J., Mortensen, E.L., Poulsen, S., og Rosenbaum, B. (2006). *Assessmentmetoder: Håndbog for psykologer og psykiatere*. København: Dansk Psykologisk Forlag.

Ivanouw, J., & Simonsen, E. (2010). De psykiatriske undersøgelsesmetoder og den psykologiske undersøgelse. (Kapitel 9, side 173-188). i Simonsen, E., & Møhl, B. *Grundbog i Psykiatri*. København: Hans Reitzel Forlag.

2. gang: forelæsning for alle v/Jens Østergaard Riis: Neuropsykologisk testning. Forelæsningen vil omhandle almene træk ved kognitive tests. Der anvendes eksempler fra test af kognitiv funktionsforringelse hos patienter med forskellige psykiske sygdomme og med hjerneskader. Der vil blive gennemgået testning af kognitiv funktion i forbindelse med vurdering af evner, udviklingspotentiale og intelligens (2 lektioner).

Litteratur:

Ivanouw, J. (2006). Psykometri (Kapitel 4, side 97-159). i Elsass, P., Ivanouw, J., Mortensen, E.L., Poulsen, S., og Rosenbaum, B. (2006). *Assessmentmetoder: Håndbog for psykologer og psykiatere*. København: Dansk Psykologisk Forlag.

Lezak, M.D.; Howieson, D.B.; Lorin, D.W. (2004). *Neuropsychological Assessment. (4th Ed)*. New York: Oxford University Press. Kapitel 4, 5. (pp. 86-132) [46 sider].

Lichtenberger, E.O., Kaufman, A.S.; (2013). *Essentials of WAIS-IV Assessment, 2nd ed.*. New York: John Wiley & Sons, Inc. (pp. 353-389).

3. gang: holdopdelt: v/Kristine Jensen de Lopéz og Hanne B. S. Knudsen: konstruktion og anvendelse af tests med én og tosprogede børn (4 lektioner til hvert hold)

I undervisningen præsenteres dels en række tests, som anvendes til at undersøge

kognitive og kommunikative færdigheder hos småbørn og skolebørn og dels selvevaluerings- og ratingskalaer. Der vil primært være en introduktion til tests og subtests som indfanger forskellige komponenter af børns kognitive færdigheder, og der fremstilles en kritisk anvendelse af WISC-IV. Desuden introduceres tests, der er udviklet til at indfange barnets kommunikative- og eksekutive færdigheder, herunder TROG-2, BRIEF og CCC, samt forskellige former for selvevaluerings- og ratingskalaer: SDQ og Beck Youth Inventories (BYI). Endelig vil forelæserne præsentere erfaringer fra igangværende international forskning vedr. tværkulturel testning og udvikling af testmateriale.

Vi vil endvidere komme ind på baggrunden for de forskellige test, test udvikling, test validering og standardisering. Derudover vil vi ligeledes diskutere forcer og begrænsninger ved anvendelse af tests i den børnepsykologiske udredning og tolkning af testresultater. Der vil endvidere indgå konkrete øvelser i anvendelsen og tolkningen af testen.

Litteratur:

Huizinga, M. & Smidts, D. (2011). Age-related changes in executive functions: a normative study with the Dutch version of the behavior rating inventory of executive function. *Child Neuropsychology*. 17: 51-66.

Jensen de López, K. & Knüppel, A. (2010). *Tilpasning, standardisering og validering af den danske version af Test for Reception of Grammar-2 (TROG2)*. I: Børnesprog – fra 12. Nordiske Symposium om Børnesprogforskning. (Vejleskov, H. (red.). Forlaget UCC. (side 47-55) .

Ketelaars, M., Cuperus, J. M., van Daal, J., Jansonius, K. & Verhoeven, L. (2009). Screening for pragmatic language impairment: The potential of the children's communication checklist. *Research in Developmental Disabilities*, 30: 952-960.

Smedje, H., Broman, J.E., Hetta, J. & Knorrning, A.L. (1999). Psychometric properties of a Swedish version of the Strengths and Difficulties Questionnaire. *Journal of European Children and Adolescent Psychiatry*, 8 (2), 63-70

Smedler, A. & Tideman, E. (2011). *At teste børn og unge. Om testmetoder i den psykologiske undersøgelse*. Hans Reitzels Forlag. (pp. 45-64, 99-114, 165-200).

Toplak, M. E., West, R.F, Stanovich, K. E. (2013). Practitioner Review: Do performance-based measures and ratings of executive function assess the same construct? *Journal of Child Psychology and Psychiatry* 54:2, pp 131–143.

4. gang: holdopdelt v/Jens Østergaard Riis: kognitiv og intelligestestning af voksne (4 lektioner pr hold)

Der arrangeres øvelser i at administrere kognitive prøver og gives vejledning i scoring og i mindre omfang også tolkning af profiler. De studerende arbejder selvstændigt i små grupper efter kort introduktion.

Litteratur:

Ivanouw, J. (2006). Psykometri (Kapitel 4, side 97-159). i Elsass, P., Ivanouw, J., Mortensen, E.L., Poulsen, S., og Rosenbaum, B. (2006). *Assessmentmetoder: Håndbog for psykologer og psykiatere*. København: Dansk Psykologisk Forlag.

Lezak, M.D.; Howieson, D.B.; Lorin, D.W. (2004). *Neuropsychological Assessment. (4th Ed)*. New York: Oxford University Press. Kapitel 4, 5. (pp. 86-132) [46 sider].

Lichtenberger, E.O., Kaufman, A.S.; (2013). *Essentials of WAIS-IV Assessment, 2nd ed.*. New York: John Wiley & Sons, Inc. (pp. 353-389).

5. gang holdopdelt v/Mette Thuesen: Konstruktion og anvendelse af projektive tests (2 lektioner pr hold)

Der gives et indblik i teorierne bag projektive tests samt deres anvendelighed i personlighedsvurdering, diagnostisk og differentialdiagnostik. I forhold til diagnostik kan testene f.eks. bruges, når der er tvivl om hvorvidt patienten er psykotisk, eller hvis der er tvivl om det psykotiske har en skizofren kvalitet. Eller er det demens eller depression? Eller hvordan forvalter patienten sin aggression og er han farlig? Der vil blive mulighed for at se, hvordan Rorschach og TAT ser ud og kort eksperimenter med disse.

Litteratur:

Elsass, P. et al. (red.) (2006). *Assessmentmetoder. Håndbog for psykologer og psykiatere*. Dansk Psykolog Forlag. S. 597-604; s. 651-669

Mortensen et al. (1987). *Rorschach-testning: en grundbog*. Dansk psykologisk forlag. S.13-52; s.111-130

6. gang holdopdelt v/Svend Erik Olsen: Konstruktion og anvendelse af tests indenfor militæret (2 lektioner pr hold)

Med udgangspunkt i Danmarks mest benyttede test, Sessionsprøven/BPP, vil forskellige test og problematikker i forbindelse med testanvendelse blive diskuteret. Formålet er at give deltagerne en fornemmelse af, hvorledes bagvedliggende (psykometriske) testbegreber og psykologiske teoridannelser og problematikker håndteres i praktiske sammenhænge. Det forudsættes, at de almindelige testbegreber (fx validitet, reliabilitet, normer, korrelationer) er kendte på et begynderplan. Det samme gælder almindelige psykologiske teoridannelser/begreber (fx intelligens, fem-faktor teori).

- Udvikling af test (med udgangspunkt i Sessionsprøven og Fuldendelsestesten).
- Semiprojektive/projektive test (i ikke-klinisk anvendelse – Fuldendelsestesten).

- Prædiktions- og kriterieproblemer (især i erhvervspsykologien).
- Klinisk vs mekanisk prædiktation (Den klassiske debat igen).
- Personlighedstest og personlighedspsykologi

Litteratur:

Grove, W. M. et al.: (2000) Clinical Versus Mechanical Prediction. *Psychological Assessment*, 12, pp. 19-30

Kousgaard, E. (2003) *50 år med intelligensprøven BPP*. Kbh.: Forsvarsakademiet, pp. 4-20

Olsen, S. E.: (2005) *Fuldendelsestesten*. Kbh.: Notat Forsvarsakademiet.

7. gang holdopdelt: v/Winnie Flensborg: Erhvervspsykologisk testning (2 lektioner pr hold)

I denne forelæsning gives et kort rids af psykometri og testningens grundlag. Forelæsningen giver et overblik over de mest brugte metoder inden for erhvervslivets testning af ansøgere og medarbejdere med personprofiler. Mange erhvervspsykologiske personprofiltest bygger på C. G. Jungs typologi som grundlag for inddeling i typer og målinger af personlighedstræk. Forelæsningen vil diskutere, hvorfor og hvordan erhvervslivet bruger test til udvælgelse og udvikling af medarbejdere og grupper. Som illustration af praktisk anvendelse af en personprofiltest vil der blive anvendt et gennemgående eksempel på en test og der vil blive mulighed for at arbejde med en personprofil i mindre grupper. Forelæsningen afsluttes med en kritisk stillingtagen til valg af test, samt etik ved anvendelse af test i erhvervslivet.

Litteratur:

Jackson, C. (2002): Psykologisk testning. Kap. 4 (pp. 75-91), kap. 8 (pp. 171-181) samt pp 187-188. Psykologisk Forlag. [27 s.].

Grønkjær, P. (1994): C. G. Jungs analytiske psykologi. En introduktion. (pp. 19-38). Gyldendal. [19 s.].

Spaten, O. M., Miller, T., & Rasmussen, P. (2015). Personlighedstest og aptitude-test i erhvervslivet. In A. Rasmussen, C. Ydesen, K. Andreassen & Mette Buchardt (Eds.), *Test og prøvelser - Oprindelse, udvikling, aktualitet*. Aalborg: Aalborg University Press.

Dansk Psykolog Forening (1998): Retningslinjer for brug af test i erhvervslivet. København: Dansk Psykologisk Forening. [14 s.].

Videncenter for Professionel Personvurdering (2011): Retningslinjer for kompetencer hos personer, der udfører erhvervsrettet personvurdering. [15 s.].

De to sidste, kan downloades fra følgende side (i højre kolonne):
www.dp.dk/Profession&fag/Undersøgelse&test/erhvervsområdet

8. gang holdopdelt v/Kristine Kahr Nielsson: Konstruktion og anvendelse af tests i psykiatrien/retspsykiatrien (voksne). (2 lektioner pr hold).

Denne forelæsning omhandler test- og undersøgelsesmetoder inden for psykiatrien.

Forskellige metoder til diagnosering af psykiatriske lidelser og symptomer vil præsenteres. Disse metoders brug vil demonstreres ud fra nogle konkrete cases og de studerende vil afslutningsvis selv opnå hands-on erfaring med Becks Depression Inventory (BDI) og Becks Anxiety Inventory (BAI).

Litteratur:

Ivanouw, J. (2006). Psykometri (Kapitel 4, side 97-159). i Elsass, P., Ivanouw, J., Mortensen, E.L., Poulsen, S., og Rosenbaum, B. (2006). *Assessmentmetoder: Håndbog for psykologer og psykiatere*. København: Dansk Psykologisk Forlag.

Ivanouw, J., & Simonsen, E. (2010). De psykiatriske undersøgelsesmetoder og den psykologiske undersøgelse. (Kapitel 9, side 173-188). i Simonsen, E., & Møhl, B. (2010). *Grundbog i Psykiatri*. København: Hans Reitzel Forlag.

9. gang: 2 opsamlingslektioner for studerende, som ikke har opnået 75% tilstedeværelse ved de tidligere undervisningsgange v/Hanne Knudsen

Prøveform:

En individuel intern skriftlig prøve, der er en multiple-choice eksamen.
*Prøvetid: 2 timer.*Pensumramme: 500 sider obligatorisk litteratur.* Bedømmelsesform: Der gives karakter efter 7-trinsskalaen.*Hjælpemidler: Eksaminanden kan ikke medbringe hjælpemidler til prøven.

Særlige bestemmelser:

- 1) Det er en forudsætning for deltagelse i prøven i psykologisk testning, at den studerende forud har deltaget aktivt i testøvelsesseminarerne, hvilket indebærer mindst 80 pct. tilstedeværelse samt indløsning af samtlige opgaver, som stilles i tilknytning til testøvelsesseminarerne.
- 2) Undervisning i testøvelsesseminarerne er praktiske øvelser, som ikke kan erstattes af en prøve, jf. eksamensbekendtgørelsens §13 stk. 3.

Deltagerforudsætninger: 7. Semester

BA, videregående kognitions-, udviklings- og biologisk psykologi med kvantitativ forskningsmetodologi, klinisk psykologi, arbejds- og organisationspsykologi og pædagogisk psykologi.

Kursusmodul: Den psykologiske profession (5 ECTS)
Modulansvarlig: Hanne Bruun Søndergaard Knudsen (Casper Feilberg)
Placering: 7. Semester
Type og sprog: kursusmodul, dansk
Omfang og forventning: 8 forelæsningsgange/21 konfrontationstimer
Deltagere: 7. Semester
Antal forelæsninger (og navn på underviseren): 8 forelæsninger. Casper Feilberg, Lene Tanggaard, Maria Porsborg, Einar Baldursson, Hanne Knudsen
Antal forelæsningshold: 1
Fagbeskrivelse: Den psykologiske profession på 5 ECTS-points er placeret på uddannelsens 7. semester og omfatter: <ul style="list-style-type: none">
• Teori om den historiske udvikling af psykologiprofessionen og de samfundsmæssige vilkår for professionen
• Teori om professionsforskning og om studier af praksis
• Opfattelser af psykologifaglig kompetence
• Juridiske forhold vedrørende udøvelsen af den psykologiske profession
• Ethiske forhold vedrørende udøvelsen af den psykologiske profession. <p>I faget Den psykologiske profession ses nærmere på psykologfagets historiske udvikling og den samfundsmæssige baggrund for faget, idet disse forhold er vigtige for forståelse af de forventninger, der stilles til psykologer i dag og som baggrund for videreudvikling af faget i fremtiden. Der ses endvidere nærmere på professionsforskning og på, hvad der, på tværs af specialiseringer indenfor psykologfaget, adskiller psykologers kunnen fra andre faggrupper, hvad er psykologfaglige kompetencer? Desuden omtales en række etiske dilemmaer, som psykologer kan befinde sig i, og der gives en nærmere indføring i de juridiske retningslinjer, som psykologen skal arbejde indenfor.</p>
Kompetencemål: Når modulet er afsluttet, skal den studerende kunne demonstrere:
Viden om <ul style="list-style-type: none">
• Og forståelse af de aktuelle krav og forventninger, som samfundet stiller til den psykologiske profession, og de historiske forudsætninger for disse krav og forventninger

- Og forståelse af forskellige traditioners opfattelse af psykologfaglig kompetence samt deres opfattelse af videnskabelighed i psykologfagligt arbejde

Færdigheder i

- at reflektere over de professionsmæssige forhold ved den psykologiske praksis
- at reflektere over valg mellem psykologfaglige teorier og metoder på et videnskabeligt grundlag
- at formidle omkring dilemmaer i valg af psykologfaglig tilgang til psykologer, andre fagfolk samt lægfolk

Kompetencer til

- at kunne identificere juridiske problemstillinger og det juridiske grundlag for udøvelse af den psykologiske profession
- at kunne identificere etiske principper samt forskelligartede anskuelses måder på professionen
- at forestå og gennemføre egen faglige videreudvikling

Samlet litteraturliste:

Andersen, J. *Socialforvaltningsret*, 5. udg. Nyt Juridisk Forlag, 2013, s. 141-151 [10 sider]

Brinkmann, S.; Tanggaard, L. (red.) (2007). *Psykologi: Forskning og profession*. Hans Reitzels Forlag. p. 1-45, 69-142, 217-247. [125 sider]

Bønsing, S (2013), *Almindelig forvaltningsret*, 3. udg. Jurist- og Økonomforbundets Forlag, p. 189-193 [4 sider]

Dom trykt i ugeskrift for retsvæsen UfR 2001.1452H [1 side] uddeles ved forelæserne

Dom trykt i ugeskrift for retsvæsen UfR 1975.306Ø [1 side] uddeles ved forelæserne

Etiske principper for nordiske psykologer. I: *Dansk Psykologforenings Regelsamling 2008-2010*, p. 29-35 [7 sider]

Feilberg, C. (2014). Habitusbegrebet (afsnit 4.2.1) og Sammenfatningen af en dannet psykologisk og videnskabelig habitus (afsnit 4.6), *Dannelsen af en psykologisk og videnskabelig habitus hos psykologistuderende*, pp. hhv. 81-89 & 246-277. Ph.d. afhandling, Roskilde Universitet. Publiceret på www.livsverden.dk/feilberg. [41 sider]

Høstmælingen, A. (2010) Hvordan kan principperlæringen bidrage til å kvalitetssikre

psykologisk praksis? *Tidsskrift for Norsk Psykologforening*, Vol 47, nr. 10 p. 930-936 [6 sider]

Lohmann-Davidsen, E. (2011) Lovgivning om psykologer, I: *Jura for psykologer*. E. Jurist- og økonomforbundets Forlag, kap. 4, p. 55 – 77 [22 sider]

Lohmann-Davidsen, E. (2011), Tavshedspligt og behandling af personoplysninger, I: *Jura for psykologer* Jurist- og økonomforbundets Forlag, kap. 11, p 169-196 [28 sider]

Kemp, P. (2001). Ethiske positioner (kap. 8), In: M. Bjerrum & K. L. Christiansen (eds.), *Filosofi, etik, videnskabsteori*, pp. 160-173. Akademisk. [13 sider]

Madsen, H.B. & Garde, J. (2013) *Psykiatritret*. Psykiatritret, Jurist- og Økonomforbundets Forlag Tvangsbegrebet, del af kapitel 2, s. 29-37. [8 sider]

Pind, J.L (2009) A tale of two psychologies: the Høffding-Lehmann controversy and the establishment of experimental psychology at the university of Copenhagen. *Journal of the History of the Behavioral Sciences*, Vol. 45(1), p. 34–55 [21 sider]

Principerklæringen om evidensbaseret psykologisk praksis, Dansk Psykologforening: <http://www.dp.dk/retningslinjer-for-evidensbaseret-psykologisk-praksis/> [3 sider]

Schultz, T. Notat, *Særlig støtte til børn og unge* [16 sider]

Schultz & Schultz (2008) *A history of modern psychology*, Wadsworth Cengage Learning. Kapitel 8, pp. 220-264. [44 sider]

Schön, D. A. (2006) *Den reflekterende praktiker*. Forlaget KLIM p. 116-146, 226-238. [42 sider].

Svendsen, I.L. og Hartoft, H. (2013) Kommunernes almindelige tilsynsforpligtelse – de juridiske rammer, Kap. 3, s. 47-58 i *Socialfaglig ledelse, Børne- og ungeområdet* (Karin kildedal, Erik Laursen og Randi Riis Michelsen (red.), Samfundslitteratur. [11 sider]

Thuesen, M.(2015) Terapeutens behov for at hele. *Matrix* 32:1, 4-26 [23 sider]

Øvreeide, H. (2013). *Fagetikk i Psykologisk Arbeid*. Kristianssand: Høyskoleforlaget, kap. 7-10, side 124-204 [80 sider]

Alle love og konventioner kan findes på www.retsinformation.dk

Følgende omtales: [ca. 15 sider]

Grundloven (§ 3)

Psykologloven

Serviceoven (kap. 11, dvs. §§ 46, -48, 49a, 49b, 50, 50a-c, §146, 152,153,

154,155b)
Forvaltningsloven (§§ 27-32)
Retsplejeloven (§ 168-171, 178-180)
Offentlighedsloven (§ 6)
Straffeloven (§§78,79, 152-152e)
Lov om klage- og erstatningsadgang inden for sundhedsvæsenet (§§ 19-37)
Sundhedsloven (§§40-48)
Persondataloven (§§5,6,7 og 8)
Forældreansvarsloven (§§ 1- 12, 17-19)
Socialretssikkerhedsloven, (§ 11 c)
Psykiatriloven (§§ 1 – 10)
Værgemålsloven (§§ 1 – 11)
FN's børnekonvention (art. 3 og art. 12)
Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (art. 8)

I alt: 521 sider

Beskrivelse af de enkelte forelæsninger med tilhørende litteratur:

1. gang v/ Hanne B.S. Knudsen er introduktion faget og til kursusforløbet. Endvidere omhandler forelæsningen psykologfagets historiske udvikling og samfundsmæssige forudsætninger som baggrund for forståelse af de forventninger, der stilles til psykologer i dag og som baggrund for videreudvikling af faget i fremtiden. (2 lektioner)

Litteratur:

Pind, J.L. (2009) An education in psychology: The development of psychology as a field of study at the University of Copenhagen 1850-1950 *Nordic Psychology 2009*, Vol. 61(2), p. 46-61[15 sider]

Schultz & Schultz (2008) *A history of modern psychology*, Wadsworth Cengage Learning. Kapitel 8, pp. 220-264. [44]

2. gang v/ Casper Feilberg og Hanne B.S. Knudsen. Forelæsningen omhandler forskellige traditioners opfattelse af psykologfaglig kompetence samt deres opfattelse af videnskabelighed i psykologfagligt arbejde. (2 lektioner)

Litteratur:

Feilberg, C. (2014). Habitusbegrebet (afsnit 4.2.1) og Sammenfatningen af en dannet psykologisk og videnskabelig habitus (afsnit 4.6), *Dannelsen af en psykologisk og videnskabelig habitus hos psykologistuderende*, pp. hhv. 81-89 & 246-277. Ph.d. afhandling, Roskilde Universitet. Publiceret på www.livsverden.dk/feilberg. [41 sider]

Høstmælingen, A (2010) Hvordan kan principperlæringen bidrage til å kvalitetssikre psykologisk praksis? *Tidsskrift for Norsk Psykologforening*

Schön, D. A. (2006) *Den reflekterende praktiker*. Forlaget KLIM pp. 116-146, 226-238 [42 sider].

Principerklæringen

Øvreeide, H. (2013). *Fagetikk i Psykologisk Arbeid*. Kristianssand: Høyskoleforlaget

3.gang ved jurist Maria Porsborg. Denne første forelæsning er en introduktion til det juridiske grundlag for udøvelsen af psykologi som profession. I forelæsningen introduceres en række grundlæggende juridiske begreber som har betydning for psykologens sagsbehandling i praksis. (2 lektioner)

Litteratur:

Andersen, J. *Socialforvaltningsret*, 5. udg. Nyt Juridisk Forlag, 2013, s. 141-151

Bønsing, S (2013), *Almindelig forvaltningsret*, 3. udg. Jurist- og Økonomforbundets Forlag, p. 189-193

4. gang v/Maria Porsborg. Forelæsningen omhandler: Psykologers professionsansvar. Der redegøres for professionens klagesystem og forholdet til de almindelige domstole, samt for de grundlæggende principper for tavshedspligt, journalføring, og indhentelse og videregivelse af oplysninger. Dette relateres til de almindelige familieretlige forhold og problemstillinger i forhold til bl.a. skilsmisse og børnesager. (4 lektioner)

Litteratur:

Lohmann-Davidsen, E. (2011) Lovgivning om psykologer, I: *Jura for psykologer*. E. Jurist- og økonomforbundets Forlag, kap. 4, p. 55 – 77

Lohmann-Davidsen, E. (2011), Tavshedspligt og behandling af personoplysninger, I: *Jura for psykologer* Jurist- og økonomforbundets Forlag, kap. 11, p 169-196

Schultz, T. Notat, *Særlig støtte til børn og unge*

Svendsen, I.L. og Hartoft, H. (2013) Kommunernes almindelige tilsynsforpligtelse – de juridiske rammer, Kap. 3, s. 47-58 i *Socialfaglig ledelse, Børne- og ungeområdet* (Karin Kildedal, Erik Laursen og Randi Riis Michelsen (red.), Samfundslitteratur. [11 sider]

5. gang v/Maria Porsborg. (4 lektioner) Det overordnede tema er retssikkerhed. I forelæsningen belyses psykologens juridiske ansvar og pligter i forhold til situationer hvor der samarbejdes tværfagligt, f.eks. ved underretninger om udsatte børn og unge til de kommunale myndigheder eller i forbindelse med tvangsindlæggelse i sundhedssektoren. Forelæsningen runder det juridiske tema af, med fokus på opgaveløsning til eksamen og bedømmelseskriterierne.

Litteratur:

Dom trykt i ugeskrift for retsvæsen UfR 2001.1452H

Madsen, H.B. & Garde, J. (2013) *Psykiatritret*. Psykiatritret, Jurist- og Økonomforbundets Forlag Tvangsbegrebet, del af kapitel 2, s. 29-37.

6. gang v/Casper Feilberg og Hanne B.S. Knudsen. I denne forelæsning præsenteres og diskuteres forskellige etiske dilemmaer psykologer kan befinde sig i. (2 lektioner)

Litteratur:

Kemp, P. (2001). Etiske positioner (kap. 8), In: M. Bjerrum & K. L. Christiansen (eds.), *Filosofi, etik, videnskabsteori*, pp. 160-173. Akademisk.

Thuesen, M.(2015) *Terapeutens behov for at hele*. Matrix 32:1, 4-26 [23 sider]

Etiske principper for nordiske psykologer. I: *Dansk Psykologforenings Regelsamling 2008-2010*

Øvreeide, H. (2013). *Fagetikk i Psykologisk Arbeid*. Kristianssand: Høyskoleforlaget,

7. gang v/Lene Tanggård: Professionsforskning/studier af praksis: Psykologi er både en videnskab og et professionsfag, hvilket giver anledning til en række spørgsmål om forholdet mellem den videnskabeligt producerede viden og den praktiske udøvelse af faget. Denne forelæsning introducerer og diskuterer en række af disse spørgsmål.

Litteratur:

Brinkmann, S.; Tanggaard, L. (red.) (2007). *Psykologi: Forskning og profession*. Hans Reitzels Forlag. p. 1-45, 69-142, 217-247.

8. gang udgøres af en times gruppearbejde med skriftligt oplæg (omhandlende psykologens aktuelle dilemmaer samt visioner for psykologfagets fremtidige udvikling). Derefter 2 timers paneldiskussion (med kort oplæg fra paneldeltagerne om samme spørgsmål)

Prøveform: En intern skriftlig prøve i **Den psykologiske profession (The Psychological Profession)**. Prøven er en bunden 7-dages opgave, hvor den studerende på baggrund af en stillet opgaveformulering skal besvare et eller flere spørgsmål inden for fagområdet. Der gives karakter efter 7-trinsskalaen. Pensumramme: 500 sider obligatorisk litteratur. Sidetal: max 10 sider.

Deltagerforudsætninger: 7. Semester

BA, herunder bl.a. klinisk psykologi, arbejds- og organisationspsykologi og pæda-

gogisk psykologi.

Detaljerede modulbeskrivelser (VAP og SAP):

Kursusmodul: Videregående Anvendt Psykologi (VAP) Børnesprogklinikken (10 ECTS)
Modulansvarlig: Kristine Jensen de López (kristine@hum.aau.dk)
Underviser: Kristine Jensen de López, Hanne Knudsen Søndergaard, Eva Søndergaard, supervisor og specialist i Børneneuropsykologi
Placering: 7. semester
Type og sprog: Dansk og engelsk
Omfang og forventning: <p>Børnesprogklinikken BspK (Developmental Communication Disorders) udfører forskningsbaseret udredning og intervention af førskole- og skolebørn, der opvokser med afvigende kommunikative færdigheder (specifikke sprogforstyrrelse (SSF), autisme, ADHD, høretab eller andet). Professionsprogrammet er et kontinuerligt forløb med intern praktik.</p> <p>Undervisningen på klinikkens 7. semester bygger videre på det grundlag, som de studerende har tilegnet sig på bacheloruddannelsen, men nu med et konkret anvendelsesorienteret tilgang og med udgangspunkt i den psykologiske praksis. På programmets første semester udbydes kurset i Videregående Anvendt Psykologi, hvor det overordnede hensigt er at introducere den studerende til feltet afvigende kommunikativ udvikling, neuropsykologisk børnepsykologi og give et indgående kendskab til nogle af feltets aktuelle videnskabelige temaer og deres implikationer for praksis. For eksempel differentiel diagnostiske udfordringer, og uklarhederne ift. det konkrete barns kognitive og psykosociale udfordringer, samt udfordringer forbundet med at være en familie med et barn, der opvokser med en kommunikativ forstyrrelse. Kurset består af et kort selvstændigt og sammenhængende forløb, hvor fokus bl.a. er på Dynamisk Udredning, som er en forsknings- og teoretiskbaseret tilgang udviklet indenfor Vygotskys teori. Dynamisk Udredning er desuden en interaktiv udredningsmetode som har individets kapaciteter til at respondere på en given intervention i fokus. I workshopperne på VAP bliver de centrale teorier og begreber fra interventionsmetoden præsenteret og diskuteret. Som en del af workshoppen bliver de studerende introduceret for nogle konkrete interventionsforløb indenfor Dynamisk Udredning, og som vil blive diskuteret og problematiseret i workshoppen.</p> <p>På VAP deltager de studerende også i 4 workshopper der omhandler:</p>

- 1) Børn med en sprogforstyrrelse: hvad kender tegner deres kognition og kommunikation med Lone Sundahl Olsen
- 2) LP-modellen og Praksis i PPR med Hanne Søndergaard Knudsen
- 3) Narrativer fra forældre med udsatte børn med Eva Søndergaard og Kristine Jensen de López
- 4) Teknikker i dynamisk udredning og intervention med Kristine Jensen de López

Dertil er der til SAP knyttet et kursus i ressourcefokuseret familie- og netværksarbejde. Dette kursus har særligt sigte at give den studerende indsigt i at forstå barnet i en bestemt kontekst og teknikker i narrativ terapi med børn. Derudover er der en workshop med Eva Søndergaard, hvor de studerende arbejder med at analysere, reflektere og konsultere på klinikkens forældresamtaler.

Praktikken på klinikken består af intern praktik. Allerede på 7. Semester er der mulighed for at den studerende kan deltage som føl på klinikkens forskellige opgaver i og udenfor universitetet.

Undervisningsform: VAP forløbet forløber over flere heldage, hvor den enkelte workshop er organiseret omkring nogle bestemte temaer. Undervisningen er en kombination af forelæsninger fra underviserne med de studerendes oplæg om den tilknyttede litteratur, samt øvelser, cases, diskussioner i grupper og plenum. Elementer fra klinikkens VAP forløb fortsætter på programmets 8. og 9. semester, hvor de studerende er i intern praktik på klinikken. Her har den studerende egne klienter i terapi og deltager i et reflekterende team omkring udredning- og terapiforløb.

Forelæsningsoversigt: 8 dage á 2-6 timer. I alt 48 timer. Derudover deltager den studerende løbende i visitationsmøder med familier på klinikken.

Forelæsning	Emne	Timer	Undervisere
1. dag	Introduktion til Børnesprogklinikken og 7 semester.	6 timer	Kristine Jensen de López & Hanne Knudsen
2. dag	Børn med en sprogforstyrrelse: hvad kender tegner deres kognition, kommunikation og psykosocial profil?	6 timer	Kristine Jensen de López
3. dag	Introduktion til Dynamisk Udredning + urolige børn i skolen.	6 timer	Kristine Jensen de López
4. dag	LP-modellen: Læringsmiljø og Psykologisk-pædagogisk analyse (et eksempel fra PPR)	4 timer	Hanne Knudsen
5. dag	Dynamisk Udredning: Trin-for-Trin	6 timer	Kristine Jensen de López

6. dag	Narrativer fra forældre til udsatte børn	2 timer	Kristine Jensen de López & Eva Søndergaard
7. dag	Synopser og forberedelse af klientforløb	6 timer	Kristine Jensen de López
8. dag	Opsamling af forløbet og fremadrettet planlægning ift. klientforløb. + Juleafslutning	6 timer	Kristine Jensen de López & Hanne Søndergaard Knudsen

Oversigt over de enkelte kursusgange:

1. dag

6 timer v/ Kristine Jensen de López & Hanne Knudsen

Introduktion til Børnesprogklinikken og 7 semester.

Introduktion til Dynamisk Udredning; et historisk indblik og gennemgang af teorien bag tilgangen, samt de centrale begreber. På første møde bliver de studerende også introduceret for klinikken og der udføres detailplanlægning ift. klinikkens efterårsopgaver

2. dag

6 timer v/Kristine Jensen de López

Børn med en sprogforstyrrelse: hvad kender tegner deres kognition, kommunikation og psykosocial profil?

3. dag

6 timer v/ Kristine Jensen de López

Introduktion til Dynamisk Udredning + urolige børn i skolen

4. dag

4 timer v/Hanne Søndergaard Knudsen

LP-modellen: Læringsmiljø og Psykologisk-pædagogisk analyse (et eksempel fra PPR)

5. Dag

6 timer v/ Kristine Jensen de López

Dynamisk Udredning, som en forskningsbaseret intervention: Trin-for-Trin i forhold til børn – fortsættelse fra 1. workshop

5. Dag

4 timer v/Kristine Jensen de López

Arbejdshukommelse og Mental Sundhed

6. Dag

2 timer v/Eva Søndergaard & Kristine Jensen de López

Narrativer fra forældre til udsatte børn – casestudier

7. Dag v/ Kristine Jensen de López

Synopsis og forberedelse til klientforløb

8. Dag v/ *Kristine Jensen de López & Hanne Søndergaard*
Opsamling af hele forløbet og fremadrettet planlægning ift. de individuelle klinikforløb.
+ Juleafslutning

Litteratur:

Symbolforklaring:

			
Internetartikel med copyright (Kan hentes på skolen netværk/wifi)	Scannet PDF tilgængelig via Moodle	Bog eller artikel der skal købes eller lånes på biblioteket (copyright)	Kompendietekst

- Adams, C. Baxendale, Llody & Aldred, C. (2005). Pragmatic language impairment: case studies of social and pragmatic language therapy. *Child Language Teaching and Therapy* 21:3. (Pp. 227-250). [23 sider]
- Archibald, L. M. D. & Joannis, M. F. (2009). On the sensitivity and specificity of non-word repetition and sentence recall to language and memory impairments in children. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, vol. 52, 899-914 [17 sider]
- Baxendale, J & Hesketh, A. (2003). Comparison of the effectiveness of the Hanen Parent Programme and traditional clinic therapy. *International Journal of Communication Disorders*, 38:4. (Pp 397-415). [18 sider]
- Bishop, D. V. M. (2014). Ten questions about terminology for children with unexplained language problems. *International Journal of Language & Communication Disorders*, vol. 49, nr- 4, 381-415. [34 sider]
- Brynskov, C. & Eigsti, I.M. (2010). Det tidlige sprog hos børn med autisme – en afgørende udviklingsfaktor, *Psyke & Logos*, 31(2), 443-460. [18 sider].
- Clegg, J., Hollis, C., Mawhood, L. & Rutter, M. (2005). Developmental language disorders – follow-up in later adult life. Cognitive, language and psychosocial outcomes. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 46:2. (Pp. 128-149). [21 sider]
- Cohen, N. J. (2001). *Language impairment and psychopathology in infants, children and adolescents*. Sage: Thousand Oaks, CA. [216 sider].
- Conti-Ramsden, G., Mok, P., Pickles, A. & Durkin, K. (2013). Adolescents with a history of specific language impairment (SLI): Strengths and difficulties in social, emotional and behavioural functioning. *Research in Developmental Disabilities*, 34 (Pp.

4161-4169). [9 sider]

- Dispaldro, M., Leonard, L., Corradi, N., Ruffino, M., Bronte, T., & Facetti, A., (2012). Visual attentional engagement deficits in children with Specific Language Impairment and their role in real-time language processing. *Cortex*, 1-14 [14 sider].
- Ebbels, S. (2014). Introducing the SLI debate (Editorial). *International Journal of Language & Communication Disorders*, vol. 49, nr- 4, 377-780. [3 sider]
- Grigorenko, E. (2009). Dynamic assessment and response to intervention: Two sides of one coin. *Journal of Learning Disabilities* , 42 (2), pp. 111-132. [12 sider].
<http://dx.sagepub.com/content/42/2/111.full.pdf+html>
- Haywood, H. C. & Lidz, C. S. (2007). *Dynamic Assessment in practice: clinical and educational applications*. Cambridge University Press, NY. [397 sider]
- Hasson, N. & Botting, N. (2010). Dynamic Assessment of children with language impairments: A pilot study. *Child Language Teaching and Therapy* (26) 3, side. 249-272. [23 sider]. <http://clt.sagepub.com/content/26/3/249.full.pdf>
- Hansson, N. & Joffe, V. (2007). The case for Dynamic Assessment in speech and language therapy. *Child Language Teaching and Therapy* , 23 (1), pp. 9-25. [16 sider].
http://empowereducation.yolasite.com/resources/Young_Learners/collaboration.pdf
- Peña, E. & Gillam, R. (2000). Dynamic assessment of children referred for speech and language evaluations. I Lidz, C. S. & Elliot, J. (red.) *Dynamic assessment: prevailing models and applications*, vol. 6. Amsterdam: JAI/Elsevier Science, 543-75. [32 sider].
- Redmond, S. M. (2011). Peer Victimization among students with specific language impairment, attention-deficit/hyperactivity disorder, and typical development. *Language, Speech, and Hearing Services in Schools*, vol. 42, 520-535. [10 sider]
- Reily, S., Bishop, V. M, Tomblin, B. (2014). Terminological debate over language impairment in children: forward movement and sticking points. *International Journal of Language & Communication Disorders*, vol. 48, nr- 4, 452-462. [10 sider]
- Resing, W.C.M. (2001). Beyond Binet: All testing should be dynamic testing. *Issues in Education* 7(2): 225-35. [10 sider]
- Tager-Flusberg, H., Paul, R., & Lord, C. (2005). Language and communication in autism. In F. Volkmar, R. Paul, & A. Klin (Eds.), *Handbook on autism and pervasive developmental disorders* (3rd ed., pp. 335-364). New York: Wiley. [30 sider].

I alt 913 sider

Kursusmodul: (RFN) **Ressourcefokuseret familie- og netværksarbejde**
SAP Børnesprogklinikken (5 ECTS)

Modulansvarlig: Kristine Jensen de López

Underviser: *Eva Søndergaard, cand. psych., specialist og supervisor i børnepsykologi og psykoterapi (eva-sondergaard@mail.tele.dk)*

Placering: 7. semester

Type og sprog: Dansk

Omfang og forventning: 2 dage á 10 timer (samt en selvstudiedag)

Deltagere: 7 semester

Antal forelæsninger:

Udviklingen i familierapien som den har udviklet sig i den vestlige verden skitseres, bl.a. via interview med en af familierapiens grundlæggere. Den måde den i praksis er blevet implementeret i Danmark gennem de sidste 30 år fortælles om via egne eksempler, hvor de teoretiske baggrunde og tidstypiske kontroverser medinddrages. Temaerne i workshoppen er:

- Paradigmeskiftet fra 1. til 2. ordensforståelse fra ekspertmonolog til dialog og samarbejde.

- Fra symptomfokus og fejlfinding til ressourcefokus og ideen om sociale konstruktioner.

- Kan familie- og netværksarbejde udvikles, så der ikke placeres skyld, men opnås en følelse af ansvar og gensidig forpligtethed både indenfor den enkelte familie og i det sociale netværk?

Hovedvægten lægges på den systemiske og den narrative tilgang. Der veksles mellem oplæg, videoklip, øvelser og diskussion.

Forelæsning	Emner	Timer	Undervisere
1. Dag tirsdag den 4/11 10:15 - 16:30	Introduktion til teori og begreber med øvelser	6 timer	Eva Søndergaard
2. Dag onsdag den 12/11	Praktiske eksempler	4 timer	Eva Søndergaard

10:15 - 14:30			
---------------	--	--	--

Litteratur:

- Asen, Eia, Dawson, Neil og Mc Hugh, Brenda (2004): Flerfamilieterapi, nye veje i familieterapien. Kbh. *Uddrag*: Introduktion og kap 1 - 5 (108 sider)
- Eva Søndergaard (2009): Interview med Minuchin. I *Psykolog Nyt* 17. (5 sider)
- Jørgen Carl (2001): Terapi for åben skærm. Interview med Eva Søndergaard i *Psykolog Nyt* 16. (5 sider)
- Lerche, Anders og Søndergaard, Eva (2003): Forældre som ressource i arbejdet med urolige børn. *Specialpædagogik* 3. (24 sider)
- Minuchin, Patricia, Colapinto, Jorge og Minuchin, Salvador (2001): Udsatte familier i et resource perspektiv. Kbh. 2008. *Uddrag*: Hele del 1 (85 sider) og del 2 kap. 8 (15 sider). (100 sider)
- Warhuus, Lisa, Egelund, Marianne og Trillingsgaard, Anegen (2003): Systemorienteret terapi. Kap. 4. I Hougaard, E. m.fl. (red.). *Psykoterapien hovedtraditioner*. (53 sider)
- White, M. & Morgan, A. (2008): Narrativ terapi med børn og deres familier, Kbh, 2008. *Uddrag*: Introduktion og kap. 1, 2, 5 & 8. (102 sider)

I alt 497 sider**Antal forelæsningshold: 1**

Prøveform: Aktiv deltagelse evt. med hjemmeopgaver og individuelle spørgsmål ved slutningen af workshoppen. Man skal forvente at skulle forbedre oplæg til de enkelte gange.

Kursusmodul: Videregående Anvendt Psykologi (VAP) Pædagogisk Psykologi - PPSA (10 ECTS)**Modulansvarlig: Mogens Jensen (mogensj@hum.aau.dk)****Placering:** 7. semester**Type og sprog: Kursus der indgår i professionsprogram. Dansk og Engelsk****Omfang og forventning:**

Anvendt Pædagogisk Psykologi beskæftiger sig med det arbejdsfelt, hvor psykologer er involveret i rådgivning, konsultation og undersøgelse i en bred vifte af pædagogiske praksis. Det kan være i forbindelse med undervisning, daginstitutioner og på pædagogiske institutioner for specielle grupper, udvikling af medarbejderes kompetencer m.m. Feltet dækker dermed størstedelen af psykolog-indsatsen i forbindelse med børn og unge, men der indgår også voksne – især da en væsentlig del af indsatsen går gennem andre faggrupper. Opgaverne er som regel af forskellig art i form af supervision og konsultation overfor andre faggrupper, hvorunder deres kompetencer udvikles, egne udredninger og interventioner samt evalueringsopgaver. Kurset på 7.semester vil indkredse flere pædagogisk-psykologiske problemstillinger i opgavetyperne og arbejdet med udgangspunkt i det praktiske arbejde og metoderne heri.

Udover kurset i Videregående Anvendt Pædagogisk Psykologi, begynder aktiviteterne på 7.semester for Pædagogisk Psykologi i Socialt Arbejde (PPSA) i september dels med seminarer omkring psykologiske undersøgelser, og dels med coaching-forløbet over nogle seminarer (se nedenfor).

Undersøgelsesseminarer.

Inden start har vi samlet nogle praktiske undersøgelsesopgaver sammen fra institutioner, vi samarbejder med. Deltagerne i PPSA mødes til seminar på fire timer 7 gange fra september og indtil december jf. skemaet. På seminarerne om undersøgelsesopgaverne fordeles opgaverne, hvor de studerende arbejder to og to sammen. Seminaret fungerer som kollegialt forum, hvor man dels får sparring på de konkrete undersøgelser, dels diskuterer de problemstillinger, der opstår undervejs af forskellig art, og dels kobler alle disse diskussioner til teoretiske overvejelser over pædagogisk psykologisk arbejde og pensum på kurset i Videregående Anvendt Psykologi, PPSA-version. Da vi arbejder med fortroligt materiale i undersøgelserne er seminarangene lukkede, så kun studerende på PPSA kan deltage. Sideløbende med seminarerne får de studerende supervision direkte på deres undersøgelser, hvilket aftales hen ad vejen med supervisor. Der kan også aftales temaseminarer om fælles emner hen ad vejen.

Der er ikke pensum koblet direkte på Undersøgelsesseminarerne, men de indgår som en del af det længere forløb over 7.-9. semester, og på 7.semester i kurset i Videregående Anvendt Pædagogisk Psykologi, så erfaringerne fra dette forløb anvendes senere, når man skal skrive synops på 7. og 8. og projekt på 9.semester.

Deltagere: 7. semester på cand.psych.studiet. Forelæsningerne er åbne for alle. Workshopen om Observation er pga. samarbejde på tværs af nogle programmer åben for studerende fra programmerne Cultural Psychology og KAiO. Resten er alene for studerende på professionsprogrammet Pædagogisk Psykologi i Socialt Arbejde (PPSA).

Undervisningsoversigt:

Forelæsning	Titel/Emne	Underviser
3.sept	"The Urban Child"	Guenter m.fl. jf. programmet for Cultural Psychology
	Tilgange til undersøgelse af praktiske pædagogisk-psykologiske problemstillinger	Mogens Jensen
	Følger senere	Ny adjunkt
	Konsultativt arbejde i skolen	Thomas Szulevicz
	Inklusion	Thomas Szulevicz
	Modeller og begreber til forståelse af døgninstitutioners funktion	Mogens Jensen
Workshop		
	Workshop organiseret af Cultural Psychology programmet	Carolin Demuth
	Workshop om observation	Thomas Szulevicz
15.-16.sept kl.8.15-14.15	Workshop om Konsultativt Arbejde (organiseret af programmet KAiO)	Kristian Dahl
Seminarer		
Uge 37		Thomas Sz + Mogens
Uge 40		Thomas Sz + ny adjunkt
Uge 42		Thomas Sz + ny adjunkt
Uge 43		Thomas Sz + ny ad-

		junkt
Uge 45		Thomas Sz + Mogens
Uge 46		Thomas Sz + Mogens
Uge 48		Thomas Sz + Mogens

Fordelingen af pensum på de enkelte undervisningsgange er vejledende. Der er ingen garanti for, at det omtalte pensum vil blive berørt i den pågældende forelæsning, men den vil være relevant for undervisningens indhold.

1. Forelæsning: Tilgange til undersøgelse af praktisk-pædagogiske problemstillinger.

2 timer v/ *Mogens Jensen*

Forelæsningens pensum:

Bengtson, M., Bugge Pedersen, B., Øystein Steinsvåg, P. og Terland, H. (2002) ”Noen erfaringer med å etablere en terapeutisk relasjon til ungdom med volds og aggresjonsproblemer”, *Tidsskrift for Norsk Psykologforening* vol. 39 sd. 13-20. En diskussion af praktiske erfaringer og metodeovervejelser omkring etablering af kontakt med unge

Dixon, Roz (2007). Systemic Thinking: A Framework for Research into Complex Psychosocial Problems. *Qualitative Research in Psychology*, 4 (1), 145-166 [22 sider]

Schwartz, R. (2011). Den psykologiske undersøgelse af børn. Hans Reitzels Forlag. København sd 11-185, 215-229 (190 sider).

Forelæsning: Emne følger

2 timer v/ *Ny adjunkt*

Forelæsningens pensum:

Følger senere

Forelæsning: Konsultativt arbejde i skolen

2 timer v/ *Thomas Szulevicz*

Forelæsningens pensum:

Farrell, P. (2009) The Developing Role of School and Educational Psychologists in Supporting Children, Schools and Families. *Papeles del Psicólogo*. Vol 30 (1), 74-85.

Szulevicz, T & Tanggaard, L. *Pædagogisk-psykologisk praksis – mellem psykometri, konsultation og inklusion*. København: Hans Reitzels Forlag sd.19-264 (i alt 245 sd.)

Forelæsning: Inklusion

2 timer v/Thomas Szulevicz

Forelæsningens pensum:

Farrell, P. (2004). School Psychologists: Making Inclusion a Reality for All. *School Psychology International*, 25, 5-19. (15 sider).

Laluvein, J. (2010). School inclusion and the 'community of practice'. *International Journal of Inclusive Education*, 14 (1), p. 35-48. (14 sider).

Sikes, P., Lawson, H. & Parker, M. (2007). Voices on: teachers and teaching as sistantants talk about inclusion. *International Journal of Inclusive Education*. Vol 11 (3), p. 355-370 (16 sider).

Szulevicz, T & Tanggaard, L. *Pædagogisk-psykologisk praksis – mellem psykometri, konsultation og inklusion*. København: Hans Reitzels Forlag sd.19-264 (i alt 245 sd.)

Forelæsning: Modeller og begreber til forståelse af døgninstitutioners praksis

2 timer v/Mogens Jensen

Forelæsningens pensum:

Dixon, Roz (2007). Systemic Thinking: A Framework for Research into Complex Psychosocial Problems. *Qualitative Research in Psychology*, 4 (1), 145-166 [22 sider]

Jensen, M. (2011a) "Socialpædagogisk behandlingsarbejde" i Tidsskrift for Socialpædagogik (13 sd)

Jensen, M. (2015) "Catalytic Models Developed Through Social Work" *Integrative Psychological and Behavioral Science* 49:56-72

Øvreeide, H. (2009) *At tale med børn*. København : Hans Reitzels Forlag 3.udg. sd.17-200 (i alt 183 sd)

Workshop: Konsultativt arbejde

Kristian Dahl

Se beskrivelse af workshoppen i KAiO's plan.

Workshop: See description in the plan for Cultural Psychology

Carolin Demuth

See description in the plan for Cultural Psychology

Workshoppens pensum:

Bamberg, M. (2011). [Who am I? Narration and its contribution to self and identity.](#) *Theory & Psychology*, 21(1), 3-24 [22]

Brockmeier, J. (2012). Narrative Scenarios: Toward a Culturally Thick Notion of Narrative. In J. Valsiner (Ed.), *Oxford Handbook of Culture and Psychology* (pp. 439-467). Oxford: Oxford University Press. [29]

Harre, R. (2012). Positioning Theory: Moral Dimensions of Social-Cultural Psychology. In J. Valsiner (Ed.), *Oxford Handbook of Culture and Psychology* (pp. 191-206). Oxford: Oxford University Press.

Workshop: Observation

4 timer v/Thomas Szulevicz

Når man beskæftiger sig med problemstillinger i den kontekst, de forekommer i, er observation en af de oplagte metoder i arbejdet, og den vinder mere frem også i pædagogisk psykologiske sammenhænge.

Workshoppen vil beskæftige sig med både teoretiske og metodemæssige overvejelser omkring observation som metode samt arbejde med mere praktiske øvelser.

Workshoppens pensum:

Hedegaard, M. (2012). Principper for tolkning af børns udvikling gennem observation. I: M.

Pedersen, J. Klitmøller & K. Nielsen (red.). *Deltagerobservation. En metode til undersøgelse af psykologiske fænomener*. Hans Reitzels Forlag. København.

Szulevicz, T. & Tanggaard, L. (2015) "Den pædagogiske psykolog som hverdagslivsforsker" kapitel 7 (171-203) i Szulevicz, T & Tanggaard, L. *Pædagogisk-psykologisk praksis – mellem psykometri, konsultation og inklusion*. København: Hans Reitzels Forlag

Samlet pensumliste:

Der mangler lidt af pensum til forelæsningsgangen med den nye adjunkt samt workshopen i Konsultativt Arbejde.

Symbolforklaring:

			
Internetartikel med copyright (Kan hentes på skolen netværk/wifi)	Scannet PDF tilgængelig via Moodle	Bog eller artikel der skal købes eller lånes på biblioteket (copyright)	Kompendietekst

Bamberg, M. (2011). [Who am I? Narration and its contribution to self and identity.](#) *Theory & Psychology*, 21(1), 3-24 [22]

 Bengtson, M., Bugge Pedersen, B., Øystein Steinsvåg, P. og Terland, H. (2002) ”Noen erfaringer med å etablere en terapeutisk relasjon til ungdom med volds og aggresjonsproblemer” , *Tidsskrift for Norsk Psykologforening* vol. 39 sd. 13-20.

Brockmeier, J. (2012). Narrative Scenarios: Toward a Culturally Thick Notion of Narrative. In J. Valsiner (Ed.), *Oxford Handbook of Culture and Psychology* (pp. 439-467). Oxford: Oxford University Press. [29]

 Dixon, Roz (2007). Systemic Thinking: A Framework for Research into Complex Psychosocial Problems. *Qualitative Research in Psychology*, 4 (1), 145-166 [22 sider]
<http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/14780880701473532>

 Farrell, P. (2009) The Developing Role of School and Educational Psychologists in Supporting Children, Schools and Families. I: *Papeles del Psicólogo*. Vol 30 (1), 74-85. <http://www.papelesdelpsicologo.es/english/1658.pdf>

Harre, R. (2012). Positioning Theory: Moral Dimensions of Social-Cultural Psychology. In J. Valsiner (Ed.), *Oxford Handbook of Culture and Psychology* (pp. 191-206). Oxford: Oxford University Press

Hedegaard, M. (2012). Principper for tolkning af børns udvikling gennem observation. I: M. Pedersen, J. Klitmøller & K. Nielsen (red.). *Deltagerobservation. En metode til undersøgelse af psykologiske fænomener*. Hans Reitzels

Forlag. København.

Jensen, M. (2011a) "Socialpædagogisk behandlingsarbejde". I: *Tidsskrift for Socialpædagogik* (13 sd)

Jensen, M. (2015) "Catalytic Models Developed Through Social Work" *Integrative Psychological and Behavioral Science* 49:56-72

Laluvein, J. (2010). School inclusion and the 'community of practice'. *International Journal of Inclusive Education*, 14 (1), p. 35-48. (14 sider).

Schwartz, R. (2011). *Den psykologiske undersøgelse af børn*. Hans Reitzels Forlag. København sd 11-185, 215-229 (190 sider).

Sikes, P., Lawson, H. & Parker, M. (2007). Voices on: teachers and teaching assistants talk about inclusion. *International Journal of Inclusive Education*. Vol 11 (3), p. 355-370 (16 sider).

Szulevicz, T & Tanggaard, L. *Pædagogisk-psykologisk praksis – mellem psyko-metri, konsultation og inklusion*. København: Hans Reitzels Forlag sd.19-264 (i alt 245 sd.)

Øvreeide, H. (2009) *At tale med børn*. København : Hans Reitzels Forlag 3.udg. sd.17-200 (i alt 183 sd)

Antal forelæsningshold: 1

Prøveform: Intern synopseksamen

SAP: Supplerende Videregående Anvendt Pædagogisk Psykologi (5 ECTS)

Modulansvarlig: Mogens Jensen (mogensj@hum.aau.dk)

Placering: 7. semester

Type og sprog: Vælges af studerende på 7.sem af cand.psych.-studiet. Dansk og engelsk

Omfang og forventning:

Anvendt Pædagogisk Psykologi beskæftiger sig med det arbejdsfelt, hvor psykologer er involveret i rådgivning, konsultation og undersøgelse i en bred vifte af pædagogiske praksis. Det kan være i forbindelse med undervisning, daginstitutioner og på pædagogiske institutioner for specielle grupper, udvikling af medarbejderes kompetencer m.m. Feltet dækker dermed størstedelen af psykolog-indsatsen i forbindelse med børn og unge, men der indgår også voksne – især da en væsentlig del af indsatsen går gennem andre faggrupper. Opgaverne er som regel af forskellig art i form af supervision og konsultation overfor andre faggrupper, hvorunder deres kompetencer udvikles, egne udredninger og interventioner samt evalueringsopgaver. Kurset på 7.semester vil indkredse flere pædagogisk-psykologiske problemstillinger i opgavetyperne og arbejdet med udgangspunkt i det praktiske arbejde og metoderne heri.

Deltagere: 7. semester på cand.psych.studiet. Forelæsningsne er åbne for alle.

Fordelingen af pensum på de enkelte undervisningsgange er vejledende. Der er ingen garanti for, at det omtalte pensum vil blive berørt i den pågældende forelæsning, men den vil være relevant for undervisningens indhold.

1. Forelæsning: Tilgange til undersøgelse af praktisk-pædagogiske problemstillinger.

2 timer v/ *Mogens Jensen*

Forelæsningspensum:

Bengtson, M., Bugge Pedersen, B., Øystein Steinsvåg, P. og Terland, H. (2002) ”Noen erfaringer med å etablere en terapeutisk relasjon til ungdom med volds og aggresjonsproblemer”, *Tidsskrift for Norsk Psykologforening* vol. 39 sd. 13-20.

En diskussion af praktiske erfaringer og metodeovervejelser omkring etablering af kontakt med unge

Dixon, Roz (2007). Systemic Thinking: A Framework for Research into Complex Psychosocial Problems. *Qualitative Research in Psychology*, 4 (1), 145-166 [22 sider]

Schwartz, R. (2011). *Den psykologiske undersøgelse af børn*. Hans Reitzels Forlag. København

Forelæsning: emne følger

2 timer v/Ny adjunkt

Forelæsningens pensum: følger

Forelæsning: Konsultativt arbejde i skolen

2 timer v/Thomas Szulevicz

Forelæsningens pensum:

Farrell, P. (2009) The Developing Role of School and Educational Psychologists in Supporting Children, Schools and Families. *Papeles del Psicólogo*. Vol 30 (1), 74-85.

Szulevicz, T & Tanggaard, L. *Pædagogisk-psykologisk praksis – mellem psyko-metri, konsultation og inklusion*. København: Hans Reitzels Forlag sd.19-264 (i alt 245 sd.)

Forelæsning: Inklusion

2 timer v/Thomas Szulevicz

Forelæsningens pensum:

Laluvein, J. (2010). School inclusion and the 'community of practice'. *International Journal of Inclusive Education*, 14 (1), p. 35-48. (14 sider).

Sikes, P., Lawson, H. & Parker, M. (2007). Voices on: teachers and teaching assistants talk about inclusion. *International Journal of Inclusive Education*. Vol 11 (3), p. 355-370 (16 sider).

Szulevicz, T & Tanggaard, L. *Pædagogisk-psykologisk praksis – mellem psyko-metri, konsultation og inklusion*. København: Hans Reitzels Forlag sd.19-264 (i alt 245 sd.)

Forelæsning: Modeller og begreber til forståelse af døgninstitutioners praksis

2 timer v/ *Mogens Jensen*

Forelæsningens pensum:

Bengtson, M., Bugge Pedersen, B., Øystein Steinsvåg, P. og Terland, H. (2002) ”Noen erfaringer med å etablere en terapeutisk relasjon til ungdom med volds og aggresjonsproblemer”, *Tidsskrift for Norsk Psykologforening* vol. 39 sd. 13-20. En diskussion af praktiske erfaringer og metodeovervejelser omkring etablering af kontakt med unge

Dixon, Roz (2007). Systemic Thinking: A Framework for Research into Complex Psychosocial Problems. *Qualitative Research in Psychology*, 4 (1), 145-166 [22 sider]

Jensen, M. (2011a) ”Socialpædagogisk behandlingsarbejde” i *Tidsskrift for Socialpædagogik* (13 sd)

Jensen, M. (2015) ”Catalytic Models Developed Through Social Work” *Integrative Psychological and Behavioral Science* 49:56-72

Samlet pensumliste:

Symbolforklaring:

			
Internetartikel med copyright (Kan hentes på skolen netværk/wifi)	Scannet PDF tilgængelig via Moodle	Bog eller artikel der skal købes eller lånes på biblioteket (copyright)	Kompendietekst

 Bengtson, M., Bugge Pedersen, B., Øystein Steinsvåg, P. og Terland, H. (2002) ”Noen erfaringer med å etablere en terapeutisk relasjon til ungdom med volds og aggresjonsproblemer” , *Tidsskrift for Norsk Psykologforening* vol. 39 sd. 13-20. En diskussion af praktiske erfaringer og metodeovervejelser omkring etablering af kontakt med unge

 Dixon, Roz (2007). Systemic Thinking: A Framework for Research into Complex Psychosocial Problems. *Qualitative Research in Psychology*, 4 (1), 145-166 [22 sider]
<http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/14780880701473532>

 Farrell, P. (2009) The Developing Role of School and Educational Psychologists in Supporting Children, Schools and Families. I: *Papeles del Psicólogo*. Vol 30 (1), 74-85. <http://www.papelesdelpsicologo.es/english/1658.pdf>

Jensen, M. (2011a) ”Socialpædagogisk behandlingsarbejde”. I: *Tidsskrift for Socialpædagogik* (13 sd)

Jensen, M. (2015) ”Catalytic Models Developed Through Social Work” *Integrative Psychological and Behavioral Science* 49:56-72

Laluvein, J. (2010). School inclusion and the ‘community of practice’. *International Journal of Inclusive Education*, 14 (1), p. 35-48. (14 sider).

 Schwartz, R. (2011). *Den psykologiske undersøgelse af børn*. Hans Reitzels Forlag. København sd 25-47, 99-162, 171-135 (96 sider).

Sikes, P., Lawson, H. & Parker, M. (2007). Voices on: teachers and teaching as sistantants talk about inclusion. *International Journal of Inclusive Education*. Vol 11 (3), p. 355-370 (16 sider).

 Szulevicz, T & Tanggaard, L. *Pædagogisk-psykologisk praksis – mellem psyko-metri, konsultation og inklusion*. København: Hans Reitzels Forlag sd.19-264 (i alt 245 sd.)

Antal forelæsningshold: 1 (sammen med VAP-PPSA-holdet)

Prøveform: Skriftlig hjemmeopgave. Kan afløses ved aktiv deltagelse.

Kursusmodul: Videregående Anvendt Psykologi (VAP) ved Klinik for handicap- og rehabiliteringspsykologi (KHARE) (10 ECTS)

Modulansvarlig: Tia Hansen (tia@hum.aau.dk)

Undervisere: Tia Hansen, Chalotte Glintborg, Manuel de la Mata Benitez, Mette Kold, Rikke Schultz.

Placering: 7. semester

Type og sprog: Første del af professionsprogrammet KHARE. Undervisningen er fortrinsvis på dansk, litteraturen fortrinsvis på engelsk.

Omfang og forventninger: Seks workshops á 2-3 dage, der tilsammen rummer kursets pensum på 1000 sider.

Der lægges vægt på, at KHARE-studerende engagerer sig, bidrager aktivt til undervisningen og udvikler et arbejdende fællesskab med bl.a. forskellige tovholderroller i teamet. Som studerende på KHARE bliver man bidragende til udviklingen af rehabiliteringspsykologien, som er et nyt felt i Danmark. Der forventes derfor commitment til dette samt ansvarlighed overfor klienter og samarbejdspartnere i Aalborg kommune, hvor de rehabiliteringspsykologiske interventioner skal afprøves.

Klinik for handicap og rehabiliteringspsykologi

Klinikkens formål er at anvende psykologistudiets viden og færdigheder til at udvikle og udføre psykologiske rehabiliteringstilbud til voksne, der har en erhvervet eller kronisk lidelse, som truer deres sociale inklusion og livskvalitet.

KHARE beskæftiger sig dermed med det fremvoksende specialområde indenfor psykologien – rehabiliteringspsykologi – som fokuserer på studiet og anvendelsen af psykologisk viden og kompetencer i relation til personer med et handicap, funktionsnedsættelser eller kroniske sygdomme.

Siden Danmarks ratificering af FN's Handicapkonvention i 2009 har begrebet handicap dækket over både psykiske og fysiske lidelser. Formålet med rehabiliteringspsykologi er at fremme personernes sundhed og velbefindende, uafhængighed, valgmuligheder, funktionsevne og sociale deltagelse (inklusion) ved hjælp af psykologiske tilgange, interventioner og jobudvikling.

KHARE-programmet kombinerer en række intensive workshops med et klinik forløb i praksis (Aalborg kommune), som fortrinsvis ligger på 8. semester. Efteråret 2015 består af KHARE's udgave af kurset "Videregående anvendt psykologi", som indbefatter seks workshops. Se beskrivelser nedenfor. Hver workshop består af to-tre dages fordybelse i en bestemt tilgang/interventionsform. De tre gange mindfulness giver – foruden det faglige indhold – mulighed for at øve sig i en "bæredygtig"

tig" forholdemåde til sig selv som person og psykolog. Der vil formodentlig også blive mulighed for at følge et kontinuert mindfulness-forløb guidet af tidligere studerende. Endvidere vil der som optakt til klinikforløbet på 8.semester blive planlagt et eller flere besøg i praksis (Ålborg kommune) allerede i løbet af 7. semester.

SAP-studerende deltager i de teoretiske indledninger om Mindfulness, Kognitiv adfærdsterapi og Rehabiliteringspsykologi ved hjerneskader, mens resten af undervisningen er forbeholdt KHARE-studerende. Sidstnævnte er orienteret mod teamdannelse og udvikling af forståelser, færdigheder og kompetencer, som skal anvendes på de følgende semestre, og vi forventer, at I deltager aktivt i kurser, praksis og udviklingsarbejde.

Deltagere: Studerende, der er optaget på KHARE årgang 2015.

Antal forelæsninger (og navn på underviseren):

	Dato	Tid	Workshop	Undervisere
	1.9.15	12.30 -16.15	IRP, dag 1	Tia Hansen & Chalotte Glintborg
	7.9.15	12.30-16.15	IDrec	Manuel de la Mata & CG
	7.5.15	12.30-16.15	IDrec	Manuel de la Mata & CG
	14.9.15	12.30-16.15	Mf, dag 1*	Mette Kold
	16.9.15	12.30 – 16.15	Mf, dag 2	Mette Kold
	5.10.15	10.15-12	KAT*	Rikke Schultz, TH & CG
	5.10.15	12.30 – 16.15	KAT	Rikke Schultz, TH & CG
	6.10.15	10.30 – 16.15	KAT#	Rikke Schultz, TH & CG
	7.10.15	12.30-18.15	KAT#	Rikke Schultz, TH & CG
	26.10.15	12.30 -16.15	RABI*	Chalotte Glintborg
	28.10.15	12.30 – 16.15	RABI	Chalotte Glintborg
	16.11.15	12.30 -16.15	Fra idé til ...#	Chalotte Glintborg
	17.11.15	12.30 – 16.15	Fra idé til ...#	Chalotte Glintborg
	7.12.15	12.30-16.15	Mf, dag 3	Mette Kold
	8.12.15	12.30-16.15	IRP, dag 2	Tia Hansen & Chalotte Glintborg

Elementer markeret med: * = Også for SAP-studerende; # = også for KANUK 9. semester.

Antal forelæsningshold: 1

Prøveform: Synopsis

Indhold og pensum:

Inklusion og rehabiliteringspsykologi (IRP)

v/ Tia Hansen & Chalotte Glintborg

En stor del af befolkningen befinder sig i den situation, at en afgrænset problemstilling hindrer dem i at udnytte deres potentialer og måske ekskluderer dem fra arbejdsmarkedet eller andre dele af det sociale liv. Hvad har vi som psykologer at byde på, hvis vi vil identificere eller udvikle redskaber til at imødegå dette?

Feltet *psykologisk rehabilitering* introduceres. Det er endnu ikke etableret som selvstændigt psykologisk felt i Danmark, men det ses i andre lande, fx USA og Tyskland. Fokus er de psykologiske aspekter vedrørende erhvervede og kroniske sygdomme. Definitioner og overordnede principper for psykologisk rehabilitering gennemgås med inddragelse af eksempler på især hjerneskade-cases.

Inkluderende psykologi, som vi anvender begrebet i KHARE, er et særligt perspektiv på eksisterende psykologiske tilgange og metoder, primært fra kognitiv adfærdsterapi, tredjebølge kognitiv terapi og narrative teorier. IP-perspektivet spørger pragmatisk og målrettet: Hvordan kan denne psykologiske teori, interventionsform, test eller bestræbelse anvendes inkluderende i forhold til målgruppen? Hvordan implementeres det i en rehabiliteringspraksis? Hvilke nye indsatser kan vi som psykologer levere eller udvikle til nytte for målgruppen? Workshopen kommer også ind på kultursensitivitet og evidensbaseret som redskaber i udviklingsarbejde.

Undervisningsform: Workshopen i IPR binder VAP-kurset sammen; den består af 1 dag som start og 1 dag som afslutning på kurset.

Dag 1 (september): Introduktion til inkluderende psykologi, rehabiliteringspsykologi og KHARE-programmet. Eksempler på relevante cases, tilgange og forskning.

Dag 2 (december):

Rekapitulering i lyset af de mellemliggende undervisningsmoduler. Optakt til forårets program.

Litteratur (110 sider):

Dag 1:

- United Nations (2006): *International Convention on The Rights of People with Disabilities*. UN, New York.
<http://www.un.org/disabilities/documents/convention/convoptprot-e.pdf> [uddrag: side 2-23 = 23 sider].
- Jørgensen, C. R. (2012). Perspektiver på socialt udsatte. *Psykolog Nyt*, 66(7), 12-17. [5 sider]. <http://infolink2003.elbo.dk/PsyNyt/Dokumenter/doc/17470.pdf>
- Wright, N., & Stickley, T. (2013). Concepts of social inclusion, exclusion and mental health: a review of the international literature. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing*, 20, 71-81. [11sider]
- Neff, K. D. (2009). Self-compassion. In M. R. Leary & R. H. Hoyle (Eds.), *Handbook of individual differences in social behavior* (pp. 561-576). New York: Guilford Press. [13 sider]
- Hays, Pamela A. (2009). Integrating evidence-based practice, cognitive behavior therapy, and multicultural therapy: Ten steps for culturally competent practice. *Professional Psychology: Research and Practice*, 40(4), 354-360. [7 sider]
- Zachariae, B. (2007). Evidensbaseret psykologisk praksis. *Psykolog Nyt*, nr. 12, 16-25. [10 sider].

Dag 2:

- Marino-Francis, F., & Worrall-Davies, A. (2010). Development and validation of a social inclusion questionnaire to evaluate the impact of attending a modernised mental health day service. *Mental Health Review Journal*, 15(1), 37-47. [11 sider]

er]

- Fuchs, C., Lee, J. K., Roemer, L., & Orsillo, S. M. (2013). Using mindfulness- and acceptance-based treatments with clients from nondominant cultural and/or marginalized backgrounds: Clinical considerations, meta-analysis findings, and introduction to the special series. *Cognitive and Behavioral Practice, 20*, 1-12. [12 sider]
- Bruun, L. M. (2012). Neuropsykologiske perspektiver på kognitiv adfærdsterapi ved psykiatriske lidelser. In M. Arendt & N. K. Rosenberg (Eds.), *Kognitiv terapi. Nyeste udvikling* (pp. 434-452). København: Hans Reitzel. [18 sider]

Foreslået supplerende læsning: Resten af Handicapkonventionen.

Identity reconstruction (IDrec)

v/ Manuel de la Mata Benítez & Charlotte Glinborg

Beskrivelse: Workshop om inkluderende brug af kultur- og narrativpsykologiske forståelser, især muligheder for at understøtte rekonstruktion af selvforståelsen og øget 'empowerment' hos mennesker fra udsatte grupper. Paradigmet udspringer af kultur- og tværkulturel psykologi, især Jerome Bruners narrative psykologi og begrebet om voice hos bl.a. James Wertsch.

Form og omfang: To dage á 4 timer, hvor der veksles mellem forelæsninger (på engelsk), øvelser i gruppe og diskussioner på plenum.

Litteratur (80 sider):

- García-Ramírez, M., de la Mata, M. L., Paloma, V., & Hernández-Plaza, S. (2011). A liberation psychology approach to acculturative integration of migrant populations. *American Journal of Community Psychology, 47*, 86-97. [12 sider]
- Macías, B., & de la Mata, M. L. (2013). Narratives of migration. Emotions and the interweaving of personal and cultural identity through narrative. *Culture & Psychology, 19*, 348-368. [21 sider]
- de la Mata, M. L., Cubero, M., Santamaría, A., & Saavedra, F. J. (2015). Self-positions and voices in identity reconstruction of women after suffering gender violence. In T. G. B. Hansen, K. Jensen de López and P. Berliner (Eds.), *SICIM: Conceptual and applied approaches*. DK: Aalborg University Press. [31 sider]
- Medved, M. (2015). Everyday drams: Comparing life with dementia and acquired brain injury. In L.C. Hyden, H. Lindemann, & J. Brockmeier (Eds.), *Beyond loss, dementia, identity, personhood* (pp. 91-107). USA:Oxford University Press. [16 sider]

Mindfulness (mf)

v/ Mette Kold (info@time2be.net)

Form og omfang: 3 dage á 4 timer med forelæsninger, øvelser og studenteraktiviteter. Dag 1-2 ligger i september og dag 3 i december. Dag 1 indgår også i SAP, resten

er forbeholdt KHARE-studerende.

Beskrivelse: Workshoppen om mindfulness byder på en introduktion til nogle praktiske anvendelsesområder for opmærksomt nærvær - mindfulness. Opmærksomt nærvær er en færdighed, man kan tilegne sig. Det er nemt at forstå, hvad man skal gøre, men derefter kræver det øvelse og atter øvelse, før man kan praktisere at være opmærksomt nærværende i det praktisk levede liv.

Det er forventningen, at fremtidens psykologer i høj grad vil være dem, der bruger mindfulness i deres praksis. Mindfulness kan være en terapeutisk forholds måde. Og/eller det kan være konkrete øvelser og teknikker, som kursister og klienter indføres i til f.eks. stresshåndtering, smertehåndtering, forbedring af koncentrationsevnen og højere performance. Målgrupper og anvendelsesområder er med andre ord mangfoldige.

Forløbet kombinerer teoretisk-praktisk-forskningsmæssig indføring i mindfulness med deltagerens egne oplevelser og refleksioner og indeholder:

- teoretisk fremlæggelse af effekter, fysiske og mentale, af mindfulness meditation
- indføring i det menneskesyn, mindfulness udspringer af
- praktiske øvelser, så det bliver muligt at anvende nogle af teknikkerne selv
- aktuelle psykologiske teorier og studier om mindfulness
- hvad kan en psykolog bruge mindfulness til – for klienter – for sig selv?
- anvendelsesområder i psykologisk praksis
- teoretisk og praktisk forankrede refleksioner om mindfulness som redskab - til fx stress-reduktion, håndtering af kronisk smerter, selvudvikling mm.
- hvordan afgør man, om mindfulness (og i hvilken form) skal tilbydes en konkret klient?

Dag 1 (også for SAP-studerende): Introduktion til mindfulness i vestlig psykologi.
Dokumentation for effekter i oversigt. Øvelser med åndedrættet som indgang.

Dag 2: Mindfulness i KHARE. Præsentation af mindfulness i teori og praksis. Aftaler for det videre forløb. Øvelser med krop og sanser som indgang, samt øvelser med åndedrættet som indgang fortsat.

Dag 3: Mindfulness og 3. bølge kognitiv adfærdsterapi. Hvad kan en psykolog bruge mindfulness til – for sig selv? Som terapeut? I forhold til klienter? Hvilke muligheder og hvilke faldgruber er der? Mindfulness indgår i den såkaldt tredje udviklingsbølge inden for KAT, og workshoppen kommer også ind på to af tilgangene herfra, Acceptance and Commitment Therapy (ACT) og Dialektisk adfærdsterapi (dialectical behavior therapy, DBT). Øvelser vedrørende mindful lytning, den mindful terapeut samt mødefacilitering og konfliktløsning.

Litteratur til dag 1, som også indgår i SAP (199 sider):

- Segal, Z. V.; Williams, J. M. G., & Teasdale, J. D. (2013). *Mindfulness-based cognitive therapy for depression (2nd ed.)*. New York: Guilford Press. [uddrag: side 1-176]
- Carmody, J., & Baer, R. A. (2008). Relationships between mindfulness practice and levels of mindfulness, medical and psychological symptoms and well-being

in a mindfulness-based stress reduction program. *Journal of Behavioral Medicine*, 31(1), 23-33. [11 sider].

- Davidson, R. J., et al (2003). Alterations in brain and immune function produced by mindfulness meditation. *Psychosomatic medicine*, 65(4), 564-570. [7 sider].
- Lutz, A., Greischar, L. L., Rawlings, N. B., Ricard, M., & Davidson, R. J. (2004). Long-term meditators self-induce high-amplitude gamma synchrony during mental practice. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 101(46), 16369-16373. [4 sider]

Litteratur til dag 2-3 (99 sider):

- Grønlund, C. (2012). ACT (Acceptance and Commitment Therapy). In M. Arendt & N. K. Rosenberg (Eds.), *Kognitiv terapi. Nyeste udvikling* (pp. 486-506). København: Hans Reitzel. [21 sider]
- Trærup, M., & Braad, M. O. (2012). Dialektisk adfærdsterapi ved borderline personlighedsforstyrrelse. In M. Arendt & N. K. Rosenberg (Eds.), *Kognitiv terapi. Nyeste udvikling* (pp. 453-470). København: Hans Reitzel. [18 sider]
- Fjorback, L. O., Arendt, M., Ornbøl, E., Fink, P., & Walach, H. (2011). Mindfulness-Based Stress Reduction and Mindfulness-Based Cognitive Therapy - a systematic review of randomized controlled trials. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 124(2), 102-119. doi: 10.1111/j.1600-0447.2011.01704.x. [17 sider]
- Sauer, S., Walach, H., Schmidt, S., Hinterberger, T., Lynch, S., Büssing, A., & Kohls, N. (2013). Assessment of mindfulness: Review on state of the art. *Mindfulness*, 4(1), 3-17. [15 sider]
- Greeson, Jeffrey M. (2009). Mindfulness research update: 2008. *Complementary Health Practice Review*, 14(1), 10-18. [9 sider]
- Cardaciotto et al. (2008). The assessment of present-moment awareness and acceptance: The Philadelphia Mindfulness Scale. *Assessment*, 15, 204-223. [19 sider]

Kognitiv adfærdsterapi (KAT)

v/ Rikke Schultz (rikke.schultz@regionh.dk)

Workshoppen giver en indføring i teori, grundbegreber og behandlingsteknikker, der indgår i kognitiv adfærdsterapi.

De to første timer af workshoppen (hvor SAP-studerende også deltager) vil primært være en teoretisk indføring i behandlingstilgangen, hvor de studerende vil få kendskab til hvorledes man i praksis arbejder med begreber som automatiske tanker, uhensigtsmæssig adfærd, leveregler og kerneantagelser. Dertil vil de vigtigste behandlingsteknikker som psykoedukation, identifikation, analyse og omstrukturering blive gennemgået.

De næste fire timer af workshoppen vil rette fokus mod eksisterende teori og behandlingsmodeller til kronisk smerte-ramte samt angstlidelser.

De sidste to dage (12 timer) af workshoppen er sammen med KANUK 9. semester. Denne del af workshoppen vil veksle mellem teori, øvelser og rollespil, hvor de studerende selv skal træne de præsenterede behandlingsteknikker og -modeller. De forskellige behandlingsteknikker vil også blive eksemplificeret ved

problemstillinger og klientgrupper, man kan møde i psykiatrien og som privatpraktiserende psykolog. Herunder vil der bl.a. blive arbejdet med følgende populationer: kronisk non-malign smerte, funktionelle lidelser, social fobi samt panikangst.

Undervisningens form og omfang: Workshopen består af forelæsninger suppleret med diskussionsoplæg fra de studerende og praktiske øvelser i mindre grupper. Øvelserne har til formål at demonstrere, hvorledes kognitiv adfærdsterapi kan struktureres og varetages i forhold til de omtalte patientpopulationer.

Litteratur til de 2 timer, som også indgår i SAP (139 sider):

- Rosenberg, N. K., Mørck, M. M., & Arendt, M. (2012). Kognitiv adfærdsterapi – teorier og metoder. In M. Arendt & N. K. Rosenberg (Eds.), *Kognitiv terapi. N Nyeste udvikling* (pp. 23-52). DK: Hans Reitzels Forlag. [30 sider]
- Beck, J. S. (2013). *Kognitiv adfærdsterapi – Grundlag og perspektiver*. DK: Akademisk Forlag. [uddrag: kap. 5-7 og 9-11; pp. 80-141, 156-203 = 109 sider]

Litteratur til resten af workshopen (150 sider):

- Straarup, K. N. (2012). Kognitiv adfærdsterapi ved affektive lidelser. In M. Arendt & N. K. Rosenberg (Eds.), *Kognitiv terapi. Nyeste udvikling* (pp. 116-150). København: Hans Reitzel. [35 sider]
- Rosenberg, N. K., & Arendt, M. (2012). Kognitiv adfærdsterapi ved socialfobi. In M. Arendt & N. K. Rosenberg (Eds.), *Kognitiv terapi. Nyeste udvikling* (pp. 193-215). København: Hans Reitzel. [25 sider]
- Frostholt, L. & Schröder, A. (2012). Kognitiv adfærdsterapi ved somatoforme tilstande. In M. Arendt & N. K. Rosenberg (Eds.), *Kognitiv terapi. Nyeste udvikling* (pp. 307-327). København: Hans Reitzel. [21 sider]
- Beck, J. S. (2013). *Kognitiv adfærdsterapi – Grundlag og perspektiver*. DK: Akademisk Forlag. [uddrag: kap. 3-4; pp. 50-79 = 30 sider]
- Ehde, D. M., Dillworth, T. M., & Turner, J. A. (2014). Cognitive-Behavioral Therapy for individuals with chronic pain. Efficacy, innovations, and directions for research. *American Psychologist*, 69(2), 153-166. [14 sider]
- Gibbons, C.J., Fournier, J.C., Stirman, S.W., DeRubeis, R.J., Crits-Christoph, P. & Beck, A.T. (2010). The clinical effectiveness of cognitive therapy for depression in an outpatient clinic. *Journal of Affective Disorders*, 125, 169–176. [8 sider]
- Hofmann, S. G., Wu, J. Q., & Boettcher, H. (2014). Effect of cognitive-behavioral therapy for anxiety disorders on quality of life: A meta-analysis. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 82(3), 375-391. [17 sider]

Foreslået supplerende læsning: Resten af Beck (2013).

Rehabiliteringspsykologi ved hjerneskader (RABI)

v/ *Chalotte Glintborg*

Beskrivelse: For mennesker med erhvervet hjerneskade er rehabilitering en langvarig, biopsykosocial proces. I de første faser har neuropsykologer centrale opgaver

med udredning og intensiv genoptræning i det postakutte forløb på hospitalet, og senere følger udfordringer med at få overgangen mellem forskellige sektorer indsat til at lykkes, så klienten - og dennes pårørende - får en koordineret og fagligt velfunderet indsats under hele forløbet. Workshoppene gennemgår forløbet.

Undervisningsform: Undervisningen indeholder forelæsninger, cases, diskussioner og øvelser. I alt 2 dage á 4 timer. Dag 1 indgår også i SAP, dag 2 er forbeholdt KHARE.

Dag 1: Hvad vil det sige at få en erhvervet hjerneskade og hvilke konsekvenser fører det typisk med sig? Hvorfor er rehabiliteringspsykologi relevant på hjerneskadeområdet? Dagen giver en præsentation af aktuelle teorier og modeller for hjerneskaderehabilitering. Derudover præsenteres nye empiriske forskningsresultater fra CGs ph.d. projekt, der har undersøgt de psyko-sociale effekter af nuværende rehabiliteringsindsatser på hjerneskadeområdet.

Dag 2 fokuserer på *transitioner* og *pårørendearbejde*. For klienter med en erhvervet hjerneskade vil flere centrale transitioner finde sted undervejs i deres rehabiliteringsforløb, og hver af dem medfører nye udfordringer for klienten (og dennes pårørende), som kræver en professionel indsats. Vi ser nærmere på de fire nøgletransitioner efter en erhvervet hjerneskade – herunder interventioner for klient og pårørende.

Litteratur til dag 1, som også indgår i SAP (163 sider):

- Kennedy, P. (Ed.) (2012). *The Oxford Handbook of Rehabilitation Psychology*. Oxford University Press. [Uddrag: Kapitel 1, 2, 3, 4, 8, 9, 13 og 14 = 141 sider].
- Glinborg, C. & Jensen de López, K. (2014). Koordination i et nyt lys - sikring af de psykologiske indsatser i hjerneskaderehabiliteringen. *Psyke & Logos*, 34(2). [22 sider].

Litteratur til dag 2 (70 sider):

- Engel, G. L. (1977). The need for a new medical model: A challenge for biomedicine. *Science*, 196 (4286), 129-136 [7 sider].
- Frank, R. G., & Elliot, T. R. (2000). Rehabilitation psychology: Hope for a psychology of chronic conditions. In R. G. Frank & T. R. Elliot (Eds.), *Handbook of rehabilitation psychology* (pp. 3-8). Washington: American Psychological Association. [6 sider]
- Prigatano, G. P. (1991). Disordered mind, wounded soul: The emerging role of psychotherapy in rehabilitation after brain injury. *Journal of Head Trauma Rehabilitation*, 6(4), 1-10. doi: 10.1097/00001199-199112000-00004 [10 sider]
- Turner, B.J., Fleming, J.M., Ownsworth, T.M., & Cornwell, P. L. (2008). The transition from hospital to home for individuals with acquired brain injury: A literature review and research recommendations. *Disability and Rehabilitation*, 30(16), 1153-1176. [24 sider].
- Glinborg, C & Krogh, L. (2015). Identitets (re)konstruktioner hos mennesker med en erhvervet hjerneskade. Et casestudie af selv-narrativer og diskurser på hjerneskadeområdet. *Globe, A Journal on Language, Communications and Cul-*

ture, 1, 93-106 [23 sider].

Fra idé til ...

v/ *Chalotte Glintborg & kommunal projektleder*

Omfang: 2 dage á 4 timer. Også for studerende fra KANUK 9 med interesse for området.

Beskrivelse: Hvordan kommer man fra *ønsket* om bedre rehabilitering og *idéen* om tiltag, der kunne fungere, til finansiering, implementering og dokumentation? Belyses med erfaringer fra puljeprojektet KORE ved Aalborg Kommune, og studerende eksperimenter med at indtænkte nye idéer i et tilsvarende regi.

Litteratur: ingen.

PENSUM

Fremgår også under de enkelte workshops. Den samlede liste:

- Beck, J. S. (2013). *Kognitiv adfærdsterapi – Grundlag og perspektiver*. DK: Akademisk Forlag. [uddrag: kap. 3-7 og 9-11; pp. 50-141 og 156-203 = 139 sider]
- Bruun, L. M. (2012). Neuropsykologiske perspektiver på kognitiv adfærdsterapi ved psykiatriske lidelser. In M. Arendt & N. K. Rosenberg (Eds.), *Kognitiv terapi. Nyeste udvikling* (pp. 434-452). København: Hans Reitzel. [18 sider]
- Cardaciotto et al. (2008). The assessment of present-moment awareness and acceptance: The Philadelphia Mindfulness Scale. *Assessment, 15*, 204-223. [19 sider]
- Carmody, J., & Baer, R. A. (2008). Relationships between mindfulness practice and levels of mindfulness, medical and psychological symptoms and well-being in a mindfulness-based stress reduction program. *Journal of Behavioral Medicine, 31*(1), 23-33. [11 sider].
- Davidson, R. J., Kabat-Zin, J., Schumacher, J., Rosenkranz, M., Muller, D., Santorelli, S.F., Urbanowski, F., Harrington, A., Bonus, K. & Sheridan, S.F. (2003). Alterations in brain and immune function produced by mindfulness meditation. *Psychosomatic medicine, 65*(4), 564-570. [7 sider].
- de la Mata, M. L., Cubero, M., Santamaría, A., & Saavedra, F. J. (2015). Self-positions and voices in identity reconstruction of women after suffering gender violence. In T. G. B. Hansen, K. Jensen de López and P. Berliner (Eds.), *SICIM: Conceptual and applied approaches*. DK: Aalborg University Press. [31 sider]
- Ehde, D. M., Dillworth, T. M., & Turner, J. A. (2014). Cognitive-Behavioral Therapy for individuals with chronic pain. Efficacy, innovations, and directions for research. *American Psychologist, 69*(2), 153-166. [14 sider]
- Engel, G. L. (1977). The need for a new medical model: A challenge for biomed-

- cine. *Science*, 196(4286), 129-136 [7 sider].
<http://www.un.org/disabilities/documents/convention/convoptprot-e.pdf>
[uddrag: side 2-23 = 23 sider].
- Fjorback, L. O., Arendt, M., Ornbøl, E., Fink, P., & Walach, H. (2011). Mindfulness-Based Stress Reduction and Mindfulness-Based Cognitive Therapy - a systematic review of randomized controlled trials. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 124(2), 102-119. doi: 10.1111/j.1600-0447.2011.01704.x. [17 sider]
- Frank, R. G., & Elliot, T. R. (2000). Rehabilitation psychology: Hope for a psychology of chronic conditions. In R. G. Frank & T. R. Elliot (Eds.), *Handbook of rehabilitation psychology* (pp. 3-8). Washington: American Psychological Association. [6 sider]
- Frostholm, L. & Schröder, A. (2012). Kognitiv adfærdsterapi ved somatoforme tilstande. In M. Arendt & N. K. Rosenberg (Eds.), *Kognitiv terapi. Nyeste udvikling* (pp. 307-327). København: Hans Reitzel. [21 sider]
- Fuchs, C., Lee, J. K., Roemer, L., & Orsillo, S. M. (2013). Using mindfulness- and acceptance-based treatments with clients from nondominant cultural and/or marginalized backgrounds: Clinical considerations, meta-analysis findings, and introduction to the special series. *Cognitive and Behavioral Practice*, 20, 1-12. [12 sider]
- García-Ramírez, M., de la Mata, M. L., Paloma, V., & Hernández-Plaza, S. (2011). A liberation psychology approach to acculturative integration of migrant populations. *American Journal of Community Psychology*, 47, 86-97. [12 sider]
- Gibbons, C. J., Fournier, J.C., Stirman, S.W., DeRubeis, R.J., Crits-Christoph, P. & Beck, A.T. (2010). The clinical effectiveness of cognitive therapy for depression in an outpatient clinic. *Journal of Affective Disorders* 125, 169-176. [8 sider]
- Glintborg, C. & Jensen de López, K. (2014). Koordination i et nyt lys - sikring af de psykologiske indsatser i hjerneskaderehabiliteringen. *Psyke & Logos*, 34(2)
- Glintborg, C & Krogh, L. (2015). Identitets (re)konstruktioner hos mennesker med en erhvervet hjerneskade. Et casestudie af selv-narrativer og diskurser på hjerneskadeområdet. *Globe, A Journal on Language, Communications and Culture*, 1, 93-106.
- Greeson, J. M. (2009). Mindfulness research update: 2008. *Complementary Health Practice Review*, 14(1), 10-18. [9 sider]
- Grønlund, C. (2012). ACT (Acceptance and Commitment Therapy). In M. Arendt & N. K. Rosenberg (Eds.), *Kognitiv terapi. Nyeste udvikling* (pp. 486-506). København: Hans Reitzel. [21 sider]
- Hays, P. A. (2009). Integrating evidence-based practice, cognitive behavior therapy, and multicultural therapy: Ten steps for culturally competent practice. *Professional Psychology: Research and Practice*, 40(4), 354-360. [7 sider]
- Hofmann, S. G., Wu, J. Q., & Boettcher, H. (2014). Effect of cognitive-behavioral therapy for anxiety disorders on quality of life: A meta-analysis. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 82(3), 375-391. [17 sider]
- Jørgensen, C. R. (2012). Perspektiver på socialt udsatte. *Psykolog Nyt*, 66(7), 12-17.

- <http://infolink2003.elbo.dk/PsyNyt/Dokumenter/doc/17470.pdf> [5 sider]
- Kennedy, P. (Ed.) (2012). *The Oxford Handbook of Rehabilitation Psychology*. Oxford University Press. [Uddrag: Kapitel 1, 2, 3, 4, 8, 9, 13 og 14 = 141 sider]
- Lutz, A., Greischar, L. L., Rawlings, N. B., Ricard, M., & Davidson, R. J. (2004). Long-term meditators self-induce high-amplitude gamma synchrony during mental practice. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, *101*(46), 16369-16373. [4 sider]
- Macías, B., & de la Mata, M. L. (2013). Narratives of migration. Emotions and the interweaving of personal and cultural identity through narrative. *Culture & Psychology*, *19*, 348-368. [21 sider]
- Marino-Francis, F., & Worrall-Davies, A. (2010). Development and validation of a social inclusion questionnaire to evaluate the impact of attending a modernised mental health day service. *Mental Health Review Journal*, *15*(1), 37-47. [11 sider]
- Medved, M. (2015). Everyday drams: Comparing life with dementia and acquired brain injury. In L.C. Hyden, H. Lindemann, & J. Brockmeier (Eds.), *Beyond loss, dementia, identity, personhood* (pp. 91-107). USA:Oxford University Press. [16 sider]
- Neff, K. D. (2009). Self-compassion. In M. R. Leary & R. H. Hoyle (Eds.), *Handbook of individual differences in social behavior* (pp. 561-576). New York: Guilford Press. [13 sider]
- Prigatano, G. P. (1991). Disordered mind, wounded soul: The emerging role of psychotherapy in rehabilitation after brain injury. *Journal of Head Trauma Rehabilitation*, *6*(4), 1-10. doi: 10.1097/00001199-199112000-00004 [10 sider]
- Rosenberg, N. K., & Arendt, M. (2012). Kognitiv adfærdsterapi ved socialfobi. In M. Arendt & N. K. Rosenberg (Eds.), *Kognitiv terapi. Nyeste udvikling* (pp. 193-215). København: Hans Reitzel. [25 sider]
- Rosenberg, N., K., Mørck, M. M., & Arendt, M. (2012). Kognitiv adfærdsterapi – teorier og metoder. In M. Arendt & N. K. Rosenberg (Eds.), *Kognitiv terapi. Nyeste udvikling* (pp. 23-52). DK: Hans Reitzels Forlag. [30 sider]
- Sauer, S., Walach, H., Schmidt, S., Hinterberger, T., Lynch, S., Büssing, A., & Kohls, N. (2013). Assessment of mindfulness: Review on state of the art. *Mindfulness*, *4*(1), 3-17. [15 sider]
- Segal, Z. V., Williams, J. M. G., & Teasdale, J. D. (2013). *Mindfulness-based cognitive therapy for depression (2nd ed.)*. New York: Guilford Press. [uddrag: side 1-176]
- Straarup, K. N. (2012). Kognitiv adfærdsterapi ved affektive lidelser. In M. Arendt & N. K. Rosenberg (Eds.), *Kognitiv terapi. Nyeste udvikling* (pp. 116-150). København: Hans Reitzel. [35 sider]
- Trærup, M., & Braad, M. O. (2012). Dialektisk adfærdsterapi ved borderline personlighedsforstyrrelse. In M. Arendt & N. K. Rosenberg (Eds.), *Kognitiv terapi. Nyeste udvikling* (pp. 453-470). København: Hans Reitzel. [18 sider]
- Turner, B.J., Fleming, J.M., Ownsworth, T.M., & Cornwell, P. L. (2008). The transi-

tion from hospital to home for individuals with acquired brain injury: A literature review and research recommendations. *Disability and Rehabilitation*, 30(16), 1153-1176. [24 sider]

United Nations (2006): *International Convention on The Rights of People with Disabilities*. UN, New York.

Wright, N., & Stickley, T. (2013). Concepts of social inclusion, exclusion and mental health: a review of the international literature. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing*, 20, 71-81. [11sider]

Zachariae, B. (2007). Evidensbaseret psykologisk praksis. *Psykolog Nyt*, nr. 12, 16-25. [10 sider].

I alt 1010 sider.

SAP (KHARE) Supplerende anvendt handicap- og rehabiliteringspsykologi (5 ECTS)

Modulansvarlig: Chalotte Glintborg, cgl@hum.aau.dk

Placering: 7. semester

Type og sprog: Introduktioner til mindfulness, kognitiv adfærdsterapi, og rehabiliteringspsykologi ved hjerneskader. Undervisningen er primært på dansk, pensum primært på engelsk.

Omfang og forventning:

2 moduler á 4 timer + 1 modul á 2 timer. Ialt 10 timer.

500 sider pensum. Det forventes, at studerende har læst dette på forhånd og kan deltage relevant i diskussioner, hvor der lægges op til dette.

Deltagere: Psykologistuderende på 7. semester, som ikke er optaget på KHARE-programmet, men har valgt KHAREs udgave af SAP.

Undervisningsmoduler og undervisere, oversigt

Obligatoriske SAP-moduler:			Introduktioner til	Undervisere
	14.9.15	12.30-16.15	Mindfulness	Mette Kold
	5.10.15	10.15-12.00	Kognitiv adfærdsterapi	Rikke Schultz & Chalotte Glintborg
	26.10.15	12.30-16.15	Rehabiliteringspsykologi	Chalotte Glintborg

Indhold og pensum se nederst nederst i skabelonen.

Antal forelæsningshold: 1

Prøveform: 4-timers stedprøve.

Prøven kan afløses ved tilfredsstillende, aktiv deltagelse i kurset, hvilket indebærer tilstedeværelse i mindst 8 af kursets 10 timer samt indløsning af samtlige opgaver, som stilles i løbet af kurset.

Indhold og pensum:

Introduktion til mindfulness

v/. Mette Kold (info@time2be.net)

Opmærksomt nærvær – mindfulness - er en færdighed, man kan tilegne sig. Det er nemt at forstå, hvad man skal gøre, men derefter kræver det øvelse og atter øvelse, før man kan praktisere at være opmærksomt nærværende i det praktisk levede liv. Modulet giver en introduktion til mindfulness i vestlig psykologi, eksempler på praktiske anvendelsesområder og dokumentation for effekter i oversigt. Desuden indgår en øvelse med åndedrættet som indgang.

Litteratur (199 sider):

- Carmody, J., & Baer, R. A. (2008). Relationships between mindfulness practice and levels of mindfulness, medical and psychological symptoms and well-being in a mindfulness-based stress reduction program. *Journal of Behavioral Medicine*, 31(1), 23-33. [11 sider].
- Davidson, R. J., Kabat-Zin, J., Schumacher, J., Rosenkranz, M., Muller, D., Santorelli, S.F., Urbanowski, F., Harrington, A., Bonus, K. & Sheridan, S.F. (2003). Alterations in brain and immune function produced by mindfulness meditation. *Psychosomatic medicine*, 65(4), 564-570. [7 sider].
- Lutz, A., Greischar, L. L., Rawlings, N. B., Ricard, M., & Davidson, R. J. (2004). Long-term meditators self-induce high-amplitude gamma synchrony during mental practice. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 101(46), 16369-16373. [4 sider]
- Segal, Z. V.; Williams, J. M. G., & Teasdale, J. D. (2013). *Mindfulness-based cognitive therapy for depression (2nd ed.)*. New York: Guilford Press. [uddrag: side 1-176]

Introduktion til kognitiv adfærdsterapi

v/ Rikke Schultz (rikke.schultz@regionh.dk) (& Chalotte Glintborg)

Workshoppen vil primært være en teoretisk indføring i behandlingstilgangen, hvor de studerende vil få kendskab til hvorledes man i praksis arbejder med begreber som automatiske tanker, uhensigtsmæssig adfærd, leveregler og kerneantagelser. Dertil vil de vigtigste behandlingsteknikker som psykoedukation, identifikation, analyse og om-

strukturering blive gennemgået.

Litteratur (139 sider):

- Beck, J. S. (2013). *Kognitiv adfærdsterapi – Grundlag og perspektiver*. DK: Akademisk Forlag. [uddrag: kap. 5-7 og 9-11; pp. 80-141, 156-203 = 109 sider]
- Rosenberg, N., K., Mørck, M. M., & Arendt, M. (2012). Kognitiv adfærdsterapi – teorier og metoder. In M. Arendt & N. K. Rosenberg (Eds.), *Kognitiv terapi. N Nyeste udvikling* (pp. 23-52). DK: Hans Reitzels Forlag. [30 sider]

Introduktion til anvendt rehabiliteringspsykologi

v/ Charlotte Glintborg, cgl@hum.aau.dk

Hvad vil det sige at få en erhvervet hjerneskade og hvilke konsekvenser fører det typisk med sig? Hvorfor er rehabiliteringspsykologi relevant på hjerneskadeområdet? Dagen giver en præsentation af aktuelle teorier og modeller for hjerneskaderehabilitering. Derudover præsenteres nye empiriske forskningsresultater fra CGs ph.d. projekt, der har undersøgt de psyko-sociale effekter af nuværende rehabiliteringsindsatser på hjerneskadeområdet.

Litteratur (163 sider):

- Glintborg, C. & Jensen de López, K. (2014). Koordination i et nyt lys - sikring af de psykologiske indsatser i hjerneskaderehabiliteringen. *Psyke & Logos*, 34(2). [22 sider].
- Kennedy, P. (Ed.) (2012). *The Oxford Handbook of Rehabilitation Psychology*. Oxford University Press. [Uddrag: Kapitel 1, 2, 3, 4, 8, 9, 13 og 14 = 141 sider].

Samlet pensumliste

- Beck, J. S. (2013). *Kognitiv adfærdsterapi – Grundlag og perspektiver*. DK: Akademisk Forlag. [uddrag: kap. 5-7 og 9-11; pp. 80-141, 156-203 = 85 sider]
- Carmody, J., & Baer, R. A. (2008). Relationships between mindfulness practice and levels of mindfulness, medical and psychological symptoms and well-being in a mindfulness-based stress reduction program. *Journal of Behavioral Medicine*, 31(1), 23-33. [11 sider].
- Davidson, R. J., Kabat-Zin, J., Schumacher, J., Rosenkranz, M., Muller, D., Santorelli, S.F., Urbanowski, F., Harrington, A., Bonus, K. & Sheridan, S.F. (2003). Alterations in brain and immune function produced by mindfulness meditation. *Psychosomatic medicine*, 65(4), 564-570. [7 sider].
- Glintborg, C. & Jensen de López, K. (2014). Koordination i et nyt lys - sikring af de psykologiske indsatser i hjerneskaderehabiliteringen. *Psyke & Logos*, 34(2). [22 sider].
- Kennedy, P. (Ed.) (2012). *The Oxford Handbook of Rehabilitation Psychology*. Oxford University Press. [Uddrag: Kapitel 1, 2, 3, 4, 8, 9, 13 og 14 = 141 sider].
- Lutz, A., Greischar, L. L., Rawlings, N. B., Ricard, M., & Davidson, R. J. (2004). Long-term meditators self-induce high-amplitude gamma synchrony during mental practice. *Proceedings of the National Academy of Sciences of*

the United States of America, 101(46), 16369-16373. [4 sider]

Rosenberg, N., K., Mørck, M. M., & Arendt, M. (2012). Kognitiv adfærdsterapi – teorier og metoder. In M. Arendt & N. K. Rosenberg (Eds.), *Kognitiv terapi. N Nyeste udvikling* (pp. 23-52). DK: Hans Reitzels Forlag. [30 sider]

Segal, Z. V.; Williams, J. M. G., & Teasdale, J. D. (2013). *Mindfulness-based cognitive therapy for depression (2nd ed.)*. New York: Guilford Press. [uddrag: side 1-176]

I alt 501 sider

Kursusmodul: Cultural Psychology and Social Practice VAP (10 ECTS)
Kursusansvarlig: Brady Wagoner
Placering: 7. semester
Type og sprog: English
Omfang og forventning: 24 days of class composed of lectures, seminars and workshops.
Deltagere: 7. semester
Antal forelæsninger (og navn på underviseren): Brady Wagoner (wagoner@hum.aau.dk) Jaan Valsiner (jvalsiner@gmail.com) Vlad Glaveanu (vlad@hum.aau.dk) Carolin Demuth (cdemuth123@gmail.com) Nikita Kharlamov (nikita@hum.aau.dk) Svend Brinkmann (svendb@hum.aau.dk) Lene Tanggaard (lenet@hum.aau.dk) Paula Cavada (pcavadah@gmail.com)
Antal forelæsningshold: 1
Prøveform: Sidetal: 1-3 sider. Normeret prøvetid: 30 minutter. Bedømmelsesform: Ved bedømmelsen gives der karakter efter 7-trinsskalaen. Prøvens omfang: 10 ECTS-point.

Description: The module offers an introduction to some of the basic themes, theories, concepts and methods used by cultural psychologists. Some topics covered from a cultural perspective will be urban environments, migration, creativity, collective memory, education, diagnoses, as well as more meta-theoretical issues, such as models of causality and the history of psychology. The course aims to offer the requisite theoretical and methodological tools for students to bring into their research projects and internships in later semesters.

The module comprises courses and exercises within the following areas:

- Intensive ways of observing everyday life situations
- Basic methodological training in the use of modern methods of qualitative and quantitative kinds
- Ways of entering into the field of research and social practices as a cultural psychologist
- Analytic skills in understanding contemporary sign complexes in mass media and personal communicative messages

Location: All classes will take place in the Niels Bohr Centre for Cultural Psychology (NBCCP) if not otherwise indicated.

In addition to the following schedule, there will be **'kitchen seminars'** every Wednesday, 15.00-17.00 in the NBCCP. These are informal seminars aimed at developing research and ideas in cultural psychology. They are attended by students, faculty and international visitors, all of whom participate as equals in knowledge construction.

Date	Time	Theme/Title	Teacher
31/8	12.30-16.15	Introduction	BW, VG
2/9	10.15-15.15	The Life Space of the Urban Child	BW
7/9	12.30-15.15	Social Representations, Commonsense and Social Knowledge	BW
8/9	12.30-16.15	Zoo visit	
21/9	12.30-16.15	Subjectivity, Personal & Collective Culture, Methodology of Cultural Psychology	JV
22/9	12.30-16.15		
23/9	12.30-15.00		
28/9	10.15-12.00	Collective Memory, Imagination and the Uses of the Past	BW, LT
29/9	12.30-16.15		
12/10	12.30-16.15	Discourse, Narrative and Positioning Theory	CD
13/10	12.30-16.15		
14/10	12.30-15.00		
19/10	12.30-14.15	Cultural Psychology in Education	LTP
20/10	12.30-14.15	Diagnostic Culture and Pathologization	SB
2/11	12.30-15.15	Action and materiality	VG
9/11	10.15-14.15	Urban Psychology	NK
10/11	12.30-16.15		
23/11	12.30-16.15	Synopsis Writing Workshop	VG
30/11	10.15-14.15	Activity Theory, the Child's Perspective and Institutional Transitions	PC

Introduction

Teachers: Brady Wagoner and Vlad Glaveanu

Description: This set of lectures will introduce students to the basics of cultural psychology's approach to human life, including core assumptions, how it has studied human development and its repeated rebirth through psychology's two-century history.

Readings:

- Bruner, J. (1990). *Acts of Meaning*. Cambridge, MA: Harvard [150]
Cole, M. (1996). *Cultural Psychology: A Once and Future Discipline*. Cambridge, MA: Harvard. (pages 1-145) [145]
Diriwachter, D. (2012). Volkerpsychologie. In J. Valsiner (Ed.), *Oxford Handbook of Culture and Psychology* (pp. 43-57). Oxford: Oxford University Press. [15]
Rogoff, B. (2003). The Cultural Nature of Human Development. Chapter 2 (pp. 37-62). New York: Oxford University Press
Shweder, R. (1991). *Thinking through Culture: Expeditions in Cultural Psychology*. Cambridge, MA: Harvard. (Chapters: 2, 5) [50]
Valsiner, J. (2012). *Oxford Handbook of Culture and Psychology*. OUP. (pages 1-70) [96]
Van der Veer, R. (2012). Cultural-Historical Psychology. In: J. Valsiner. *Oxford Handbook of Culture and Psychology*. (pp. 58-70) Oxford: Oxford University Press [12]

The Life space of the Urban Child

Teacher: Brady Wagoner

Description: The documentary film "Searching for Martha Muchow" will be screened at Biffen. The film documents Muchow's classic study "The Life space of the Urban Child" as well as Muchow's tragic death after the Nazi took over the Hamburg institute. The screening will be followed by a series of talks on urban psychology, observation as a method, child psychology and the history of psychology.

Social Representations, Common sense and Social Knowledge

Teacher: Brady Wagoner

Description: These lectures outline the theory of social representations and in so doing analyses the broader issue of exploring different knowledge systems, in particular that of common sense versus scientific thinking.

Reading:

Markova, I. (2012). Social Representation as an Anthropology of Culture. In J. Valsiner (Ed.), *Oxford Handbook of Culture & Psychology* (pp. 487-509). Oxford: Oxford University Press.

Wagoner, B. (2015). Collective Remembering as a Process of Social Representation. In G. Sammut, E. Andreouli, G. Gaskell, & J. Valsiner (Eds.), *Cambridge Handbook of Social Representations*. Cambridge: Cambridge University Press.

Wagoner, B. (in press). *The Constructive Mind: Frederic Bartlett's Psychology in Reconstruction*. Cambridge: Cambridge University Press. (Chapter 3)

Subjectivity, Personal & Collective Culture, Methodology of Cultural Psychology

Teacher: Jaan Valsiner

Description: The first lecture will deal with how we can theorize subjectivity within cultural psychology, making it an integral part of research investigations. This is followed by a discussion of the core dialectic between personal and collective culture, and how it plays out within accounts of the appropriation and transformation of cultural forms. Finally, methodological foundations for cultural psychology will be outlined.

Readings:

Branco, A. & Valsiner, J. (1997). Changing methodologies: A co-constructivist study of goal orientations in social interactions. *Psychology and Developing Societies*, 9, 1, 35-64. [29]

Branco, A. & Valsiner, J. (2010). Towards cultural psychology of affective processes: Semi-

---

otic regulation of dynamic fields. *Estudios de psicología*, 31, 243-251. [8]

Salvatore, S. & Valsiner, J. (2010). Between the general and the unique. *Theory & Psychology*, 20, 817-833. [16]

Valsiner, J. (2014). Needed for cultural psychology: Methodology in a new key. *Culture & Psychology*, 20, 3-30. [28]

Valsiner, J., & Sato, T. (2006). Historically Structured Sampling (HSS): How can psychology's methodology become tuned in to the reality of the historical nature of cultural psychology? In J. Straub, D. Weidemann, C. Kölbl & B. Zielke (Eds.), *Pursuit of meaning* (pp. 215-251). Bielefeld: transcript. <http://dl.dropbox.com/u/21182085/valsiner2006.pdf> [46]

Collective Memory, Imagination and the Uses of the Past

Teacher: Brady Wagoner and Luca Tateo

Description: This colloquia provides different perspectives on Memory and Imagination from the standpoint of cultural psychology, highlighting such issues as history, narrative, reflexivity, fantasy and politics.

Readings:

Wagoner, B. (in press). *The Constructive Mind: Frederic Bartlett's Psychology in Reconstruction*. Cambridge: Cambridge University Press. (Chapters: Intro, 2, 4, 5, 6)

Children from Migrant Families

Discourse, Narrative and Positioning Theory

Teacher: Carolin Demuth

Description: These lectures will introduce students to three important theories aligned with cultural psychology—discursive psychology, narrative psychology and positioning theory. Students will be invited to apply these theories using concrete empirical material of children’s dialogues. They will also consider challenges of working with children from migrant families.

Reading:

Bamberg, M. (2011). Who am I? Narration and its contribution to self and identity. *Theory & Psychology*, 21(1), 3-24 [22]

Brockmeier, J. (2012). Narrative Scenarios: Toward a Culturally Thick Notion of Narrative. In J. Valsiner (Ed.), *Oxford Handbook of Culture and Psychology* (pp. 439-467). Oxford: Oxford University Press. [29]

Harre, R. (2012). Positioning Theory: Moral Dimensions of Social-Cultural Psychology. In J. Valsiner (Ed.), *Oxford Handbook of Culture and Psychology* (pp. 191-206). Oxford: Oxford University Press.

Miller, P.J.; Fung, H.; & Mintz, J. (1996). Self-Construction Through Narrative Practices: A Chinese and America Comparison of Early Socialization. *Ethos* 24 (2) 237-280. [47]

Murakami, K. (2012). Culture in Action: A Discursive Approach. In J. Valsiner (Ed.), *Oxford Handbook of Culture and Psychology* (pp. 468-486). Oxford: Oxford University Press.

Potter, J. (2005). Making Psychology Relevant. *Discourse and Society*, 16, 739-747. [8]

Rogoff, B. (2003). The Cultural Nature of Human Development. Chapter 2 (pp. 37-62). New York: Oxford University Press [26]

Optional Readings:

Demuth, C. (2013). Socializing infants towards a cultural understanding of expressing negative affect. *Mind, Culture & Activity*, 20, 39-61. [23]

Shotter, J. (2010). Inside Our Lives Together. A Neo-Wittgensteinian Constructionism. In: S. R. Kirschner & J. Martin (Eds). *The Sociocultural*

Turn in Psychology. The Contextual Emergence of Mind and Self (pp. 45-67). New York: Columbia University Press

Wiggins, S. & Potter, J., 2010. Discursive psychology. In: Willig, C. and Stainton-Rogers, W. (eds.) *The SAGE Handbook of Qualitative Research in Psychology*. London: SAGE, pp. 72 - 89.

Cultural Psychology in Education

Teacher: Lene Tanggaard

Description: This lecture will look at how cultural psychological knowhow can be applied to the field of education.

Diagnostic Culture and Pathologization

Teacher: Svend Brinkmann

Description: This lecture looks at the relationship between contemporary pathologies and the culture of diagnosis, focusing on the case studies of depression and ADHD.

Reading:

Brinkmann, S. (2013). The Pathologization of Morality. In K. Keohane & A. Petersen (Eds.), *Social Pathologies of Contemporary Civilization*. Farnham: Ashgate (pp. 103-118) [15]

Psychology of Action and Materiality

Teachers: Vlad Glaveanu

Description: These lectures will focus on the concept of action in cultural psychology and its relationship to past and present discussions of materiality and social change, with special reference to folk and street art. Students will be asked to reflect on concrete case studies.

Readings:

Boesch, E. (1991). *Symbolic Action Theory*. (Chapter 7) [39]

Dewey, J. (1934). *Art as Experience*. New York: Pedegree. (Chapter 3). [21]

Gonzales-Ruibal, A. (2012). Archeology and the Study of Material Culture: Synergies with Cultural Psychology. In J. Valsiner (Ed.), *Oxford Handbook of Culture and Psychology* (pp. 132-162). Oxford: Oxford University Press.

Urban Psychology

Teachers: Nikita Kharlamov

Description: This lectures analyses the experience of living in cities. Key questions to be discussed are the difference between urban and rural mentalities and whether the distinction still holds today, perception of cityscapes and mental maps of them, and characteristics of the urban personality.

Readings:

-
- Kharlamov, N. (2012). The City as a Sign: A Developmental-Experiential Approach to Spatial Life. In J. Valsiner (Ed.), *The Oxford handbook of culture and psychology*. New York: Oxford University Press. [26]
- Milgram, S. (2010). The experience of living in cities. In Blass, T. (Ed.), *Stanley Milgram. The individual in a social world: Essays and experiments* (3rd expanded ed., pp. 11-28). London, England: Pinter & Martin. (Original work published in 1970). [17]
- Simmel, G. (1997). The metropolis and mental life (H. Gerth, Trans.). In D. Frisby & M. Featherstone (Eds.), *Simmel on culture: Selected writings* (pp. 174-185). London, England: Sage. (Original work published in 1903). [11]

Synopsis Writing Workshop

Teacher: Vlad Glaveanu

Description: This workshop will provide students with good advice and hands-on help in how to write a synopsis for the cultural psychology exam and further afield.

Activity Theory, the Child's Perspective and Institutional Transitions

Teacher: Paula Cavada

Description: This lecture includes key concepts and methods of activity theory through a cross-cultural investigation of children's transition from preschool to primary school. Special attention will be given to how to explore school through the child's perspective and analyse video footage.

Readings:

Hedegaard, M. (2012). Children's Creative Modeling of Conflict Resolutions in Everyday Life as Central in their Learning and Development in Families. In Hedegaard, M., Aronsson, K., Højholt, C., Ulvik, O. (Eds.) *Children, Childhood and Everyday Life*. Charlotte: Information Age Publishing Inc.

Hviid, P. (2008): "Next year we are small, right?" - Children's transitions in time. *European Journal of Psychology of Education*

Samlet pensumliste

*Valsiner, J. (2012). *Oxford Handbook of Culture and Psychology*. OUP. (chapters: Intro, 1, 2, 3, 4, 7, 9, 13, 16, 21, 22)

Bamberg, M. (2011). Who am I? Narration and its contribution to self and identity. *Theory & Psychology*, 21(1), 3-24 [22]

Branco, A. & Valsiner, J. (1997). Changing methodologies: A co-constructivist study of goal orientations in social interactions. *Psychology and Developing Societies*, 9, 1, 35-64. [29]

Branco, A. & Valsiner, J. (2010). Towards cultural psychology of affective processes: Semiotic regulation of dynamic fields. *Estudios de psicología*, 31, 243-251. [8]

Brinkmann, S. (2013). The Pathologization of Morality. In K. Keohane & A. Petersen (Eds.), *Social Pathologies of Contemporary Civilization*. Farnham: Ashgate (pp. 103-118) [15]

Brockmeier, J. (2012). Narrative Scenarios: Toward a Culturally Thick Notion of Narrative. In J. Valsiner (Ed.), *Oxford Handbook of Culture and Psychology* (pp. 439-467). Oxford: Oxford University Press. [29]

*Bruner, J. (1990). *Acts of Meaning*. Cambridge, MA: Harvard [150]

Boesch, E. (1991). *Symbolic Action Theory*. (Chapter 7) [39]

*Cole, M. (1996). *Cultural Psychology: A Once and Future Discipline*. Cambridge, MA: Harvard (pages 1-145) [145]

Dewey, J. (1934). *Art as Experience*. New York: Pedegree. (Chapter 3). [21]

Diriwachter, D. (2012). Volkerpsychologie. In J. Valsiner (Ed.), *Oxford Handbook of Culture and Psychology* (pp. 43-57). Oxford: Oxford University Press. [15]

Gonzales-Ruibal, A. (2012). Archeology and the Study of Material Culture: Synergies with Cultural Psychology. In J. Valsiner (Ed.), *Oxford Handbook of Culture and Psychology* (pp. 132-162). Oxford: Oxford University Press. [30]

*Harre, R. (2012). Positioning Theory: Moral Dimensions of Social-Cultural Psychology. In J. Valsiner (Ed.), *Oxford Handbook of Culture and Psychology* (pp. 191-206). Oxford: Oxford University Press. [16]

Hedegaard, M. (2012). Children's Creative Modeling of Conflict Resolutions in Everyday Life as Central in their Learning and Development in Families. In Hedegaard, M., Aronsson, K., Højholt, C., Ulvik, O. (Eds.) *Chil-*

---

dren, Childhood and Everyday Life. Charlotte: Information Age Publishing Inc. [20]

Heft, H. (2013). Environment, cognition, and culture: Reconsidering the cognitive map. *Journal of Environmental Psychology*, 33, 14-25. [12]

Hviid, P. (2008): "Next year we are small, right?" - Children's transitions in time. *European Journal of Psychology of Education* [20]

*Kharlamov, N. (2012). The City as a Sign: A Developmental-Experiential Approach to Spatial Life. In J. Valsiner (Ed.), *The Oxford handbook of culture and psychology*. New York: Oxford University Press. [26]

Kusenbach, M. (2003). Street phenomenology. *Ethnography*, 4, 455-485. [30]

*Markova, I. (2012). Social Representation as an Anthropology of Culture. In J. Valsiner (Ed.), *Oxford Handbook of Culture & Psychology* (pp. 487-509). Oxford: Oxford University Press. [22]

Milgram, S. (2010). The experience of living in cities. In Blass, T. (Ed.), *Stanley Milgram. The individual in a social world: Essays and experiments* (3rd expanded ed., pp. 11-28). London, England: Pinter & Martin. (Original work published in 1970). [17]

Miller, P.J.; Fung, H.; & Mintz, J. (1996). Self-Construction Through Narrative Practices: A Chinese and America Comparison of Early Socialization. *Ethos* 24 (2) 237-280. [47]

Murakami, K. (2012). Culture in Action: A Discursive Approach. In J. Valsiner (Ed.), *Oxford Handbook of Culture and Psychology* (pp. 468-486). Oxford: Oxford University Press.

Potter, J. (2005). Making Psychology Relevant. *Discourse and Society*, 16, 739-747. [8]

*Rogoff, B. (2003). The Cultural Nature of Human Development. Chapter 2 (pp. 37-62). New York: Oxford University Press [26]

Salvatore, S. & Valsiner, J. (2010). Between the general and the unique. *Theory & Psychology*, 20, 817-833. [16]

*Shweder, R. (1991). *Thinking through Culture: Expeditions in Cultural Psychology*. Cambridge, MA: Harvard. (Chapters: 2, 5) [50]

Simmel, G. (1997). The metropolis and mental life (H. Gerth, Trans.). In D. Frisby & M. Featherstone (Eds.), *Simmel on culture: Selected writings* (pp. 174-185). London, England: Sage. (Original work published in 1903). [11]

Toomela, A. (2012). Guesses on the future of cultural psychology. In J. Valsiner (Ed.), *Oxford Handbook of Culture and Psychology* (pp. 998-1033). Oxford: Oxford University Press. [35]

*Valsiner, J. (2014). Needed for cultural psychology: Methodology in a new key. *Culture & Psychology*, 20, 3-30. [28]

---

*Valsiner, J., & Sato, T. (2006). Historically Structured Sampling (HSS): How can psychology's methodology become tuned in to the reality of the historical nature of cultural psychology? In J. Straub, D. Weidemann, C. Kölbl & B. Zielke (Eds.), *Pursuit of meaning* (pp. 215-251). Bielefeld: transcript. <http://dl.dropbox.com/u/21182085/valsiner2006.pdf> [36]

*Van der Veer, R. (2012). Cultural-Historical Psychology. In: J. Valsiner. *Oxford Handbook of Culture and Psychology*. (pp. 58-70) Oxford: Oxford University Press [12]

Wagoner, B. (2014). Collective Remembering as a Process of Social Representation. In G. Sammut, E. Andreouli, G. Gaskell, & J. Valsiner (Eds.), *Cambridge Handbook of Social Representations*. Cambridge: Cambridge University Press. [20]

Wagoner, B. (in press). *The Constructive Mind: Frederic Bartlett's Psychology in Reconstruction*. Cambridge: Cambridge University Press. (Chapters: Intro, 2, 3, 4, 5, 6)

Page count: 1033

Optional Readings:

Demuth, C. (2013). Socializing infants towards a cultural understanding of expressing negative affect. *Mind, Culture & Activity*, 20, 39-61. [23]

Shotter, J. (2010). Inside Our Lives Together. A Neo-Wittgensteinian Constructionism. In: S. R. Kirschner & J. Martin (Eds.). *The Sociocultural Turn in Psychology. The Contextual Emergence of Mind and Self* (pp. 45-67). New York: Columbia University Press

Svendsen, Louise (2009). Indsats for børn i krise- og katastrofesituationer. *Psyke & Logos*, nr 1, 2009 Årgang 30. p. 178-217

Inter-Agency Standing Committee (2008). *IASC Guidelines on Mental Health and Psychosocial Support in Emergency Settings*. <http://www.humanitarianinfo.org/iasc/>

Wiggins, S. & Potter, J., 2010. Discursive psychology. In: Willig, C. and Stainton-Rogers, W. (eds.) *The SAGE Handbook of Qualitative Research in Psychology*. London: SAGE, pp. 72 - 89.

SAP Cultural Psychology and Social Practice 2015 (5 ECTS)

Teachers: Brady Wagoner, Jaan Valsiner, Nikita Kharlamov

Description: The module offers an introduction to some of the basic themes, theories, concepts and methods used by cultural psychologists. Some topics covered from a cultural perspective will be urban environments, common sense, personal culture as well as more meta-theoretical issues, such as models of causality and methodology.

Date	Time	Theme/Title	Teacher
2/9	10.15-15.15	The Life Space of the Urban Child	BW
7/9	12.30-15.15	Social Representations, Common Sense and Social Knowledge	BW
23/9	12.30-16.15	Subjectivity, Personal & Collective Culture, Methodology of Cultural Psychology	JV
9/11	10.15-14.15	Urban Psychology	NK

The Life space of the Urban Child

Teacher: Brady Wagoner

Description: The documentary film "Searching for Martha Muchow" will be screened at Biffen. The film documents Muchow's classic study "The Life space of the Urban Child" as well as Muchow's tragic death after the Nazi took over the Hamburg institute. The screening will be followed by a series of talks on urban psychology, observation as a method, child psychology and the history of psychology.

Social Representations, Commonsense and Social Knowledge

Teacher: Brady Wagoner

Reading:

Markova, I. (2012). Social Representation as an Anthropology of Culture. In J. Valsiner (Ed.), *Oxford Handbook of Culture & Psychology* (pp. 487-509). Oxford: Oxford University Press.

Cole, M. (1996). *Cultural Psychology: A Once and Future Discipline*. Cambridge, MA: Harvard. (pages 1-145) [145]

Personal & Collective Culture

Teacher: Jaan Valsiner

Readings:

Branco, A. & Valsiner, J. (2010). Towards cultural psychology of affective processes: Semiotic regulation of dynamic fields. *Estudios de psicología*, 31, 243-251. [8]

Boesch, E. (1991). *Symbolic Action Theory*. (Chapter 7) [39]

Bruner, J. (1990). *Acts of Meaning*. Cambridge, MA: Harvard [150]

Shweder, R. (1991). *Thinking through Culture: Expeditions in Cultural Psychology*. Cambridge, MA: Harvard. (Chapters: 2, 5)

Valsiner, J. (2012). *Oxford Handbook of Culture and Psychology*. OUP. (pages 1-96, 347-357) [96]

Urban Psychology

Teacher: Nikita Kharlamov

Readings:

Heft, H. (2013). Environment, cognition, and culture: Reconsidering the cognitive map. *Journal of Environmental Psychology*, 33, 14-25. [12]

Kharlamov, N. (2012). The City as a Sign: A Developmental-Experiential Approach to Spatial Life. In J. Valsiner (Ed.), *The Oxford handbook of culture and psychology*. New York: Oxford University Press. [26]

Kusenbach, M. (2003). Street phenomenology. *Ethnography*, 4, 455-485. [30]

Simmel, G. (1997). The metropolis and mental life (H. Gerth, Trans.). In D. Frisby & M. Featherstone (Eds.), *Simmel on culture: Selected writings* (pp. 174-185). London, England: Sage. (Original work published in 1903). [11]

Milgram, S. (2010). The experience of living in cities. In Blass, T. (Ed.), *Stanley Milgram. The individual in a social world: Essays and experiments* (3rd expanded ed., pp. 11-28). London, England: Pinter & Martin. (Original work published in 1970). [17]

Kursusmodul (VAP) Videregående Anvendt Psykologi (Klinisk Hverdagspsykologi) (10 ECTS)

Modulansvarlig: Bendt Torpegård Pedersen (torpe@hum.aau.dk)

Vejledere/Seminarholdere:

Bendt Torpegaard Pedersen (kursusansvarlig, torpe@hum.aau.dk),
Einar B. Baldursson (ainarb@hum.aau.dk).

Placering: 7 semester

Type og sprog: Professionsprogram – dansk

Omfang og forventning:

Klinisk Hverdagspsykologi

Kursusbeskrivelse

Klinisk Hverdagspsykologi bygger på 7 faglige søjler:

- Socialpsykologi
- Personlighedspsykologi
- Evolutionær psykologi
- Arbejds- og organisationspsykologi
- Klinisk psykologi (herunder diagnostik)
- Stresspsykologi
- Sundhedspsykologi

Kurset vil således indkredse flere sundhedspsykologiske problemstillinger – dels på det generelle plan og dels på et mere konkret, praksisnært plan. Der er fokus på dysfunktion i hverdagslivet. Dette fokus omfatter såvel forskellige bud på ætiologi, diagnostisk, behandling, udredning og forebyggelse.

CKH – VAP vil desuden omfatte aktiviteter i form af undervisningsforløb baseret på kooperative undervisningsformer (konferencer) i et samspil mellem studerende og de centeransvarlige. Omfanget af disse forløb i efteråret vil blive afstemt ud fra et samlet budget for 7-9 ende semester.

Deltagere: 10 (VAP). ? (SAP)

SAP Klinisk Hverdags Psykologi (KHP) (5 ECTS)

Modulansvarlig: Bendt Torpegård Pedersen (torpe@hum.aau.dk)

Vejledere/Seminarholdere:

Bendt Torpegaard Pedersen (kursusansvarlig, torpe@hum.aau.dk),
Einar B. Baldursson (ainarb@hum.aau.dk).

Placering: 7 semester

Type og sprog: Professionsprogram – dansk

Omfang og forventning:

Klinisk Hverdagspsykologi bygger på 7 faglige søjler:

- Socialpsykologi
- Personlighedspsykologi
- Evolutionær psykologi
- Arbejds- og organisationspsykologi
- Klinisk psykologi (herunder diagnostik)
- Stresspsykologi
- Sundhedspsykologi

Kurset vil således indkredse flere sundhedspsykologiske problemstillinger – dels på det generelle plan og dels på et mere konkret, praksisnært plan. Der er fokus på dysfunktion i hverdagslivet. Dette fokus omfatter såvel forskellige bud på ætiologi, diagnostisk, behandling, udredning og forebyggelse.

Deltagere: 10 (VAP). ? (SAP)

Varighed og undervisningsform: 5 forelæsninger á 2 timer.

Forelæsninger (SAP)

Oversigt over forelæsninger:

Forelæsning	Titel/Emne	Underviser
	Hvad er Klinisk Hverdagspsykologi	BTP og EBB
	Klinisk social- og personlighedspsykologi	BTP og EBB

	Evolutionær teori, Diagnostik og normalitet	BTP og EBB
	Hverdagspsykologiske perspektiver på stress, belastningstilstande og dysfunktion	BTP og EBB
	Sundhedspsykologisk fokus på diagnostisk, behandling og forebyggelse	BTP og EBB

Samlet pensum

- Der tages udgangspunkt i pensumlisten fra e2014 Stressklinikken, men den skal revideres ret omfattende ultimo juni.

Kursusmodul: Videregående Anvendt Psykologi (VAP) UK-V (10 ECTS)

Modulansvarlig: Kursusansvarlig: Anne Birgitte Døssing (birgitte@hum.aau.dk)
og Birgitte Petersen (bjp@hum.aau.dk, og Bo Møhl)

Vejledere/Seminarholdere: Undervisere: Trine Strands, Karen Vibeke Mortensen,
Rikke Yde Tordrup, Morten Kjølbye og Anne Birgitte Døssing

Placering: 7. Semester

Type og sprog: Dansk

Omfang og forventning: Varighed og undervisningsform: 5 forelæsninger á 2 timer og 5 seminargange á 3 timer baseret på oplæg fra de studerende. De 5 forelæsninger udgør samtidig (SAP) supplerende anvendt psykologi.

Kurset præsenterer vigtige teorier og problemstillinger inden for klinisk psykologi. Der bygges videre på det grundlag, der tidligere er givet i undervisningen på klinisk psykologi, almenpsykologi, udviklingspsykologi samt i psykiatriundervisningen. Formålet er at give den studerende et i forhold til bacheloruddannelsen mere indgående kendskab til den kliniske psykologis anvendelse og anvendelsesområder og sætte den studerende i stand til at forstå og at diskutere den kliniske psykologis temaer, teorier og forskning i relation til det almenpsykologiske grundlag, således at den studerende kan demonstrere et teoretisk overblik over centrale metoder og praksisformer inden for den kliniske psykologi. Således centrerer undervisningen om den psykologiske – især den psykoterapeutiske – behandling af psykiske forstyrrelser.

Deltagere: 7. Semester

Forelæsningsoversigt:

Forelæsning	Timer	Titel/emne	Underviser(e)
1.	2	Interventioner på det børne- kliniske område.	Liselotte Grünbaum/ Kare- ke Mortensen?
2.	2	Objektrelationsteori og for- svarsmekanismer	Karen Vibeke Mortensen?

3.	2	Tilknytning og traumer	Karen Vibeke Mortensen?	
4.	2	Psykoterapi – dynamisk, mentaliseringsbaseret og psykoanalytisk	Trine Strands	
5.	2	Mentaliseringsbaseret behandling af personlighedsforstyrrelser	Morten Kjølbbye	

1. forelæsning: Interventioner på det børnekliniske område.

3 timer v/ Liselotte Grünbaum/ Karen Vibeke Mortensen?:

Psykologisk intervention på det kliniske område vedrørende børn og unge omfatter en bred vifte af interventions- og behandlingsformer, der rækker fra det enkeltstående konsultative møde med andre faggrupper til langvarig individuel psykoterapi. Principper for vurdering af sårbarhed og modstandskraft gennemgås. Krav til undersøgelse af barnet og dets omsorgsforhold og relationer før intervention. Indikationer og principper for nogle af de vigtigste interventions- og behandlingsformer gennemgås.

Forelæsningens Pensum:

Emanuel, L. (2012): Holding on; being held; letting go: The relevance of Bion's thinking for psychoanalytic work with parents, infants and children under five. *Journal of Child Psychotherapy*, 38(3), 268-283. 15 s.

Heede, T., (2010): *Klinisk Børnepsykologi: Praksis i et socialt og relationelt perspektiv* (105-152). DK: Akademisk Forlag. 47 s.

Lanyado, M. & Horne, A. (2009) (eds.): *Child and Adolescent psychotherapy - Psychoanalytic Approaches*. London: Routledge. *Kapitlerne 14 & 15* (pp. 220-246). 26 s.

I alt 88 sider

2. forelæsning: Objektrelationsteori og forsvarsmekanismer

2 timer v/ Karen Vibeke Mortensen

I den nyere psykoanalyse er der bl.a fokus på objektrelationer og personlighedens

udvikling gennem objektrelationer. I forelæsningsen gennemgås centrale teorier om udviklingen af objektrelationer og forsvarsmekanismer

Forelæsningsens pensum:

Bronstein, C. (ed.)(2001). *Kleinian Theory. A Contemporary Perspective*. Kap.3 (Roth, P. The Paranoid-schizoid Position) og kap. 4 (Temperley, J. The Depressive position), s. 32-62 (30 s.)

Mortensen, K.V. (2001). *Fra neuroser til relationsforstyrrelser*. Kap. 5 (Melanie Klein) s. 115-148 (33 s.)

Ogden, T. (1979). On Projective Identification. *Int.J. Psychoanalysis*, 60, 357-373 (16 s.)

Ialt 79 sider.

3. Forelæsning: Tilknytning og traumer

2 timer v. Karen Vibeke Mortensen

Pensum følger

4. forelæsning: Psykoterapi – dynamisk, mentaliseringsbaseret og psykoanalytisk

2 timer v/ Trine Strand

Denne forelæsning vil indeholde en beskrivelse af de grundlæggende principper i psykoterapi inden for det psykodynamiske, mentaliseringsbaserede og psykoanalytiske område.

Forelæsningsens pensum:

McWilliams, Nancy: 'Psychoanalytic Psychotherapy' – A Practitioner's Guide. (The Guilford Press, New York, 2004.): Kapitel 1 (p. 1 – 26) ; kap. 5 (p. 99 – 131) og kap. 6 (p. 132 – 162)

Haugaard Jacobsen, C. og Mortensen, K.V. : 'Psykoterapeutisk praksis – på psykodynamisk grundlag.' (Hans Reitzel, 2013): Kapitel 1 (p. 39 – 71); kap. 3 (p. 93 – 116); kap. 7 (p. 178 – 206)

Karterud, S. og Bateman, A.: "Mentaliseringsbaseret terapi – manual og vurderings-

skala”, Hans Reitzels Forlag 2011: Kapitel 1 (15 – 29) og kapitel 2 (31-53)

I alt 150 sider

Supplerende litteratur for særligt interesserede:

Begge ovennævnte bøger i helhed.

Gammelgaard, J. og Lunn, S. red. : 'Om psykoanalytisk kultur.' (Dansk Psykologisk Forlag, Kbhv. 1997.)

5. forelæsning: Mentaliseringsbaseret behandling af personlighedsforstyrrelser

2 timer v/ Morten Kjølbye

Hovedlinierne ved mentaliseringsbaseret behandling ved behandling af borderline personlighedsforstyrrelser gennemgås.

Forelæsningens pensum:

Bateman og Fonagy: ”*Mentaliseringsbaseret behandling af borderline personlighedsforstyrrelser*”, Akademisk forlag, 2007: kap 4 og 7-9

Ca. 80 sider

Seminarrække for UK-V:

- 1. Introduktion til seminarrækken og klinikforløbet 2 timer v. Anne Birgitte Døssing og Birgitte Petersen**
- 2. Seminargang, emne: Assessment til Psykoterapi. 3 timer v. Anne Birgitte Døssing**

Pensum:

Kernberg, Otto F.: ”Structural interviewing”. (Psychiatric Clinics of North America – Vol. 4, no. 1, April 1986 p. 169 – 193, 25 sider)

Rosenbaum, B. m.fl.: “The Dynamic Assessment Interview: testing the psychodynamic assessment variables.” (Acta Psychiatrica Scandinavica, 1997: 95, p. 531 – 538. 9 sider.)

McWilliams, N.: “Psychanalytic Case Formulation” (Guildford Press, N.Y., 1999, kap. 1 og 2, p. 9 – 47. (38 sider)

I alt 72 sider

3. Seminargang, Emne: Forberedelse af psykoterapi. 3 timer v. Anne Birgitte Døssing

Pensum:

Hinshelwood, R.D. (1991). Psychodynamic Formulation in Assessment for Psychotherapy. *British Journal of Psychotherapy*, 8, 166-174 (8 s.)

Jacobsen, C.H. & Mortensen, K.V. (2012). *Psykoterapeutisk praksis*. Kap. 2 (Undersøgelse og vurdering) og kap. 3 (Problemformulering og indgåelse af psykoterapeutisk kontrakt), s. 71-115 (44 sider)

Kernberg, O. (1984). *Severe Personality Disorders*. Kap. 2 (The structural interview) s. 27-51 (24 s.)

Perry, S., Cooper, A.M. & Michels, R. (1987). The Psychodynamic formulation: Its Purpose, Structure, and Clinical Application. *Am J Psychiatry*, 144:5, 543-550 (7 s.)

Ialt 83 sider.

4. Seminargang, emne: Tilknytningsbaseret forståelse og tilgang til behandling. 3 timer v. Anne Birgitte Døssing

Pensum følger

5. Seminargang, Emne: Alliance og psykoterapi. 3 timer v. Anne Birgitte Døssing

Pensum:

Sandler, J., Dare, C. & Holder, A. (1994): *Patienten og analytikerens Psykoanalysens kliniske struktur*. Kbh: Hans Reizels Forlag Kap. 3, pp. 36 – 52 (16 sider)

Casement, P. (1987) *Lyt til patienten*. Hans Reitzels Forlag. Pp. 77 – 162 (85 sider)

Bordin, E.S. (1979): The generalizability of the psychoanalytic concept of the working alliance. *Psychotherapy: Theory, research and Practice*, Vol. 16 p. 252 – 260 (8 sider).

I alt 109 sider

Samlet pensumliste: (Opdateres senere, når pensum for den resterende forelæsning og seminarang ligger fast)

Batman og Fonagy: *Mentaliseringsbaseret behandling af borderlinepersonlighedsforstyrrelser*, Akademisk forlag, 2007: kap 4 og 7-9

Bronstein, C. (ed.) (2001). *Kleinian Theory. A Contemporary Perspective*. Kap.3 (Roth, P. The Paranoid-schizoid Position) og kap. 4 (Temperley, J. The Depressive position), s. 32-62 (30 s.)

Emanuel, L. (2012): Holding on; being held; letting go: The relevance of Bion's thinking for psychoanalytic work with parents, infants and children under five. *Journal of Child Psychotherapy*, 38(3), 268-283. 15 s.

Grünbaum, L.: The post-traumatic nightmare: The via regia to unconscious integration? In: A. Gautier & A. Sabatini (eds.): *Bearing Witness: Psychoanalytic Work with People Traumatized by Torture and State Violence*. GB: Karnac and The European Federation of Psychoanalytic Psychotherapy. First published 2010, reprinted with corrections 2012 (pp. 65- 89). 24 s.

Heede, T., (2010): *Klinisk Børnepsykologi: Praksis i et socialt og relationelt perspektiv* (105-152). DK: Akademisk Forlag. 47 s.

Hinshelwood, R.D. (1991). Psychodynamic Formulation in Assessment for Psychotherapy. *British Journal of Psychotherapy*, 8, 166-174 (8 s.)

Hunter, M., (2001): *Psychotherapy with Young People in Care: Lost and Found* (pp. 102-116). Great Britain: Brunner-Routledge. 14 s.

Hunter, M., (2001): *Psychotherapy with Young People in Care: Lost and Found* (pp. 157-171). Great Britain: Brunner-Routledge. 14 s.

Jacobsen, C.H. og Mortensen, K.V. : 'Psykoteraeutisk praksis – på psykodynamisk grundlag.' (Hans Reitzel, 2013): Kapitel 1 (p. 39 – 71); kap. 3 (p. 93 – 116); kap. 7 (p. 178 – 206)

Jacobsen, C.H. & Mortensen, K.V. (2012). *Psykoteraeutisk praksis*. Kap. 2 (Undersøgelse og vurdering) og kap. 3 (Problemformulering og indgåelse af psykoteraeutisk kontrakt), s. 71-115 (44 sider)

Karterud, S. og Bateman, A.: "Mentaliseringsbaseret terapi – manual og vurderingsskala", Hans Reitzels Forlag 2011: Kapitel 1 (15 – 29) og kapitel 2 (31-53)

Kernberg, O. (1984). *Severe Personality Disorders*. Kap. 2 (The structural interview)

s. 27-51 (24 s.)

Kernberg, Otto F.: "Structural interviewing". (Psychiatric Clinics of North America – Vol. 4, no. 1, April 1986 p. 169 – 193, 25 sider)

Lanyado, M. & Horne, A. (2009) (eds.): *Child and Adolescent psychotherapy - Psychoanalytic Approaches*. London: Routledge. *Kapitlerne 6 og 21* (pp. 73-97 + 316-327). 35 s.

Lanyado, M. & Horne, A. (2009) (eds.): *Child and Adolescent psychotherapy - Psychoanalytic Approaches*. London: Routledge. *Kapitlerne 14 & 15* (pp. 220-246). 26 s.

McWilliams, N.: "Psychoanalytic Case Formulation" (Guildford Press, N.Y., 1999, kap. 1 og 2, p. 9 – 47. 38 sider)

McWilliams, Nancy: 'Psychoanalytic Psychotherapy' – A Practitioner's Guide. (The Guilford Press, New York, 2004.): Kapitel 1 (p. 1 – 26) ; kap. 5 (p. 99 – 131) og kap. 6 (p. 132 – 162)

Mortensen, K.V. (2001). *Fra neuroser til relationsforstyrrelser*. Kap. 5 (Melanie Klein) s. 115-148 (33 s.)

Ogden, T. (1979). On Projective Identification. *Int.J. Psychoanalysis*, 60, 357-373 (16 s.)

Perry, S., Cooper, A.M. & Michels, R. (1987). The Psychodynamic formulation: Its Purpose, Structure, and Clinical Application. *Am J Psychiatry*, 144:5, 543-550 (7 s.)

Rask, A., og Yde Tordrup, R., (Red.) "I sku bare ha set mig" - Daniel N. Stern og Specialpædagogik, Akademisk forlag 2011. Pp. 9-28, 33-35, 43-44, 54-55, 63-64, 73-74, 82, 90, 100, 109, 115-116, 127-129, 141-157 [58s]

Rokkedal, K., Center for Spiseforstyrrelse, Århus Universitetshospital, Klinisk Psykiatri, 3. udgave, Munksgård Danmark, kap. 10, s. 519-528 [9s] (bør læses som minimum).

Rosenbaum, B. m.fl.: "The Dynamic Assessment Interview: testing the psychodynamic assessment variables." (Acta Psychiatrica Scandinavica, 1997: 95, p. 531 – 538. 9 sider.)

Rutan, J.S. & Stone, W. : 'Psychodynamic Group Psychotherapy', (The Guildford Press, Fourth Edition, 2007) følgende kapitler (som har forskellige numre I de forskellige oplag af bogen) :

"Group Dynamics and Group Development"

"Patient Preparation and the Group Agreements"

"The Role of the Group Therapist"

"Beginning the Group"

Scheeringa, M.S. (2009): Posttraumatic Stress Disorder. In: C.H. Zeanah (ed.): *Handbook of Infant mental Health, Third edition*. New York: Guilford Press. Chapter 21 Pp. 345-360. 15s.

Trawick-Smith, J. (2010): *Early Childhood Development: A Multicultural Perspective; Fifth edition*. Columbus, Ohio: Merrill. Chapter 18, pp. 464-489. 25 s.

Tsiantis, J. et al. (2000) (eds): *Work with Parents*. London: Karnac Books. *Kapitlerne 3 + 7* (pp. 47-63 + 135-159). 40 s.

Valbak, k. et al. : Vurdering af patienter til ambulant gruppeanalytisk terapi. (*Agrippa*, 12, 1990, p. 185-95)

I alt ca. 1000 sider

Supplerende litteratur:

Gammelgaard, J. og Lunn, S. red. : 'Om psykoanalytisk kultur.' (Dansk Psykologisk Forlag, Kbhv. 1997.)

Jacobsen, C.H. og Mortensen, K.V.: 'Psykoteraeutisk praksis – på psykodynamisk grundlag.' (Hans Reitzel, 2013). (Det resterende af ovennævnte bog)

Karterud, S. : 'Gruppeanalyse og psykodynamisk gruppepsykoterapi.' (Pax Forlag A/S, Oslo, 1999).

McWilliams, N.: "Psychanalytic Case Formulation". Guildford Press, N.Y., 1999. (Resten af ovennævnte bog)

McWilliams, Nancy: 'Psychoanalytic Psychotherapy' – A Practitioner's Guide. (The Guilford Press, New York, 2004.) (Det resterende af ovennævnte bog)

Valbak K., Rokkedal K., Spiseforstyrrelser, Brugshæfte for unge med anoreksi og bulimi, Århus: Psykoteraeutisk Forlag: 1996, (kan bestilles på Psykinfo, Risskov, Århus Universitetshospital www.psykinfo.dk)

Rask, A., og Yde Tordrup, R., (Red.) "I sku bare ha set mig" - Daniel N. Stern og Specialpædagogik, Akademisk forlag 2011. (Det resterende af ovenstående bog)
Skårderud, F., Stærk/Svag, En håndbog om spiseforstyrrelser, 2008, Hans Reitzels Forlag.

Garner DM, Garfinkel PE. Handbook of treatment for eating disorders. New York: The Guilford Press; 1997.

Sundhedsstyrelsen 2005, spiseforstyrrelser, anbefalinger for organisation og behandling, København. Findes på www.sst.dk

SAP – Universitetsklinikken (5 ECTS)

Modulansvarlig: Kursusansvarlig: Anne Birgitte Døssing (birgitte@hum.aau.dk) og Birgitte Petersen (bjp@hum.aau.dk) og Bo Møhl

Vejledere/Seminarholdere: Undervisere: Trine Strands, Karen Vibeke Mortensen, Rikke Yde Tordrup, Morten Kjølbye

Placering: 7. Semester

Type og sprog: Dansk

Omfang og forventning: Varighed og undervisningsform: 5 forelæsninger á 2 timer

Kurset præsenterer vigtige teorier og problemstillinger inden for klinisk psykologi. Der bygges videre på det grundlag, der tidligere er givet i undervisningen på klinisk psykologi, almenpsykologi, udviklingspsykologi samt i psykiatriundervisningen. Formålet er at give den studerende et i forhold til bacheloruddannelsen mere indgående kendskab til den kliniske psykologis anvendelse og anvendelsesområder og sætte den studerende i stand til at forstå og at diskutere den kliniske psykologis temaer, teorier og forskning i relation til det almenpsykologiske grundlag, således at den studerende kan demonstrere et teoretisk overblik over centrale metoder og praksisformer inden for den kliniske psykologi. Således centrerer undervisningen om den psykologiske – især den psykoterapeutiske – behandling af psykiske forstyrrelser.

Deltagere: 7. Semester

Forelæsningsoversigt:

Forelæsning	Timer	Titel/emne	Underviser
1.	2	Interventioner på det børne-kliniske område.	Liselotte Grünbaum
2.	2	Objektrelationsteori og forsvarsmekanismer	Karen Vibeke Mortensen

3.	2	Psykotering – dynamisk og psykoanalytisk	Trine Strands	
4.	2	Tilknytning og traumer	Karen Vibeke Mortensen	
5.	2	Mentaliseringsbaseret behandling af personlighedsforstyrrelser	Morten Kjølbje	

1. forelæsning: Interventioner på det børneklinske område.

2 timer v/ Liselotte Grünbaum

Psykologisk intervention på det kliniske område vedrørende børn og unge omfatter en bred vifte af interventions- og behandlingsformer, der rækker fra det enkeltstående konsultative møde med andre faggrupper til langvarig individuel psykotering. Principper for vurdering af sårbarhed og modstandskraft gennemgås. Krav til undersøgelse af barnet og dets omsorgsforhold og relationer før intervention. Indikationer og principper for nogle af de vigtigste interventions- og behandlingsformer gennemgås.

Forelæsningens Pensum:

Forelæsningens pensum:

Emanuel, L. (2012): Holding on; being held; letting go: The relevance of Bion's thinking for psychoanalytic work with parents, infants and children under five. *Journal of Child Psychotherapy*, 38(3), 268-283. 15 s.

Grünbaum, L., (1999/00): Psykoanalytisk børnetering – hvordan virker hvad? *Matrix*, 16(3): 245-268. 23 s.

Heede, T., (2010): *Klinisk Børnepsykologi: Praksis i et socialt og relationelt perspektiv* (127-152). DK: Akademisk Forlag. 25 s.

Lanyado, M. & Horne, A. (2009) (eds.): *Child and Adolescent psychotherapy - Psychoanalytic Approaches*. London: Routledge. *Kapitlerne 10 & 14 & 15* (pp. 157-175+220-246). 43 s.

I alt 106 sider

2. forelæsning: Objektrelationsteori og forsvarsmekanismer

2 timer v/ Karen Vibeke Mortensen

I den nyere psykoanalyse er der bl.a fokus på objektrelationer og personlighedens udvikling gennem objektrelationer. I forelæsningen gennemgås centrale teorier om udviklingen af objektrelationer og forsvarsmekanismer

Forelæsningens pensum:

Bronstein, C. (ed.) (2001). *Kleinian Theory. A Contemporary Perspective*. Kap.3 (Roth, P. The Paranoid-schizoid Position) og kap. 4 (Temperley, J. The Depressive position), s. 32-62 (30 s.)

Mortensen, K.V. (2001). *Fra neuroser til relationsforstyrrelser*. Kap. 5 (Melanie Klein) s. 115-148 (33 s.)

Ogden, T. (1979). On Projective Identification. *Int.J. Psychoanalysis*, 60, 357-373 (16 s.)

Ialt 79 sider.

3. forelæsning: Psykoterapi – dynamisk og psykoanalytisk

2 timer v/ Trine Strands

Denne forelæsning vil indeholde en beskrivelse af de grundlæggende principper i psykoterapi inden for det psykodynamiske og psykoanalytiske område.

Forelæsningens pensum:

McWilliams, Nancy: 'Psychoanalytic Psychotherapy' – A Practitioner's Guide. (The Guilford Press, New York, 2004.):

kap. 5 (p. 99 – 131) - **Rammer**

Haugaard Jacobsen, C. og Mortensen, K.V. : 'Psykoterapeutisk praksis – på psykodynamisk grundlag.' (Hans Reitzel, 2013):

Kapitel 1 (p. 39 – 71) - **Teoretisk grundlag**

kap. 3 (p. 93 – 116) - **Problemformulering og kontrakt**

kap. 7 (p. 178 – 206) - **Forandringsteori**

I alt 114 sider

3. Forelæsning: Tilknytning og traumer

2 timer v. Karen Vibeke Mortensen

Pensum følger

5. forelæsning: Mentaliseringsbaseret behandling af personlighedsforstyrrelser

2 timer v/ Morten Kjølbye

Hovedlinierne ved mentaliseringsbaseret behandling ved behandling af borderline personlighedsforstyrrelser gennemgås.

Forelæsningens pensum:

Bateman og Fonagy: ”*Mentaliseringsbaseret behandling af borderline personlighedsforstyrrelser*”, Akademisk forlag, 2007: kap 4 og 7-9

I alt ca. 100 sider

Kursusmodul: Videregående Anvendt Psykologi (VAP) KAIØ C4u Clinic Counseling Consultation Coaching (10 ECTS)

Modulansvarlig: Kursusansvarlig: Ole Michael Spaten (oms@hum.aau.dk)

Vejledere/Seminarholdere/Undervisere: Kristian Dahl, Ole Michael Spaten, Charlotte Wegener, Bo Møhl, Lene Tanggaard, Vlad Glavenau

Placering: 7. Semester

Type og sprog: Første del (semester) af professionsprogrammet C4u KAIØ. Undervisningen er fortrinsvis på dansk, litteraturen fortrinsvis på engelsk.

Omfang og forventninger: Fire workshop á 2 dage og fire praksisseminarer, der tilsammen rummer kursets pensum på 1000 sider.
Det forventes at C4u KAIØ-studerende engagerer sig, bidrager aktivt til undervisningen og udvikler et arbejdende fællesskab med bl.a. forskellige tovholderroller som deltagere i det samlede "studenter-team". Som studerende på C4u KAIØ bidrager man til at udvikle nye psykologiske landskaber og områder. Der forventes derfor commitment, samt ansvarlighed overfor klienter og samarbejdspartnere, hvor de konsultative og kliniske færdigheder og interventioner skal afprøves.

Varighed og undervisningsform: Fire workshop á 2 dage og fire praksis seminar-gange baseret på oplæg fra de studerende. Workshop 2 udgør samtidig SAP.

Kurset præsenterer vigtige teorier og problemstillinger inden for konsultation, rådgivning, klinisk psykologi og coaching. Der bygges videre på det grundlag, der tidligere er givet i undervisningen i arbejds- og organisationspsykologi, i klinisk psykologi, pædagogisk psykologi, almenpsykologi, udviklingspsykologi samt i psykiatriundervisningen. Formålet er at give den studerende et i forhold til bacheloruddannelsen mere indgående kendskab til den anvendte psykologi og dens anvendelsesområder og sætte den studerende i stand til at forstå og at diskutere anvendte psykologiske temaer, teorier og forskning i relation til det almenpsykologiske grundlag, således at den studerende kan demonstrere et teoretisk overblik over centrale metoder og praksisformer inden for C4 psykologien.

Deltagere: Studerende, der er optaget på C4u KAIØ årgang 2015 på 7. Semester

Antal forelæsningshold: 1

Prøveform: Synopsis, med sidetal: 1-3 sider og normeret prøvetid på 30 minutter (se nærmere i studieordningen).

Bedømmelsesform: Ved bedømmelsen gives der karakter efter 7-trinsskalaen.

Prøvens omfang: 10 ECTS-point.

Forelæsningsoversigt:

Workshop	Timer	Titel/emne	Underviser(e)
1.	12	Konsultativt arbejde	Kristian Dahl
2.	12	Health and Well-Being Coaching	Ole Michael Spaten, Steph Palmer
3.	12	Udvikling af teams og grupper	Kristian Dahl
4.	12	Creativity and innovation	Lene Tanggaard, Charlotte gener, Vlad Glaveanau

Introduktion til 7 semester den 2. september ved Ankerlærer

Praksis 1: Syvende semester går i mesterlære hos erfarne coaches fra niende semester. 2. september (tidspunkt se skema)

Praksisforløb er de studerendes trænings-, undervisnings- og (mester)lære forløb i forhold til coaching og psykoterapi i løbet af programmets tre semestre. Praksis 1 er intro til forløbet og hvordan der træffes aftaler om mesterlæretider. Litteratur til 'praksis' er coaching håndbogen og coaching artiklerne.

Workshop 1: Kristian Dahl. Konsultativt arbejde. D. 15 til 16. september. Begge dage Kl. 8.15 til 14.15

Denne workshop er en intensiv introduktion til det at arbejde konsultativt. Vi folder konsultativ teori og praksis ud og stiller skarpt på følgende temaer:

- ❖ *At arbejde multiparadigmatisk og pragmatisk reflektivt:* Det multiparadigmatiske består i, at konsulenten tager en grundposition, der ikke er forankret i et enkelt paradigme, men derimod i en refleksivitet over de forskellige paradigmer. Det betyder, at konsulenten konsekvent må arbejde med et dobbelt blik: A) *Hvad ser jeg nu, på baggrund af det paradigme, jeg iagttager organisationen igennem.* B) *Hvad kunne jeg ellers se, hvis jeg iagttog organisationen gennem et andet paradigme.* Sideløbende hermed forholder konsulenten *pragmatisk reflektivt* til den aktuelle situation og vælger mellem de forskellige perspektiver ud fra overvejelsen: *Hvad virker bedst her?*
- ❖ *At kunne navigere sikkert med afsæt i forskellige perspektiver:* Komplekse situationer kræver at man behændigt kan veksle mellem forskellige måder at arbejde på. Derfor stiller skarp på følgende perspektiver:

- Den systemiske position: *At skabe udvikling med afsæt i mønstre og relationer.*
- Den narrative position: *At skabe ny mening gennem fortællinger og metaforer.*
- Den anerkendende position: *At bruge det der virker – og drømme for fremtiden – som afsæt for nye handlemuligheder.*
- Den løsningsorienterede position: *At skabe hurtige små forandringer der gør en stor forskel.*
- Den strategiske position: *At gøre strategien og visioner til drivkraft i forandringer.*

Vi danner os et overblik over konsulentens vigtigste redskaber, arbejder intensivt med perspektiverne og fokuserer på hvorledes man kreativt kan bringe disse i spil. I perioden frem til workshop to fortsætter den studerende i et mesterlæreforløb i coaching.

Praksis 2: Syvende semester i samarbejde med niende semester 17 september Kl. 8.15-12.00

Praksisforløb er de studerendes trænings-, undervisnings- og (mester)lære forløb i forhold til coaching og psykoterapi i løbet af programmets tre semestre.

Praksis 2 er livesupervision, coaching, case demonstrationer og samtaler om mesterlære.

Workshop 2: Stephen Palmer. Health and Well-Being Coaching 5. oktober – 6. Okt Kl. 8.15 til 16.00

Health and wellbeing coaching has become an established area of practice in the UK, Australia and USA. Health coaching has been offered as a free service within some Primary Care Trusts in the UK. Professional bodies such as the Association for Coaching recognise health coaching as a specialism.

INTRODUCTION

Cognitive behavioural health coaching can help with behaviour change, enhance health goal achievement and also assist in relapse prevention. Course participants will have the opportunity to practise health and wellbeing coaching skills and techniques in pair work or triads. Pre-course reading includes *Improving Health: Changing Behaviour*, the NHS Health Trainer Handbook. This provides a basic understanding of some of the key health related issues and introduces the behavioural and educational approach to changing health behaviour. The Centre also provides articles on health coaching, relaxation, imagery techniques and the life stage model focusing on physical health factors. The behavioural and cognitive-behavioural approach will provide a framework and underpin the psychological model of health and wellbeing coaching. The course is recognised by the International Society for Coaching Psychology as providing CPD/CPE for its Members.

AIM

To become knowledgeable about health and wellbeing coaching

OBJECTIVES

This skills based workshop will help participants to:

- define health and wellbeing coaching
- define health education and wellbeing
- consider the theory, research and practice of health and wellbeing coaching and training
- consider what mediums can be used to deliver health coaching
- become knowledgeable of the structure of a health and wellbeing coaching session
- goal setting and SMART goals in health and wellbeing coaching
- become more knowledgeable about Motivational Interviewing, RULE, OARS and useful questions
- become knowledgeable the Transtheoretical Model of Change, and the Life Stage model focusing on physical health factors

- understand cognitive-behavioural and multimodal frameworks in developing an individual health coaching programme
- become knowledgeable about environmental influences in health and how to develop Health Enhancing Behaviours (HEBs) and Lifestyle
- become knowledgeable about Health Inhibiting Thinking (HITs) and Health Enhancing Thinking (HETs)
- practise eliciting HITs and developing HETs
- gain practice in using the 2 and 5 column HETs form
- become knowledgeable about a range of cognitive, behavioural and imaginal techniques for use within health and wellbeing coaching including anti-craving imagery and over-consumption imagery
- understand the use of Socratic dialogue in health coaching
- become knowledgeable about a range of relaxation techniques including relaxation imagery, the Multimodal Relaxation Method and the Benson Relaxation Technique
- understand and tackle the environment, cognitions, emotions and behaviours that may lead to lapse (relapse)
- consider how you may integrate health coaching within your coaching practice
- reflect upon supervision requirements for health and wellbeing coaching

The trainer is Professor Stephen Palmer PhD CPsychol FIHPE (Hon). He is a Chartered Psychologist, Chartered Biologist and Chartered Scientist. He is an Honorary Fellow of the Institute of Health Promotion & Education and ISCP Accredited Coaching Psychologist and Supervisor. He is an editor of professional and academic coaching psychology and health journals.

Litteratur til workshop 3:

Improving Health: Changing Behaviour. (2015). *NHS Health Trainer Handbook*. British Psychological Society, London

Praksis 3: Fra coachee til coach, fra klient til psykolog 7. oktober Kl. 8.15-16.00

Skriveworkshop: Skriv godt og skriv med glæde

v. Charlotte Wegener

Fredag den 9. okt. Kl. 12.30-15.30 og fredag den 23. okt. Kl. 12.30-15.30

I de to workshops vil vi tage udgangspunkt i jeres synopsis. Vi vil arbejde med skriveøvelser, der fremmer flow og kreativitet i jeres skrivning. Vi vil gennemgå forskellige faser i skriveprocessen og afprøve metoder, der hjælper skrivningen på vej - og til vejs ende. Øvelser og metoder vil I efterfølgende kunne bruge selv eller sammen med andre i jeres studie eller konsulentarbejde. Hvis du gerne vil lave skriveøvelserne på computer, skal du selv medbringe en. Men de kan også laves på papir.

Workshop 3: Udvikling af teams og grupper 27 – 28 Oktober Kl. 8.15 til 14.15

Denne workshop sætter fokus på at skabe udvikling i teams, leder- og personalegrupper. Udgangspunktet er tre typiske opgaver som konsulenten skal kunne mestre; konfliktløsning, teamudvikling / teambuilding og værdiprocesser. Vi sætter fokus på teoretiske, metodiske og praktiske teknikker til at bringe alle deltagere i spil:

- *Konsulenten i konfliktløsning:* Vi belyser konflikter i teori og praksis og ser på hvordan man konkret kan arbejde med konfliktløsning.
- *Konsulenten i teamudvikling:* Virksomme forståelser af hvilke faktorer, der skaber højtydende team. Kendskab til forskning i grupper og teams typiske udviklingsforløb. Centrale interventionspunkter i forhold til at hjælpe grupper og team til større

effektivitet og arbejdsglæde.

- *Konsulenten i værdiudvikling*: Forståelse for værdier i et filosofisk perspektiv. Konkrete redskaber og metoder der kan anvendes til at skabe en fælles værdimæssig platform for leder- og medarbejderteam.

En væsentlig del af udviklingsprocesser består i afholdelse af møder, der ofte har mange deltagere, hvorfor mestring af denne situation er essentiel. Herfor introduceres en række virksomme metoder, der bl.a. giver nye handlemuligheder i forhold til følgende temaer:

- *Hvordan holder man effektive og konstruktive møder der skaber handling?*
- *Hvad gør det muligt at lede processer i store grupper af mennesker?*
- *Hvordan leder jeg et møde, så alle bliver hørt?*

Praksis 4: Den professionelle samtale, faldgruber og perfektion 16. november Kl. 8.15-16.00

Workshop 4: Creativity and innovation 17 – 18 November Kl. 8.15 til 14.15

10.15 – 13.00 *Creativity theory: Past, present, and future*

Vlad Glaveanu and Lene Tanggaard

This lecture considers the historical trajectory of creativity studies in psychology and the implications of different conceptions of creativity for how we identify, measure, and promote creativity. It will invite students to reflect on what paradigmatic assumptions are embedded in today's research on and also public discussion about creativity and creative people. A 'New Look' on creativity will be proposed in which this phenomenon is understood as distributed between creators and the social and material environment. Implications for the future of creativity research and the practice of psychologists working as consultants are discussed. Lene and Vlad will co-author the session with the students as active contributors.

13.30- 16.15 *Creativity as a consultation tool - inspirations, limits and future possibilities*

Lene Tanggaard

Eftermiddagens session bygger videre på formiddagens teoretiske indspark. Vi skal se på konkrete muligheder for at anvende kreativitetsteori i praksis, og vi skal se nærmere på kreativitetens betydning for godt psykologisk arbejde. Herunder skal vi diskutere hvordan konsulentens egen kreativitet har betydning for vellykket konsultationsarbejde. I denne del af workshoppen tager vi afsæt i cases, der kommer direkte fra Lenes eget arbejde som forskende konsulent og vi skal læse et bidrag fra Lene skrevet til Psykologisk Pædagogisk Tidsskrift, hvor Lene peger på kreativitet og opfindsomhed som centrale værktøjer for den pragmatiske konsulent, der vil lykkes med sit arbejde.

Dag 2

10.15 – 13.00 *Offentlig innovation på dagsordenen*

Charlotte Wegener

Innovation er ikke længere et begreb, der udelukkende forbindes med produktudvikling og udviklingsafdelinger i private virksomheder. Innovation handler også om strategier for udvikling og værdiskabelse i offentlige organisationer. Innovation fremføres ofte som svaret på, hvordan Danmark skal forblive en velfærdsstat og klare sig i den globale konkurrence. Men hvad er offentlig innovation egentlig? Hvilke nye krav stiller innovationsdagsordenen til medarbejdere og ledere? Og hvordan kan konsulenten facilitere innovationsprocesser, der

får blivende værdi i offentlige organisationer?

13.30 – 16.15 *Creativity and innovation: Practical applications*

Vlad Glaveanu

This lecture will consider different practical applications of creativity and innovation theories for both individuals and groups. Work done in education and in organisations will be reviewed in making the link between theory, method, and practice. Ways of enhancing creative expression will be considered and different group methods evaluated in terms of their strengths and limitations. Students will engage during the class with different idea-generation and idea-evaluation techniques both as participants and as facilitators.

Litteratur til workshop 4:

Glăveanu, V. P. (2010). Paradigms in the study of creativity: Introducing the perspective of cultural psychology. *New Ideas in Psychology*, 28(1), 79-93. (16 s)

Kaufman & Sternberg (Eds.) (2010) *The Cambridge handbook of creativity*. Cambridge: Cambridge University Press. Chapters:

- Kozbelt, Beghetto & Runco: Theories of creativity (28 s)
- Sternberg & Kaufman: Constraints on creativity: Obvious and not so obvious (16 s)

Tanggaard, L. (2014, in press). Opfindsomhed som ressource for fremtidens PPR. *Pædagogisk Psykologisk Tidsskrift*.

Wegener, C. (2012). "Jeg kan godt sige "innovativ" - jeg siger det tit". Begrænser innovationsdiskursen innovation i praksis? *Dansk Sociologi*, 23(4), 31-52.

Orienter jer desuden i disse to publikationer:

http://www.oao.dk/index.php?id=148&tx_simplynews_pi1%5BshowUid%5D=113&cHash=001dc8ecd04c365aaf13179fe7e5597e

Evt. Workshop (5) med gæsteunderviser - 7/8 December Kl. 8.15 til 14.15

Evt. følger program: Inspirerende workshop hvor vi sætter fokus på brydningsfeltet mellem teori og praksis. Der arbejdes med avanceret interventionsteknik og perspektiveres til forskning på feltet. Fælles med 9. Semester.

Samt evt. workshop fælles med 9. semester om diagnostik og differential-diagnostik

Juleafslutning: Vi evaluerer og ser tilbage på læringspunkterne fra semestret og ser frem til udfordringerne på 8. semester.

Generelt

Efter workshop 2 begynder de studerende at arbejde i center for coaching, løser konsulent-opgaver samt modtager supervision. Der er ligeledes mulighed for at deltage i en række forskningsaktiviteter inden for ledelsesudvikling og coaching

Samlet pensumliste: (Opdateres senere, når pensum for den ene workshop ligger fast)

- Cunningham, G. & Mathie, A. (2003). From Clients to Citizens: Asset-Based Community Development as a Strategy For Community-Driven Development. *Development in practice* 13(5), 474-486
- Dahl, K. & Juhl, A. (2009). *Den Professionelle Proceskonsulent*. København: Hans Reitzels Forlag (341 sider)
- Haslebo, G. (2004). *Relationer i organisationer*. København: Dansk Psykologisk Forlag (ca. 258 sider)
- Palmer, S., & Whybrow, A. (Eds.). (2009). *The handbook of coaching psychology: a guide for practitioners*. London: Routledge. (ca. 200 sider)
- Scileppi, J. A. (1999). *Community Psychology: A Common Sense Approach to Mental Health*. Prentice Hall (20 sider)
- Schein, E. H. (2009). *Helping*. San Francisco: Berret-Koehler Publishers (25 sider)
- Spaten, O. M., Imer, A., & Palmer, S. (2014). Coaching psykologi: Praksis modellen. *The Danish Journal of Coaching Psychology*, 3(1), 33-38
- Spaten, O. M. (2013). Coachingpsykologi i Danmark - forskning, teori og praksis. *Psyke & Logos*, 34(2), 421-442
- Spaten, O. M., Løkken, L. O., & Imer, A. (2011). Coaching af nystartede universitetsstuderende - Et studie med anvendelsen af kvalitative og kvantitative metoder. *The Danish Journal of Coaching Psychology*, 1(1), 13-34
- Spaten, O. M. (2011). *Coaching forskning – på evidensbaseret grundlag. Centrale empiriske studier gennem tyve år (1990 – 2010)*. (2. udg.) Aalborg: Aalborg Universitetsforlag
- Spaten, O. M., Hansen, T. G. B. (2009). Should learning to coach be integrated in a graduate psychology programme? Denmark's first try. *The Coaching Psychologist*, 5, 104-109
I alt ca. 1000 sider
- Supplerende litteratur:** (Opdateres senere, når pensum for den ene workshop ligger fast)
- Scileppi, J. A. (1999) *Community Psychology: A Common Sense Approach to Mental Health*. Prentice Hall
- Schein, E. H. (2009). *Helping*. San Francisco: Berret-Koehler Publishers

SAP C4u KAIo (5 ECTS)
Modulansvarlig: Ole Michael Spaten oms@hum.aau.dk
Undervisere: <i>Ole Michael Spaten, Stephen Palmer</i>
Placering: 7. semester
Type og sprog: Introduktion til Health and Well-Being Coaching. Undervisningen er på engelsk, pensum på engelsk.
Omfang og forventning: Kurset har et omfang på i alt 12 timer. 500 sider pensum. Det forventes, at studerende har læst dette på forhånd og kan deltage relevant i diskussioner, hvor der lægges op til dette.
Deltagere: Psykologistuderende på 7. semester, som ikke er optaget på C4u KAIo - programmet, men har valgt C4u KAIos udgave af SAP.
Undervisning og undervisere, en oversigt Health and wellbeing coaching has become an established area of practice in the UK, Australia and USA. Health coaching has been offered as a free service within some Primary Care Trusts in the UK. Professional bodies such as the Association for Coaching recognise health coaching as a specialism. Undervisningen finder sted som 1 modul á 8 timer + 1 modul á 4 timer. I alt 12 timer, der ledes af Ole Michael Spaten og Stephen Palmer Indhold og pensum se nederst i skabelonen.
Antal forelæsningshold: 1
Prøveform: 4-timers stedprøve. Prøven kan afløses ved tilfredsstillende, aktiv deltagelse i kurset, hvilket indebærer tilstedeværelse i mindst 9 af kursets 12 timer samt indløsning af samtlige opgaver, som stilles i løbet af kurset.
Indhold og pensum: INTRODUKTION til Health and Well-Being Coaching. Cognitive behavioural health coaching can help with behaviour change, enhance health goal achievement and also assist in relapse prevention. Course participants will have the opportunity to practise health and wellbeing coaching skills and techniques in pair work or triads. Pre-course reading includes Improving Health: Changing Behaviour, the NHS Health Trainer Handbook. This provides a basic understanding of some of the key health related

issues and introduces the behavioural and educational approach to changing health behaviour. The Centre also provides articles on health coaching, relaxation, imagery techniques and the life stage model focusing on physical health factors. The behavioural and cognitive-behavioural approach will provide a framework and underpin the psychological model of health and wellbeing coaching. The course is recognised by the International Society for Coaching Psychology as providing CPD/CPE for its Members.

AIM

To become knowledgeable about health and wellbeing coaching

OBJECTIVES

This skills based workshop will help participants to:

- define health and wellbeing coaching
- define health education and wellbeing
- consider the theory, research and practice of health and wellbeing coaching and training
- consider what mediums can be used to deliver health coaching
- become knowledgeable of the structure of a health and wellbeing coaching session
- goal setting and SMART goals in health and wellbeing coaching
- become more knowledgeable about Motivational Interviewing, RULE, OARS and useful questions
- become knowledgeable the Transtheoretical Model of Change, and the Life Stage model focusing on physical health factors
- understand cognitive-behavioural and multimodal frameworks in developing an individual health coaching programme
- become knowledgeable about environmental influences in health and how to develop Health Enhancing Behaviours (HEBs) and Lifestyle
- become knowledgeable about Health Inhibiting Thinking (HITs) and Health Enhancing Thinking (HETs)
- practise eliciting HITs and developing HETs
- gain practice in using the 2 and 5 column HETs form
- become knowledgeable about a range of cognitive, behavioural and imaginal techniques for use within health and wellbeing coaching including anti-craving imagery and over-consumption imagery
- understand the use of Socratic dialogue in health coaching
- become knowledgeable about a range of relaxation techniques including relaxation imagery, the Multimodal Relaxation Method and the Benson Relaxation Technique
- understand and tackle the environment, cognitions, emotions and behaviours that may lead to lapse (relapse)
- consider how you may integrate health coaching within your coaching practice
- reflect upon supervision requirements for health and wellbeing coaching

Pensumliste

Palmer, S., & Whybrow, A. (Eds.). (2009). *The handbook of coaching psychology: a guide for practitioners*. London: Routledge.

Improving Health: Changing Behaviour. (2015). *NHS Health Trainer Handbook*. British Psychological Society, London

I alt 500 sider

Kursusmodul: Videregående Anvendt Psykologi (VAP) Neuro- psychology and neuroscience (10 ECTS)
Modulansvarlig: Kursusansvarlig: Thomas Alrik Sørensen (alrik@hum.aau.dk)
Vejledere/Seminarholdere/Undervisere: Thomas Alrik Sørensen (alrik@hum.aau.dk), Morten Overgaard, Jesper Mogensen & Laura Petrini
Placering: 7. Semester
Type og sprog: English.
Omfang og forventninger: The neuropsychology knowledge group CCN at AAU conducts the course. The aim of this course is to provide the students a through introduction to cognitive neuroscience, its foundation, and the different methods used. This will be the foundation of students who wish to progress further within cognitive science, neuroscience, or the clinical domain as a neuropsychologist. The course will also provide the background information needed, on both the more clinically applied 8 th semester course and also the broader project oriented classes on the 9 th semester on the neuro-program. The course consists of 19 lectures on cognitive neuroscience and a syllabus of 1100 pages of supporting literature.
Varighed og undervisningsform: The lectures cover the fall semester and some lectures will be conducted with students from both VAP and SAP.
Deltagere: Students enrolled in the neuro programme in the fall semester of 2015.
Antal forelæsningshold: 1
Prøveform: Synopsis examination: 3 pages and a 30 minute oral examination (for further details please confer to the studieordningen) Bedømmelsesform: Grading is done using the 7-point scale Prøvens omfang: 10 ECTS
Forelæsningsoversigt:

Lecture   **Teacher(s) and title of lecture****#1**   Morten Overgaard: Introduction

This presentation is a general introduction to the course, the teachers and the curriculum.

#2-3   Morten Overgaard: Methods in cognitive neuroscience

This lecture will introduce basic methodological aspects of designing and conducting an experiment with healthy subjects and different groups of patients.

Cowey, A. (2008): TMS and visual awareness, in E. Wasserman et al (Eds): *The Oxford Handbook of Transcranial Stimulation*, Oxford University Press

Frith, CD (1997): Linking brain and behaviour, in: R. Frackowiak et al. (Eds): *Human Brain Function*, Academic Press

Mogensen, J. (2011). Animal models in neuroscience. In: Hau, J. & Schapiro, S. (Eds.) *Handbook of Laboratory Animal Science, Third Edition, Volume II. Animal Models*. Boca Raton, FL: CRC Press LLC.

Ward, N. & Frackowiak, R. (2006): Functional neuroimaging, in: M. Selzer et al (Eds): *Textbook of Neural Repair and Neurorehabilitation, Vol II*, Cambridge University Press

#4-6   Laura Petrini: Research and clinical methods for investigating brain processing

This is a two modules lecture in which the students will be involved in a combination of lecture, discussion, and laboratory demonstrations.

With the advent of human brain mapping and neuroimaging technology, non-invasive physiological measurements (brain) in correlation with sensory perception (psyche) and motor action (behaviour) become the most exciting frontier science in exploring this extremely mysterious entity in the universe. The module will provide the students with a basic understanding of the recent brain mapping and neuroimaging techniques (EEG; MEG; PET; fMRI; TMS) used in clinical and experimental neuropsychology for assessing sensory and cognitive processing. Particular consideration will be given to the application of the Electroencephalography (EEG/ERP).

Andreassi, J.L. (2007) *Psychophysiology: Human Behavior & Physiological Response*. (5th Ed.) Taylor & Francis Group. Chapter 6: Event-Related Brain Potentials and Behaviour I. pp122-141.

Fabiani, M., Gratton, G., and Coles, M.G.H. (2000). Event-related brain potentials: Methods, theory, and applications. In J.T. Cacioppo, L.G. Tassinary, & G.G. Berntson, G.G (Eds.). *Handbook of Psychophysiology* (2nd edition; pp. 53-84). Cambridge, UK: Cambridge University Press.

Gazzaniga; MS, Ivry, RB, Mangun, GR (2009). *Cognitive Neuroscience: The Biology of the Mind* (3rd Ed.) WW Norton & Company: New York. Chapter IV: Methods of Cognitive Neuroscience. Pp 110.163.

Gevins, A. (1998). The future of electroencephalography in assessing neurocogni-

tive functioning. *Electroencephalography and Clinical Neurophysiology* 106: 165-172.

Polich, J., & Kok, A. (1995). Cognitive and biological determinants of P300: An integrative review. *Biological Psychology*, 41, 103-146.

#7-8 Jesper Mogensen: Animal models in neuroscience

The possibilities and not the least problems associated with using animal models within neuroscience will be covered. Examples will be drawn from both the neurological and psychiatric areas.

#9-12 Jesper Mogensen: Basic neurobiology with special emphasis on neuroplasticity

Introduction to the current status of neuroanatomy, neurophysiology, neurochemistry, and neuropharmacology. Topics will have a special focus on issues related to the developmental and adult neuroplasticity – under normal and pathological circumstances.

#13 & 14 Jesper Mogensen: Functional organization and reorganization of the brain

The point of departure will be the apparent contradiction between ‘localization’ of cognitive functions in the normal brain, and the fact that such ‘functions’ can ‘recover’ in the brain injured individual. Understanding the processes behind ‘localization’ and ‘recovery’, we are developing a better understanding of the injured brain – but not the least the normal and constantly reorganizing brain.

#15-16 Laura Petrini: Cortical reorganization and chronic pain

In recent years, it has been suggested that chronic pain syndrome may be caused by a dysfunctional reorganization of the cerebral cortex. An overview of the cerebral sensory/pain mechanisms and brain plasticity will be introduced. Some studies on brain plasticity in patients affected by chronic pain will be presented and discussed.

Birbaumer, N., Lutzenberger, W., Montoya, P., Larbig, W., Unertl, K., Topfner, S., Grodd, W., Taub, E., Flor, H. (1997). Effects of regional anesthesia on phantom limb pain are mirrored in changes in cortical reorganization. *The Journal of Neuroscience*, 17(14), 5503-5508. (5 pages)

Flor, H. (2003). Cortical reorganisation and chronic pain: implications for rehabilitation. *Journal of Rehabilitation Medicine*, 41 (Suppl), 66-72. (6 pages)

Flor, H. (2004). Remapping somatosensory cortex after injury. *Adv. Neurol.*, 93, 195-204. (9 pages)

Flor, H. Painful memories. (2002b). Can we train chronic patients to “forget” their

pain? *EMBO Reports*, 3(4), 288-291. (3 pages)
Johansson BB (2004). Brain plasticity in health and disease. *Keio J Med* 53(4): 231-246. (15 pages)

#17-18 Morten Overgaard: Consciousness

The classical mind-body problem has in recent years become one of the most central areas of investigation in cognitive neuroscience. This development has included a re-statement of the problem as a more specific consciousness-brain problem, making it more open to empirical investigation. The topic is perfect to illustrate the “meeting” of issues in philosophy of mind and science and experimental methodology. It opens up several questions of intuitive interest to most people, such as “do we have free will?” and “how can subjective experiences exist in a physical universe?”

- Block, N. (1995), ‘On a confusion about a function of consciousness’, *Behavioral & Brain Sciences*, 18 (2), pp. 227–47.
- Chalmers, D (2000): What is a neural correlate of consciousness? In: T. Metzinger (ed): *Neural Correlates of Consciousness*, MIT Press
- Lamme, VAF (2010): How neuroscience will change our view on consciousness, *Cognitive Neuroscience*, **1:3**, 204-40
- Laureys, S. (2005): The neural correlate of (un)awareness: Lessons from the vegetative state, *Trends in Cognitive Sciences*, 9, 556-559
- Libet, B. Gleason, C. Wright, E. & Pearl, D. (1983): Time of conscious intention to act in relation to onset of cerebral activity (readiness-potential), *Brain*, 106, 623-642
- Overgaard, M. (2011): Visual experience and blindsight: a methodological review, *Experimental Brain Research*, **209: 4**, 473-9
- Owen, A. et al (2006): Detecting awareness in the vegetative state, *Science* **313: 5792**, 1402
- Seth, A. et al (2008): Measuring consciousness: Relating behavioural and neuro-physiological approaches, *Trends in Cognitive Sciences*, 12, 8, 314-321

#19 Morten Overgaard: Summary and Questions

This lecture will attempt to bridge the different topics that have been taught during the 7th semester, as well as preparing for the lectures in the following 8th semester.

Samlet pensumliste:

Course literature:

- Andreassi, J.L. (2007) *Psychophysiology: Human Behavior & Physiological Response. (5th Ed.)* Taylor & Francis Group. Chapter 18: Applied Psychophysiology II- ERPs in Clinical Neurology; pp.446-459; Chapter 20: Environmental Psychophysiology pp. 498-514. (16 pages).
- Birbaumer, N., Lutzenberger, W., Montoya, P., Larbig, W., Unertl, K., Topfner,

- S., Grodd, W., Taub, E., Flor, H. (1997). Effects of regional anesthesia on phantom limb pain are mirrored in changes in cortical reorganization. *The Journal of Neuroscience*, 17(14), 5503-5508. (5 pages).
- Block, N. (1995), 'On a confusion about a function of consciousness', *Behavioral & Brain Sciences*, 18 (2), pp. 227-247. (20 pages).
- Breedlove, S. Marc, Watson, Neil V., & Rosenzweig, Mark R. (): *Biological Psychology: An Introduction to Behavioral, Cognitive, and Clinical Neuroscience*. 7th edition. Sinauer Associates. (650 pages).
- Cowey, A. (2008): TMS and visual awareness, in E. Wasserman et al (Eds): *The Oxford Handbook of Transcranial Stimulation*, Oxford University Press. 411-431. (20 pages).
- Chalmers, D (2000): What is a neural correlate of consciousness? In: T. Metzinger (ed): *Neural Correlates of Consciousness*, MIT Press, 17-40. (23 pages).
- Fabiani, M., Gratton, G., and Coles, M.G.H. (2000). Event-related brain potentials: Methods, theory, and applications. In J.T. Cacioppo, L.G. Tassinary, & G.G. Berntson, G.G (Eds.). *Handbook of Psychophysiology* (2nd edition; pp. 53-84). Cambridge, UK: Cambridge University Press. (31pages).
- Flor, H. (2003). Cortical reorganisation and chronic pain: implications for rehabilitation. *Journal of Rehabilitation Medicine*, 41 (Suppl), 66-72. (6 pages).
- Flor, H. (2004). Remapping somatosensory cortex after injury. *Adv. Neurol.*, 93, 195-204. (9 pages).
- Flor, H. Painful memories. (2002b). Can we train chronic patients to "forget" their pain? *EMBO Reports*, 3(4), 288-291. (3 pages)
- Frith, CD (1997): Linking brain and behaviour, in: R. Frackowiak et al. (Eds): *Human Brain Function*, Academic Press, 3-23. (20 pages).
- Gazzaniga; MS, Ivry, RB, Mangun, GR (2009). *Cognitive Neuroscience: The Biology of the Mind (3rd Ed.)* WW Norton & Company: New York. Chapter IV: Methods of Cognitive Neuroscience. pp. 96-146. (50 pages).
- Gevins, A. (1998). The future of electroencephalography in assessing neurocognitive functioning. *Electroencephalography and Clinical Neurophysiology* 106: 165-172. (7 pages).
- Johansson BB (2004). Brain plasticity in health and disease. *Keio J Med* 53(4): 231-246. (15 pages).
- Lamme, VAF (2010): How neuroscience will change our view on consciousness, *Cognitive Neuroscience*, 1:3, 204-240. (36 pages).
- Laureys, S. (2005): The neural correlate of (un)awareness: Lessons from the vegetative state, *Trends in Cognitive Sciences*, 9, 556-559 (3 pages).
- Libet, B. Gleason, C. Wright, E. & Pearl, D. (1983): Time of conscious intention to act in relation to onset of cerebral activity (readiness-potential), *Brain*, 106, 623-642. (19 pages).
- Mogensen, J. (2011). Animal models in neuroscience. In: Hau, J. & Schapiro, S. (Eds.) *Handbook of Laboratory Animal Science, Third Edition, Volume II. Animal Models*. Boca Raton, FL: CRC Press LLC. 47-73. (26 pages).
- Mogensen, J. (2011). Almost unlimited potentials of a limited neural plasticity. *Journal of Consciousness Studies*, 18, (7-8), 13-45. (32 pages).
- Mogensen, J. (2012). Reorganization of Elementary Functions (REF) after brain injury: Implications for the therapeutic interventions and prognosis of brain

- injured patients suffering cognitive impairments. In: Schäfer, A. J., & Müller, J. (Eds.) *Brain Damage: Causes, Management and Prognosis* (1-40). Hauppauge, NY: Nova Science Publishers, Inc. (40 pages).
- Overgaard, M. (2011): Visual experience and blindsight: a methodological review, *Experimental Brain Research*, **209: 4**, 473-479. (6 pages).
- Owen, A. et al (2006): Detecting awareness in the vegetative state, *Science* **313: 5792**, 1402. (1 page).
- Polich, J., & Kok, A. (1995). Cognitive and biological determinants of P300: An integrative review. *Biological Psychology*, *41*, 103-146. (43 pages).
- Seth, A. et al (2008): Measuring consciousness: Relating behavioural and neurophysiological approaches, *Trends in Cognitive Sciences*, *12*, 8, 314-321. (7 pages).
- Ward, N. & Frackowiak, R. (2006): Functional neuroimaging, in: M. Selzer et al (Eds): *Textbook of Neural Repair and Neurorehabilitation, Vol II*, Cambridge University Press, 56-68. (12 pages).

Total pages: 1100.

SAP Neuropsychology and neuroscience (5 ECTS)

Modulansvarlig: Thomas Alrik Sørensen (alrik@hum.aau.dk)

Undervisere: Thomas Alrik Sørensen (alrik@hum.aau.dk), Morten Overgaard, Jesper Mogensen & Laura Petrini

Placering: 7. semester

Type og sprog: English.

Omfang og forventning:

The neuropsychology knowledge group CCN at AAU conducts the course. The aim of this course is to provide the students an introduction to cognitive neuroscience, its foundation, and the different methods used. This will be the foundation of students who wish to progress further within cognitive science, neuroscience, or the clinical domain as a neuropsychologist. The course consists of 8 lectures on cognitive neuroscience and a syllabus of 550 pages of supporting literature. The lectures cover the fall semester and some lectures will be conducted with students from both VAP and SAP.

Deltagere:

Students enrolled in the neuro programme in the fall semester of 2015, and students who have chosen to enrol in the SAP part of the neuro-programme.

Antal forelæsningshold: 1

Prøveform:

Synopsis examination: 3 pages and a 30 minute oral examination (for further details please confer to the studieordningen)

Bedømmelsesform: Grading is done using the 7-point scale

Prøvens omfang: 5 ECTS

Forelæsningsoversigt:

Lecture   Teacher(s) and title of lecture

#1   Morten Overgaard: Introduction

This presentation is a general introduction to the course, the teachers and the curriculum.

#2-3   Morten Overgaard: Methods in cognitive neuroscience

This lecture will introduce basic methodological aspects of designing and conducting an experiment with healthy subjects and different groups of patients.

#4   Laura Petrini: Research and clinical methods for investigating brain processing

This is the first of a two-module lecture in which the students will be involved in a combination of lecture, discussion, and laboratory demonstrations.

With the advent of human brain mapping and neuroimaging technology, non-invasive physiological measurements (brain) in correlation with sensory perception (psyche) and motor action (behaviour) become the most exciting frontier science in exploring this extremely mysterious entity in the universe. The module will provide the students with a basic understanding of the recent brain mapping and neuroimaging techniques (EEG; MEG; PET; fMRI; TMS) used in clinical and experimental neuropsychology for assessing sensory and cognitive processing. Particular consideration will be given to the application of the Electroencephalography (EEG/ERP).

#9-10   Jesper Mogensen: Basic neurobiology with special emphasis on neuroplasticity

Introduction to the current status of neuroanatomy, neurophysiology, neurochemistry, and neuropharmacology. Topics will have a special focus on issues related to

the developmental and adult neuroplasticity – under normal and pathological circumstances.

#15 Laura Petrini: Cortical reorganization and chronic pain

In recent years, it has been suggested that chronic pain syndrome may be caused by a dysfunctional reorganization of the cerebral cortex. An overview of the cerebral sensory/pain mechanisms and brain plasticity will be introduced. Some studies on brain plasticity in patients affected by chronic pain will be presented and discussed.

#17 Morten Overgaard: Consciousness

The classical mind-body problem has in recent years become one of the most central areas of investigation in cognitive neuroscience. This development has included a re-statement of the problem as a more specific consciousness-brain problem, making it more open to empirical investigation. The topic is perfect to illustrate the “meeting” of issues in philosophy of mind and science and experimental methodology. It opens up several questions of intuitive interest to most people, such as “do we have free will?” and “how can subjective experiences exist in a physical universe?”

Samlet pensumliste:

Course literature:

Breedlove, S. Marc, Watson, Neil V., & Rosenzweig, Mark R. (): *Biological Psychology: An Introduction to Behavioral, Cognitive, and Clinical Neuroscience*. 7th edition. Sinauer Associates. (550 pages).

Total pages: 550.